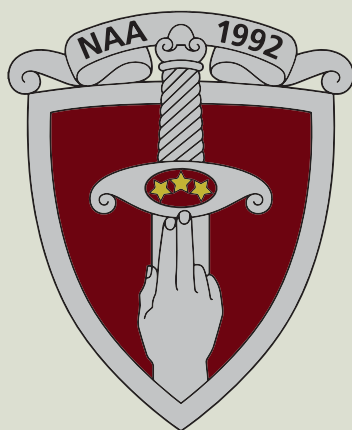

LATVIJAS NACIONĀLĀ AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJA

KADETS

Nr. 49

Rīga 2021

IZDEVĒJI:

**LATVIJAS NACIONĀLĀ AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJA,
LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA**

**Redakcijas kolēģijas priekšsēdētājs
pulkvežleitnants Raimonds Kursītis
Redakcijas kolēģijas sekretāre
kareive Krista Mateus**

**Redakcijas kolēģija:
pulkvežleitnants Gaidis Landratovs,
komandleitinante Andžela Rožcenkova,
seržante Zanda Puče,
Dr. sc. pol. Ieva Bērziņa,
Mg. paed. Lita Avotiņa,
Mg. sc. soc. Sarmīte Dortāne.**

**LVA sadaļas redaktors
Bac. et dipl. paed. virsleitnants (rez.) Kārlis Līdaka**

**Korektore Zigrīda Krauze
Maketētājs Ernests Kajaks
Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras tipogrāfijā**

**Redakcijas adrese:
Žurnāls "Kadets"
Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija
Ezermalas iela 8B, Rīgā, LV-1014**

**Par rakstu saturu, kas parakstīti ar autoru vārdu un uzvārdu, atbild to autori.
Žurnālā tiek izmantoti fotoattēli no rakstu autoru, Latvijas Nacionālās aizsardzības
akadēmijas, Latviešu Virsnieku apvienības, valsts aģentūras "Tēvijas Sargs",
Jaunsardzes centra un Aizsardzības ministrijas arhīviem.**

Vāka foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADVĀRDI	5
Valsts prezidents	5
Mācību vadības pavēlniecības komandieris / Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektors.....	8
Žurnāla "Kadets" vēsture	10
I. AKTUĀLIE GADA NOTIKUMI NAA.....	13
Sauszemes spēku nodaļas studiju kursu aktualitātes	13
Jūras spēku Militārās vadības kursa aktualitātes.....	16
Gaisa spēku Militārās vadības kursa aktualitātes	19
Jaunākā štāba virsnieka kurss.....	22
Starptautiskā Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kursa aktualitātes	24
Virsnieka speciālista pamatkurss	26
Zemessardzes vada komandiera kurss	28
Covid-19 pandēmijas ietekme uz studiju procesu	32
Kadetu mācīšanās paradumi Covid-19 pandēmijas laikā	33
NAA kadetu sasniegumi sportā	34
Starptautiskā sadarbība	38
II. VĒRTĪBAS, TRADĪCIJAS, MANTOJUMS.....	40
Kadetu sagatavošanās posms Kaujas izturības kursam	40
Krīvu padomes pasākumu pārskats	44
III. PĀRDOMAS, SARUNAS, INTERVIJAS	48
Absolventi – jaunie leitnanti	48
Virsnieka atziņas pēc Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas absolvēšanas.....	56
Par dienesta pieredzi NAA	58
NBS karavīru pieredze apmācību organizēšanā Ukrainā	60
Pieredze, kas mums jāiegūst un jānodod tālāk.....	63
NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas virsleitnantu intervijas	64
NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupa	69
IV. RAKSTI UN PĒTĪJUMI.....	70
Atturēšana un Latvijas drošība.....	70
Nevardarbīgās pretošanās metodes un autoritāro režīmu vardarbība – kā aizstāvēt demokrātiskās vērtības 21. gadsimtā?	74
Vai lode var caursist koka stumbru?.....	77
V. KADETU ESEJAS	85
Kareivis Roberts Pladars	85
Kaprālis Roberts Rasums.....	87
VI. LABS PADOMS IR ZELTA VĒRTS.....	90
Kā uzrakstīt labu referātu?.....	90
Karavīru kāju pēdu problēmas un to risinājumi.....	93
VII. LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA.....	96
Virsleitnanta (rez.) Kārļa Līdakas ievadraksts.....	96
Ieskats LVA vēsturē un tagadnē	98
<i>In memoriam</i>	109
Kapteinis (atv.) Valdis Šteinbergs.....	109
Kapteinis (atv.) Atis Antons Homka	110
Pulkvežleitnants (atv.) Pēteris Valdis Dzirne-Dziris	112
LVA biedru, goda biedru un biedru-veicinātāju ievērojamās jubilejas 2022. gadā.....	113
Latviešu karavīru piemiņas biedrība "Lestene" uzsāk darbību	115
Sludinājums.....	116
VIII. PIELIKUMI.....	118
NAA absolventu saraksti.....	118
Saīsinājumi	119

BRUŅOTIE SPĒKI DEMOKRĀTISKĀ SABIEDRĪBĀ

I

Pilnīgi racionālā un civilizētā pasaulē bruņotie spēki nebūtu vajadzīgi. Diemžēl tādā utopijā nedzīvojam. To pierāda Latvijas 50 okupācijas gadi vai Krievijas agresija Gruzijā 2008. gadā un Ukrainā 2014. gadā.

Mēs negribam atkal tikt okupēti un pakļauti svešai varai. Tādēļ esam gatavi sevi aizstāvēt – gan kā Latvijas valsts, gan kolektīvi kopā ar mūsu sabiedrotajiem NATO.

Lai to spētu, Latvijas aizstāvjiem – mūsu Nacionālo bruņoto spēku karavīriem – esam devuši daudzus varas un spēka instrumentus.

II

Bruņoto spēku iekšējās struktūras pamatā ir hierarhija un subordinācija. To misija ietver varas pielietošanu pret ienaidnieku. Šie principi atšķiras no vispārējās demokrātiskas sabiedrības iekšējās struktūras, kuras pamatā ir līdztiesība, līdzaļtība un princips, ka konflikti jāatrisina mierīgā ceļā.

Tomēr neviena demokrātiska valsts nevar iztikt bez saviem bruņotajiem spēkiem un citām spēka vienībām. Pasaulē nav tikai demokrāti, bet ir arī citu ideoloģiju piekritēji, kuri nav gatavi pieņemt un rīkoties atbilstoši demokrātijas principiem. Pasaules politiskā karte rāda, ka tikai kādu trešo daļu no visām apmēram 200 pasaules valstīm var uzskatīt par demokrātiskām jeb pie Rietumiem piederošām.

III

Kā demokrātiska valsts savieno savu demokrātijas ideālu ar **nepieciešamību uzturēt savus bruņotos spēkus?**

Pirmkārt, demokrātiska valsts nedzīvo ilūziju pasaulē. Tā apzinās, ka pasaulē ir gan politiski, gan militāri spēki, kas – vismaz potenciāli – varētu vēlēties to vājināt, sagraut, pakļaut. Tādēļ demokrātiskai valstij ir **pienākums sevi aizstāvēt.**

Latvijā šis pienākums izriet no Satversmes, kuras ievadā teikts: *“Latvijas tauta aizsargā savu suverenitāti, Latvijas valsts neatkarību, teritoriju, tās vienotību un demokrātisko valsts iekārtu.”*

Uz šī Satversmē noteiktā konstitucionālā pienākuma balstās Latvijas aizsardzības koncepcija¹. Tā nosaka, ka **visaptveroša valsts aizsardzība** attiecas uz ikvienu Latvijas iedzīvotāju. Tādēļ valsts aizsardzības garantēšana ir ne vien valsts varas un pārvaldes institūciju pienākums, bet arī katra indivīda atbildība.

Otrkārt, šajā koncepcijā centrālā loma ir paredzēta Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem.

Foto: Valsts prezidenta kanceleja

¹ Skat. Saeimas 24.09.2020. paziņojumu par Valsts aizsardzības koncepcijas apstiprināšanu. <https://likumi.lv/ta/id/317591-par-valsts-aizsardzibas-koncepcijas-apstiprinasanu>

Nacionālie bruņotie spēki ir mūsu aizsardzības stūrakmens. Tie ir īpaša valsts struktūrvienība ar īpašu misiju – aizsargāt Latvijas valsti, tās Satversmē noteikto demokrātisko valsts iekārtu pret ārējo ienaidnieku. Šis Latvijas aizsardzības virsuzdevums plašākā kontekstā var tikt īstenots arī kā līdzdalība NATO, ANO vai citās starptautiskās misijās.

Lai šī misija varētu tikt **efektīvi** pildīta, Nacionālo bruņoto spēku (un citu spēka vienību) iekšējai struktūrai jāatšķiras no demokrātiskas sabiedrības iekšējās struktūras. Jo tikai **stingra un skaidra komandstruktūra** nodrošina šīs misijas izpildes efektivitāti.

Treškārt, Nacionālo bruņoto spēku karavīri darbojas ar ieročiem, bet paši Nacionālie bruņotie spēki ir ierocis **neatkarīgas, demokrātiskas Latvijas valsts rokās.**

Latvijas pilsoņu demokrātiski leģitimētās institūcijas – Saeima, Ministru kabinets, aizsardzības ministrs – ir civilas institūcijas, kurām pakļauti Nacionālie bruņotie spēki un kuras lemj, kādu uzdevumu tās Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem dos. Tas ir politisks lēmums. Savukārt Nacionālie bruņotie spēki šo uzdevumu saņem un izpilda. Īpaša loma šajā civilo demokrātiski leģitimēto institūciju kontrolē pār Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem ir Valsts prezidentam, kurš saskaņā ar Satversmes 42. pantu ir to “augstākais vadonis”.

IV

Šīs specifiskās attiecības starp demokrātiskās Latvijas valsts civilo politisko vadību (uzdevumu devēju) un bruņotajiem spēkiem (uzdevumu saņēmēju un izpildītāju) nosaka arī **karavīru lomu**, vietu un stāju demokrātiskā sabiedrībā.

Karavīrs ir pilsonis formā. Kā *pilsonis* viņš izprot Latvijas valsts pamatu pastāvēšanas jēgu, to, kā funkcionē demokrātiska sabiedrība, kā darbojas Satversme, kāda ir pilsoņu loma demokrātijā. Tādēļ politiskā izglītība ir svarīga karavīra izglītības sastāvdaļa. Tās uzdevums ir formēt un nostiprināt karavīrā iekšējo pārliecību par Latvijas valsti, tās demokrātisko un nacionālo raksturu.

Savukārt tas, ka viņš nēsā – drīkst nēsāt – formu, nozīmē, ka viņš kalpo savai valstij – pie tam ne tikai ar savām profesionālajām zināšanām, bet arī ar savu pārliecību. Forma ir simbols šai cēlajai kalpošanai, un tas uzliek īpašus pienākumus:

Pirmkārt, tas ir profesionālisms, spēja un griba izpildīt uzdevumu objektīvi perfekti un subjektīvi pēc labākās sirdsapziņas;

Otrkārt, tā ir apziņa par savu svarīgo lomu un vietu Latvijas valstī. Karavīrs ir Latvijas valsts, tās demokrātijas sargs un aizstāvis.

V

Šī karavīra specifiskā loma un vieta demokrātiskā sabiedrībā nosaka arī viņa **pienākumu būt politiski neitrālam.**

Demokrātijā nozīmē viedokļu daudzveidību, argumentāciju, politisko cīņu starp dažādām partijām, nevalstiskām organizācijām, individuāliem aktīvistiem par labāko politisko lēmumu. Tā ir demokrātiskas sabiedrības būtība. Ar to tā atšķiras no autoritāras valsts, diktatūras.

Un te skaidri iezīmējas karavīra īpašā loma demokrātiskā valstī. *Pirmkārt,* viņam bez ierunām jāiestājas par savu valsti kā tādu, par tās demokrātisko valsts iekārtu. Pie mums tā ir noteikta Satversmē.

Otrkārt, viņam jāpaliek ārpus šīm konkrētajām diskusijām par labāko un pareizāko politiku. Viņam drīkst būt sava viedoklis par to, kāds būtu labāks un pareizāks lēmums, taču šeit viņam jāizturas neitrāli. Viņš nedrīkst darboties politiskās partijās, viņam jābūt atturīgam arī ar darbošanos nevalstiskās organizācijas, ja tās demokrātiskas diskusijas ietvarā pauž konkrētus politiskus viedokļus, un arī kā individuālam pilsonim viņam šajā ziņā jābūt atturīgam.

Šis karavīra politiskās neitralitātes pienākums ir nepieciešams divu iemeslu dēļ.

Pirmkārt, lai karavīram, kurš ir ļoti iestājies par kādu politisku virzienu vai lēmumu, taču valsts demokrātiski leģitimētās institūcijas (Saeima, valdība, Valsts prezidents) ir pieņēmušas citu lēmumu, nebūtu šaubas un grūtības bez ierunām šo lēmumu izpildīt.

Otrkārt, lai valsts institūcijām un sabiedrībai nerastos šaubas par to, ka karavīrs šo lēmumu izpildīs bez ierunām un bez šaubām, lai valsts un sabiedrība varētu uz saviem karavīriem absolūti paļauties.

Tādēļ Latvijā, tāpat kā daudzās citās demokrātiskās valstīs, šis karavīra politiskās neitralitātes un atturības pienākums ir nostiprināts arī likumā.²

Papildus jāuzsver, ka Nacionālo bruņoto spēku politiskās neitralitātes nodrošināšanai nav pieļaujama arī ar bruņotajiem spēkiem asociējamu simbolu vai elementu partijiskošana un izmantošana atsevišķu politisko partiju interesēs. Piemēram, nav pieļaujama karavīru devīzes "Gods kalpot Latvijai!" lietošana atsevišķas partijas interesēs. Arī pēc atvaļināšanas no dienesta karavīri ar politiku nenodarbojas formas tērpos. Tas atspoguļots arī Militārā dienesta likuma 47. pantā.

VI

Latvijas tauta uzskata, ka **mūsu armijai mēs varam uzticēties**. Tas ir liels gods mūsu Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un katram Latvijas karavīram.

Jaunākais Eiropabarometra pētījums par sabiedrības viedokli rāda, ka no visām valsts institūcijām tieši Nacionāliem bruņotiem spēkiem cilvēki uzticas visvairāk.³ Ir būtiski šo uzticību nosargāt un celt vēl augstāk.

Ne velti Napoleons ir teicis: "Morālais (spēks) pret fizisko ir kā trīs pret vienu."

² Skat. Militārā dienesta likuma 10. panta otrā daļa un 15. panta pirmās daļas 1. punktu. <https://likumi.lv/ta/id/63405-militara-dienesta-likums>

³ <https://www.sargs.lv/lv/sabiedriba/2021-04-26/eurobarometer-petijums-iedzivotaji-latvija-visvairak-uzticas-nacionalajiem>

Pulkvedis Oskars Kudlis,
Mācību vadības pavēlniecības komandieris
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektors

Pēdējais gads ir bijis viens no spilgtākajiem pārmaiņu gadiem Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas dzīvē. Šogad ar Covid-19 pandēmiju saistītie ierobežojumi turpināja ietekmēt akadēmijas ikdienu. Lai paveiktu uzticētos uzdevumus, ikviens bija spiests pielāgoties citiem darba apstākļiem un meklēt jaunus risinājumus. Ārēju un iekšēju apstākļu ietekmē šis gads ir arī nesis daudz pārmaiņu un jauninājumu mācību un administrācijas jomā. Izvērtējot paveikto, man jāsaka, ka pandēmijas uzliktie papildu ierobežojumi nav lieguši mums sasniegt to, ko mēs bijām plānojuši un iecerējuši.

NBS straujā attīstība, ieviešot jaunu bruņojumu un tehniku, nosaka mums jaunas prasības topošo virsnieku izglītošanā. Šis mācību gads ir bijis viens no intensīvākajiem, kādu akadēmija jebkad ir pieredzējusi. Līdzās spraiģai ikdienai mēs turpinājām pilnveidot mācību programmu saturu visās studiju programmās. Pieminēšanu tikai dažus no galvenajiem notikumiem mācību gadā.

Sauszemes spēku (SzS) studiju nodaļas kadeti apguva pirmo virsnieku specializācijas kursu. Šo apmācību mērķis ir profesionālā jomā sagatavot topošos leitnantus veikt apgādnieku, artilēristu, mehanizēto kājnieku vai izlūkošanas virsnieku pienākumus. Šis ir viens no pirmajiem soļiem, kā mēs savā valstī esam sākuši paši izglītēt virsniekus dažādās ieroču šķirās un specialitātēs.

Gaisa spēku (GS) un Jūras spēku (JS) studiju programmās tika pārskatīts mācību priekšmetu saturs, lai uzlabotu kadetu zināšanas savā profesijā pēc akadēmijas absolvēšanas. Turpmākajos gados GS studiju virziena kadetu mācību programmā ir iekļauta specializācija GS nepieciešamajās specialitātēs. Savukārt JS studiju nodaļas kadetiem būs lielākas iespējas apgūt un praktizēt jūras operāciju taktiku.

Līdzās militāro mācību priekšmetiem akadēmijas mācību spēki turpināja pilnveidot akadēmisko priekšmetu sadaļu. Akadēmiskie priekšmeti ir papildināti ar jauniem tematiem un augsti kvalificēti pasniedzēji nodrošina pilnvērtīgu ikdienas mācību procesu.

Kā vienu no visspilgtākajām un intensīvākajām mācību aktivitātēm vēlos minēt akadēmijas Vasaras lauka nometni. Šā gada jūlijā bija neraksturīgi karsti laika apstākļi, kas apgrūtināja mācības lauka apstākļos. Bet tas nepievārēja mūsu kadetu sīkstumu – plānotos vingrinājumus un mācību aktivitātes viņi paveica godam. 2021. gada NAA lauka taktiskās mācības “Degošās smiltis” tika pārstāvētas ar plašāku NBS un NATO apakšvienību skaitu. Taktisko vingrinājumu atbalstīja NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas Itālijas mehanizētā rota, Slovēnijas un Spānijas kontingenta apakšvienības. Šo mācību taktisko vingrinājumu laikā kadetu izplānotās uzbrukuma un aizsardzības operācijas atbalstīja Itālijas F-35A *Lightning II* un Spānijas EF-2000 *Eurofighter Typhoon* triecienlidmašīnas. Nenoliedzami šīs mācības radīja modernas kaujas darbības vidi, kas deva iespēju kadetiņiem iepazīties, izprast būtību un lietot gan dažādus kaujas atbalsta, gan mehanizēto vienību kaujas spējas un taktikas līdzekļus.

Foto: seržante Zanda Puče

Nacionālās aizsardzības akadēmijas gandarījums un lepnums ir mūsu kadeti – topošie Latvijas armijas virsnieki.

Kadeti, es augsti vērtēju jūsu mērķtiecību, sīkstumu un nerimstošu vēlmi kļūt labākiem. Jums pieder nākotne!

Es vēlos pateikties akadēmijas pasniedzējiem, virsniekiem un instruktoriem un administrācijai par neizmērāmo elastību un pašizliedzīgo darbu, nepārtraukti uzlabojot mācību kvalitāti, lai sagatavotu mūsu kadetus nākotnes izaicinājumiem!

Virsnieka pamatkursu absolventi 2021. gadā. Foto: Aizsardzības ministrija

*Dr. hist. Kārlis Dambītis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Militārās vadības studiju nodaļas
Nacionālo bruņoto spēku vēstures pētniecības nodaļas
vadošais pētnieks*

ŽURNĀLA “KADETS” VĒSTURE

Šogad aprit 100 gadi kopš žurnāls “Kadets” ir parādījies pie Latvijas militārās preses apvāršņa. Šķietami nemanāmi un ar ilgstošiem pārtraukumiem, tas tomēr ir kļuvis par vienu no vecākajiem izdevumiem Latvijā. Par “Kadeta” dzimšanas dienu būtu uzskatāms jau 1921. gada 26. augusts, kad iznāca pirmais izdevums, kas bija paredzēts tikai Kara skolas iekšējām vajadzībām un lietošanai. Doma par žurnālu radās 1921. gada sākumā, kad ar vadības atļauju Kara skolā savu darbību sāka militāri literārais pulciņš. Papildu sarīkotajiem priekšlasījumiem, lekcijām un pārrunām pulciņš izvirzīja par mērķi izdot arī savu žurnālu.

Pirmā – 1921. gada izdevuma sagatavošanas apstākļus spilgti raksturo ievadraksts, kurā lasāms: “Izdodot mūsu žurnāla “Kadets” pirmo numuru, literāriskā pulciņa valde atvainojas, ka viņai nebija iespējams veikt laikā uzlikto uzdevumu un žurnāls iznāca ar tik lielu nokavēšanos. Iemeslu, kuri kavēja žurnāla izdošanu, ir ļoti daudz. Eksāmeni un praktiskie darbi pilnīgi izslēdza iespēju nodoties žurnāla izdošanai, un tikai pēc viņu beigšanas varēja sākt domāt par darba turpināšanu. Pirmais, uz ko uzdūrāmies – bija papīra jautājums. Literāriskā pulciņa līdzekļi bija tik niecīgi, ka varējām nopirkt papīru tikai nedaudziem numuriem. Tāpat arī skolas šapirogrāfa lenta⁴, kuru izlietot mums atļāva, izrādījās nederīga priekš žurnāla novilkšanas. Tagad, pateicoties skolas virsnieku laipnai pretimnākšanai, radās iespēja iegādāties vajadzīgo daudzumu papīra un nopirkt jaunu šapirogrāfa lentu. Tomēr darbs veicās ļoti gausi, kas izskaidrojās ar to, ka mūsu rīcībā bija ļoti maz laika. Katram jau ir zināms, cik atliek mums brīva laika, kuru varētu ziedot priekš žurnāla. Mēs ceram, ka nākošā mācības gadā kolēģi daudz dzīvāki piedalīsies pie žurnāla līdzdarbības un mūsu žurnāla izdošanu varēsīm nostādīt uz drošiem pamatiem. Mēs ceram, ka ar laiku žurnāls “Kadets” būs ievērojams faktors Kara skolas dzīvē. Stopiņos,⁵ 26. VIII 21. Valde.”

Oficiāli žurnāls “Kadets” savu gaitu sāka 1922. gada 2. septembrī kā Kara skolas bijušo kadetu palīdzības biedrības izdevums. Sākotnēji žurnāls bija paredzēts kā Kara skolas izlaiduma piemiņas izdevums, un arī nākamie numuri saglabāja šo formātu. Žurnāla saturs un attēlu apkopošanu un sakārtošanu uzticēja Kara skolas saimniecības priekšniekam kpt. Jānim Bitem. Žurnāla 14 lapaspusēs jaunajiem virsniekiem ceļa vārdus dienestam novēlējums deva Galvenā štāba priekšnieks ģen. Mārtiņš Peniķis, plkv. Eduards Laimiņš un citi armijas un Kara skolas vadošā sastāva virsnieki. Turpat lasāmi arī pašu kadetu dzejoļi un pantiņi, redzami fotoattēli no kadetu nodarbībām, kā arī Kara skolas komandējošā sastāva portreti. Pirmajā gadā biedrībai žurnāla izdošana izmaksāja 53 347 Latvijas rubļus⁶, un, lai gan lielu daļu šo izdevumu izdevās atgūt ar pārdotajiem žurnāliem, tas faktiski biedrībai nekādu peļņu nenesa.

⁴Šapirogrāfs – ierīce teksta un attēla pavairošanai, neizmantojot tipogrāfisko salikumu.

⁵Stopiņos atradās Kara skolas vasaras nometne.

⁶Kad 1922. gada augustā Ministru kabinets pieņēma “Noteikumus par naudu”, tajos par Latvijas valsts jauno valūtu noteica latus un santīmus, nosakot to vērtību kā 1 lats pret 50 Latvijas rubļiem.

Arī nākamajā gadā biedrība nolēma turpināt iesākto un, atzīmējot Kara skolas nākamo izlaidumu, turpināja žurnāla izdošanu. Grūtības sagādāja satura nodrošināšana, jo, kā izrādās, pat pēc valdes lūguma biedrības biedri visai slinki iesūtīja savus rakstus un materiālus par jauno virsnieku dzīvi karaspēka daļās. Vēlākajos gados žurnāla saturu papildināja atsevišķas sadaļas ar Jātnieku, inženieru, Jātnieku un Artilērijas nodaļas kadetu portretiem, kā arī biedrības dažādu nodaļu ziņojumi. Līdz 1931. gadam kadets iznāca reizi gadā un bija veltīts attiecīgā gada kadetu izlaidumam. Pieaugot Kara skolas absolventu skaitam, pieauga arī Kara skolas bijušo kadetu palīdzības biedrība un tā tika pārveidota par Virsnieku apvienību. Pieauga arī autoru skaits un žurnāla biežums. Redaktoru kpt. Jāni Biti nomainīja vlt. Jānis Kalniņš, bet vēlāk – vlt. Jāzeps Brūders.

1931. gadā žurnāls tika pārveidots par mēnešrakstu, attiecīgi pielāgojot arī žurnāla saturu un padarot to saturiski plašāku un bagātāku. Žurnāls kļuva formāta ziņā mazāks, bet ievērojami biežāks – sasniedzot 40 un pat 60 lapaspušu apjomu. Žurnāla redaktors bija vlt. Valdis Frišmanis, bet no 1934. gada – kpt. Jānis Kalniņš, savukārt vāka vinjetes autors bija grafiķis kpt. Herberts Mangolds. Žurnāls ar nolūku tika veidots kā platforma diskusijām un domu apmaiņai virsnieku starpā, šādi rosinot un izglītojot jaunus virsniekus viņu darbības aktuālajos jautājumu lokos – mazo vienību apmācībā un it sevišķi – karavīru audzināšanas jautājumos. Karavīru audzināšana un izglītošana, veidojot tos par atbildīgiem un patriotiskiem sabiedrības locekļiem, bija svarīgs virsnieka darba virziens, kas sevišķi tika uzsvērts žurnāla saturā. Būtisks katra numura aspekts bija arī ārvalstu militāro jaunumu apskats un analīze. Vienlaikus žurnāls saglabāja atskatus par būtiskajiem notikumiem Virsnieku apvienības dzīvē un ieskatu aktuālajos notikumos kultūrā un mākslā. Par “Kadeta” popularitāti liecina arī apstākļi, ka periodiski redakcija publicēja tai piesūtīto rakstu nosaukumus, kuri kaut kādu iemeslu dēļ netika publicēti, – tas parāda, ka autori vēlējās tikt publicēti un tas bija pat prestiža jautājums. Redakcijas politika bija rūpīga – žurnālā publicētajam rakstam jābūt saturiski nozīmīgam; ja tajā aplūkotā problēma bija neskaidri formulēta, dublēja jau esošos reglamentos un noteikumos regulētus jautājumus, skāra informāciju dienesta vajadzībām vai nebija saskaņots ar vienības komandieri – raksts žurnālā netika publicēts. 1937. gadā, atskatoties uz “Kadeta” 15 gadiem, žurnāla redaktors un priekšsēdētājs vlt. Kārlis Līdaka secināja: “Un, ja, izdodot “Kadeta” pirmo numuru, izdevēji cerēja, ka ar laiku žurnāls “Kadets” būs ievērojams faktors Kara skolas dzīvē, tad šodien redzam, ka šīs cerības ir bijušas stipri par šaurām un ka žurnāls ir izaudzis tālu pāri mīļām, bet šaurām Kara skolas sienām.”

Pēdējais “Kadeta” izdevums neatkarīgās Latvijas periodā iznāca 1940. gada maijā, apvienojot maija un jūnija izdevumus – kā bija ierasts vasaras numuriem daudziem mēnešrakstiem. Tajā tika aplūkotas un analizētas nesen Polijā notikušās cīņas starp poļu un vācu spēkiem, salīdzināti dažādu valstu mīnmetēji, sanitārie vilcieni, kā arī iekļauti raksti par taktiku – pietuvošanos ienaidniekam un kaujas īpatnībām naktis apstākļos u.tml. Līdz ar Latvijas okupāciju žurnāla izdošana tika pārtraukta, jo šāds žurnāls padomju varai, protams, nebija vēlams. Kopumā laikā no 1922. līdz 1940. gadam iznāca 115 žurnāla numuri.

Pagāja vairāk nekā 20 gadi kopš Otrā pasaules kara beigām. Trimdā nokļuvušie latvieši pakāpeniski iekārtojās un nostabilizēja savas dzīves, attīstīja un nodibināja par jaunu kara laikā pajukušos kontaktus. Trimdas apstākļos darbību atsāka arī biedrības un organizācijas, kuru biedri nu atradās gandrīz visos pasaules kontinentos. Arī Virsnieku apvienība atsāka savu darbību – vispirms jau apzinot tos biedrus, kurus padomju un vācu vara bija represējusi un kuri bija krituši dažādos Otrā pasaules kara kaujas laukos. Šādai saziņai lieti noderēja arī prese. Pēc Otrā pasaules kara “Kadeta” izdošana atsākās trimdā Austrālijā 1967. gadā kā Latviešu Virsnieku apvienības prezidija izdevums ar plkv. Arvīdu

Krīpēnu kā žurnāla redaktoru. Vēlākajos gados viņu nomainīja citi Virsnieku apvienības biedri. Žurnālu, gluži kā tā pirmsākumos, bija paredzēts izdot reizi gadā un tā izdošana kļuva nosacīti globāla, jo, mainoties Virsnieku apvienības vadītājiem, mainījās arī žurnāla izdošanas vieta, aptverot gan Austrāliju, gan Ameriku. Trimdas apstākļos žurnāla izdošana bija sarežģīta ne vien sastādīšanas, bet arī izplatīšanas ziņā, jo gan autori, gan lasītāji dzīvoja dažādās pasaules malās, tāpēc nākamais "Kadeta" numurs iznāca 1969. gadā Ņujorkā, ASV, bet nākamie – Toronto, Kanādā. Trimdā izdotajos žurnālos pārsvarā apskatītas tēmas par Latvijas armijas vēsturi, kara piedzīvojumiem Otrā pasaules kara frontēs, kā arī pārskati par Virsnieku apvienības biedru likteņiem kara laikā un pēc kara.

Latvijā žurnāls atsāka iznākt kā atjaunotā trimdas "Kadeta" turpinājums – ar tā 19. numuru 1992. gadā. Tiesa – sakārtots tas tika vēl Kanādā, taču iespiests Rīgā. Tā ievadā redakcija izteica cerību, ka jau tuvākajā nākotnē žurnāla sagatavošana un izdošana būs iespējama Latvijā. Nākamajā gadā žurnāls pilnībā bija atgriezies Latvijā un iznāca jau kā Latvijas Nacionālās Aizsardzības akadēmijas un Latviešu virsnieku apvienības kopējs izdevums.

Mūsdienās, kad būtiski ir mainījies veids, kā sabiedrība komunicē, kad mainījušies arī paši komunikācijas kanāli, žurnāls "Kadets" pakāpeniski mainās. Tomēr viens no žurnāla būtiskajiem uzdevumiem – saglabāt pirms 100 gadiem iesākto tradīciju un informēt Latvijas virsnieku pulku par aktuālajiem notikumiem – nav mainījies.

Nr. 8/9.

LATV. KARA /SKOLU BEIG. VIRS/N. APVIENĪBAS/ IZDEVUMS,
1 9 3 8

1934. gada izdotajiem žurnāliem "Kadets" vāka vinjetes autors bija grafiķis kapteinis Herberts Mangolds.

Foto: Latviešu Virsnieku apvienības arhīvs

I. AKTUĀLIE GADA NOTIKUMI NAA

*Pulkvežleitnants **Gaidis Landratovs**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes spēku nodaļas vadītājs*

SAUSZEMES SPĒKU NODAĻAS STUDIJU KURSU AKTUALITĀTES

2020./2021. mācību gadā Sauszemes spēku (SzS) studiju kursā tika uzņemti 55 jaunie kadeti. No tiem 31 sāka studijas profesionālā bakalaura studiju programmas "Sauszemes spēku Militārā vadība" (SzS MV) 1. kursā, bet 24 kadeti – studijas otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā "Komandējošā sastāva virsnieks" (KSV). Vienlaikus 158 kadeti turpināja dienestu un mācības vecākajos SzS studijuursos.

2020./2021. mācību gads NAA profesionālā bakalaura studiju programmā "Sauszemes spēku Militārā vadība" bija spraigs, iezīmēja gan izaicinājumus, gan arī sasniegumus.

Tradicionāli no februāra beigām līdz aprīļa sākumam skarbos klimatiskajos apstākļos norisinājās fiziski un morāli izaicinošais Kājnieku nodaļas komandiera (KNK) kurss SzS un Gaisa spēku (GS) MV 2. kursu un KSV kadeti. Kursu sāka 99 censoņi, bet par mazo apakšvienību komandieriem kvalificējās 71 izturīgākais un labākais līderis. Covid-19 vīrusa izraisītās infekcijas slimības dēļ noteiktā ilgstošā attālinātā akadēmiskā apmācība un fiziskās sagatavošanas stundas bija atstājušas negatīvu iespaidu uz kadetu sniegumu un spējām KNK kursa laikā. SzS MV un GS MV kadeti, kas attālinātā dienesta laikā saskaņā ar plānu nebija godprātīgi un atbildīgi pilnveidojuši savu fizisko sagatavotību, guva potīšu, ceļgalu un muguras traumas, nespēja turpināt kursu veselības stāvokļa dēļ. Salīdzinājumam KSV kursa kursantiem, kurus kadetu kandidātu un jaunākā instruktora kursu laikā klātienē fizisko sagatavotību pilnveidoja Sporta nodaļas un NAA instruktori, veselības stāvokļa dēļ izkritušo skaits bija krietni mazāks. KNK kurss realitātei pietuvinātā un intensīvā apmācība lika pārdomāt savu izvēli kļūt par līderi un atteikties no turpmākām studijām NAA diviem kadetiem.

Pavasara semestrī Kaujas izturības kursa (KIK) personāls, NAA Sporta nodaļa un it sevišķi kursanti veica izcilu darbu, sagatavojoties un realizējot KIK, kā arī veicot rehabilitāciju pēc tam. Izcilā fiziskā sagatavotība, augstā morāle un motivācija rezultējās nelielā kursu nepabeigušo vai izkritušo dalībnieku skaitā. No 88 KIK pielaiestajiem kadetiem veselības stāvokļa dēļ to pārtrauca divi kursanti, bet brīvprātīgi atteicās viens. Četri KIK kandidāti netika pielaisti pie kursa kārtības neatbilstošas fiziskās sagatavotības vai traumu dēļ. Kurša laikā turpinājās ceļš uz uzstādīto mērķi: "KIK ir pasākums, kurā kursu pabeigušie rūda nākamo virsnieku paaudzi, iemāca tiem pārvarēt sevi, turpināt uzdevuma izpildi fiziska un morāla spēku izsīkuma apstākļos!" Šogad arvien lielāks bija KIK beidzēju virsnieku īpatsvars kursu nodrošinošā personāla starpā.

Pavasārī SzS studiju kurss ieviesa vairākus gadus plānoto un sagatavoto "vecāko kursu atbildību"- militārās vadības iemaņu pilnveidošanas modeli, kurā kadeti atkarībā no pabeigtajiem mācību posmiem ieņēma kareivja, nodaļas komandiera vietnieka, nodaļas komandiera, vada seržanta un vada komandiera pozīcijas un ikdienā nostiprina un pilnveido personāla vadības iemaņas mācību un kaujas uzdevumu laikā.

Rudens semestra jaunievedums bija pulkvežleitnanta Tomasa Delvera organizētais deviņu nedēļu garais specializācijas modulis SzS MV 4. kursa kadeti. Specializācijas laikā kadeti saskaņā ar SzS studiju kursa reitingu sistēmu un NBS Apvienotā štāba J-1 departamenta amatu sadali četrās grupās apguva nākamajam dienesta amatam vienībā nepieciešamo specifiku. 2021. gadā topošie virsnieki specializējās mehanizētā kājnieku vada, izlūkošanas vada, netiešā uguns atbalsta vada un nodrošinājuma vada komandiera amatiem.

Visu mācību gadu turpinājās SzS Studiju kursa kadetu dalība Mehanizētās kājnieku brigādes un Zemessardzes 1. Rīgas brigādes organizētajās mācībās apmācāmo un novērotāju kontrolieru lomās. Mācību laikā kadeti pilnveidoja izpratni par NBS SzS un NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas (*enhanced Forward Presence Battle Group*) Latvijā manevra, kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma vienību lēmuma pieņemšanas procesu, vadību un taktiku.

2021. gada NAA Vasaras lauka nometne (VLN) atkārtoti tika organizēta četros līmeņos, lai katra kursa noslēgumā kadets veiktu kontroles vingrinājumus un apliecinātu zināšanas un prasmes par mācību gadā apgūto vielu. VLN pirmās divas nedēļas bija orientētas uz individuālo iemaņu nostiprināšanu, bet otrās divas nedēļas – uz apakšvienību darbību saliedēšanu. Lauka nometnes noslēgumā notika trīs dienu “*Force on Force*” vingrinājums, kurā abās karojošās pusēs kadetu rotas integrēja NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupās Itāļu mehanizētās rotas apakšvienības un ZS 3. Latgales brigādes 36. KAB Prettanku nodaļu. Visā Vasaras lauka nometnē piedalījās un karavīra prasmes apguva 15 Valsts robežsardzes koledžas kadeti, bet VLN pēdējās divās nedēļās veiksmīgi izdevās integrēt ZS Vada komandieru kursa (VKK) 21 kursantu viena kājnieku vada sastāvā. Sākotnēji veicot vingrinājumus atsevišķi, bet noslēgumā piedaloties “*Force on Force*” vingrinājumā, ZS vada komandieri pilnveidoja iepriekš teorētiskajās nodarbībās klasē iegūtās zināšanas.

2021. gada 18. jūnijā notika kārtējais NAA izlaidums. NAA profesionālā bakalaura SzS MV un otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmu KSV absolvēja 24 leitnanti. Dienestam SzS Mehanizētajā kājnieku brigādē un Zemessardzē norīkoti 23 jaunie virsnieki, bet dienestu Gaisa spēkos turpinās viens virsnieks.

Jaunākā štāba virsnieka kurss (JŠVK) 2021. gadā tika realizēts no 11. janvāra līdz 19. jūnijam. Covid-19 vīrusa izraisītā infekcijas slimība kursā ieviesa gan negatīvas, gan pozitīvas korekcijas. Kursu sāka 22 virsnieki – 21 Nacionālo bruņoto spēku pārstāvis un viens Valsts robežsardzes (VRS) pārstāvis. Lai ievērotu valstī noteiktos profilakses pasākumus un samazinātu iespēju inficēties, JŠVK personālam sākotnēji bija noteikts kazarmu režīms. Aizliegums atstāt NAA teritoriju un pagarinātās mācību dienas bija par iemeslu Valsts robežsardzes pārstāvja atsaukšanai no kursa, kas savukārt negatīvi ietekmēja informācijas un pieredzes par dienestu Valsts robežsardzē apmaiņu. Daļa no 2021. gada JŠVK absolventiem kā plānotāji un apakšvienību komandieri nekavējoties pēc izlaiduma tika iesaistīti migrantu krīzes risināšanā uz Latvijas–Baltkrievijas robežas. Kazarmu režīma pozitīvā ietekme izpaudās kā saliedētāks kurss, labāka kursantu izpratne par militāro lēmuma pieņemšanas procesu un labāki apmācību rezultāti. Kurša laikā saskaņā ar NAA Mācību padomes lēmumu to atsāka viens virsnieks, bet noslēgumā sekmīgi pabeidza 22 klausītāji.

Tradicionāli JŠVK tika realizēts sešos mācību blokos, kuru laikā klausītāji apguva bataljona kaujas operāciju plānošanas procesu un štāba procedūras, guva ieskatu starptautisko operāciju norisē, veidoja izpratni par militāro projektu vadību Latvijas Nacionālajos bruņotajos spēkos. Iegūtās zināšanas virsnieki praksē nostiprināja plānošanas vingrinājumos (*PLANEX*) un karšu izspēles vingrinājumos (*MAPEX*) dažādos štāba virsnieku amatos. JŠVK realizācijā plaši bija iesaistīti NBS spēku veidu un ārvalstu pārstāvji, kas klausītājiem sniedza iespēju apgūt aktuālas, mūsdienu prasībām atbilstošas zināšanas un prasmes.

Pēc JŠVK noslēguma kursa apmācību personāls saskaņā ar rektora vadlīnijām un gadu gaitā novēroto pārstrādāja kursa programmu. Otrajā pusgadā pasniedzēji apmācību programmā palielināja nodarbību skaitu par rotas līmeņa taktiku un personāla vadības procedūrām, lai novērstu zināšanu un prasmju iztrūkumu, kas izveidojas starp vada ko-

mandiera un jaunākā štāba virsnieka izglītību. Jauno – Kapteiņa karjeras kursu plānots sākt 2022. gada janvārī.

Zemessardzes vada komandieru kurss norisinās no 2020. gada 5. septembra. Papildu civilā darba pienākumiem un ģimenes dzīvei 21 kursants iegūst ZS kājnieku vada komandierim nepieciešamās zināšanas un prasmes. ZS VKK kursanti bija motivēti, kā arī vienoti, tādējādi, spītējot ikdienas grūtībām un brīžam arī iegūtajiem mācību parādiem, kurss spēja līdz NAA VLN apgūt visu teorētisko mācību vielu, demonstrēja labas prasmes VLN lauka taktiskajos vingrinājumos un beigās nokārtoja noslēguma pārbaudījumus.

Rotas komandiera kvalifikācijas uzturēšanas kurss (RKKUK) norisinās no 2020. gada 30. novembra līdz 18. decembrim. Kursā savas zināšanas atsvaidzinās 19 NBS virsnieki un instruktori. Četri kursanti noslēguma pārbaudījumā izstrādāja un pēc tam deva teicamu rotas komandiera pavēli. Kursantu augsto zināšanu un prasmju līmeni NAA prorektors novērtēja atsevišķi, pasniedzot šiem kursantiem, kuri iekļāvās laika limitā un noteiktajā vērtēšanas punktu skaitā, piemiņas monētas.

SzS kadeti maršā ar tehniku apkārt Ādažu polīgonam Can-AM Bombardier 6x6 vadītāja apmācību laikā. Foto: seržante Zanda Puče

Foto: seržants Ēriks Kukutis (Aizsardzības ministrija)

Kadeti un sabiedroto spēku karavīri VLN taktiskajā vingrinājumā. Foto: seržante Zanda Puče

*Komandleitnants Tālis Dzērve,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Jūras spēku Militārās vadības kursa priekšnieks
(no 12.02.2018. līdz 03.08.2021.)*

JŪRAS SPĒKU MILITĀRĀS VADĪBAS KURSA AKTUALITĀTES

2020. gadā Jūras spēku Militārā vadības studiju kursus papildināja 14 jauni kadeti, kas sāka mācības studiju programmas “Jūras spēku Militārā vadība” (JS MV) 1. kursā – astoņi kuģu vadīšanas apakšprogrammā un seši kuģu mehānikas apakšprogrammā. Pēc vispārējo mācību priekšmetu apguves pirmajā studiju semestrī NAA šie kadeti Jūras spēku mācību centrā (JSMC) Liepājā apguva JS pamatapmācības kursu, kur no sauszemes kareivjiem pārtapa par Jūras spēku matrožiem, proti, pēc mācībām ieguva nepieciešamās pamatzināšanas, lai varētu pildīt matroža līmeņa pienākumus uz JS kuģiem gan krastā, gan jūrā.

Pēc šī kursa visi 14 kadeti devās uz JS kuģiem pirmajā praksē, lai iepazītu dienesta un sadzīves specifiku uz kuģiem. Pēc pirmās prakses viens kadets saprata, ka jūra nav viņa aicinājums un mainīja studiju programmu uz Sauszemes spēku novirzienu. Tieši tāpēc NAA JS kadeti jau pirmajā studiju semestrī dodas jūrā uz JS kuģiem, lai skaidri saprastu jūrnieka profesijas atbilstību savām vēlmēm, ekspektācijām un spējām tālākajā savas militārās dzīves ceļā. No šī kursa 2020. gada rudens semestrī dažādu iemeslu dēļ izkrita vēl četri kadeti, tādējādi līdz 2. kursam nonāca tikai 9 no 14 kursu uzsākušajiem kadetiem.

JS MV programmas 2. un 3. kursa kadeti turpināja studijas paralēli NAA un Latvijas Jūras akadēmijā (LJA). 2. kursa kadeti pēc dalības NAA Vasaras lauka nometnē un ikgadējā atvaļinājuma devās otrā līmeņa jeb specializācijas praksē uz JS kuģiem. Tur viņi jau detalizēti sāka iepazīt savai studiju apakšprogrammai (kuģu vadīšana vai kuģu mehānika) atbilstošo dienesta un pienākumu specifiku, izmantojot praksē LJA iegūtās jūrniecības zināšanas un nostiprinot praktiskās iemaņas. Šīs prakses ilgums ir aptuveni četri mēneši. Šajā laikā 2. kursa kadeti bija iespēja gan iepazīties ar dažādiem JS kuģiem, gan arī atbilstoši jūrnieka profesijai ceļot uz ārzemēm.

Savukārt JS 3. kursa kadeti no studijām brīvajā vasaras periodā bija atbildīgi par NBS Rekrutēšanas un atlasē centra (RAC) kadetu kandidātu atlasē ietvaros NAA organizēto pārbaudījumu “Melnās nakts”. Šajā procesā kadeti plānoja un vadīja praktiskos pārbaudes uzdevumus tiem jauniešiem, kuri vēlas kļūt par NAA kadetiem un ir šī procesa pašā sākumā. Noslēgumā JS 3. kursa kadeti prezentēja savas atziņas un idejas par šī pārbaudījuma uzlabošanu un pilnveidošanu NAA un RAC vadībai.

JS 4. kursa kadeti sekmīgi pabeidza LJA mācību posmu, pēc kura ilgstoši gatavojās un arī sekmīgi pabeidza NAA Kaujas izturības kursu, kas lielā mērā ir viens no fiziski un psiholoģiski smagākajiem pārbaudījumiem kadeta ceļā uz virsnieka pakāpi. Pēc ikgadējā atvaļinājuma nu jau jūrniecības izglītības studiju posmu LJA pabeigušie 4. kursa kadeti apguva studiju kursu “Jūras spēku taktika”, pēc kura kā JS 5. kursa kadeti devās savā studiju noslēguma praksē uz JS kuģiem. Šīs prakses ietvaros kadetiem bija jāpilda virsnieka amata – stažiera pienākumi, proti, viņi praktiski iepazīs un apguva virsnieka pienākumus uz kuģa gan krastā, gan jūrā savā specialitātē.

2021. gadā pirmo reizi mācībām NAA studiju programmā “Jūras spēku Militārā vadība” tika īpaši atlasīti kadetu kandidāti, ņemot vērā viņu centralizēto eksāmenu rezultātus matemātikā, fizikā un angļu valodā, kas ir svarīgākie mācību priekšmeti, lai spētu sekmīgi studēt jūrniecības nozarē. Pie tam kadetu kandidātu kursa norises laikā NAA JS nodaļas virsnieki ar šiem īpaši atlasītajiem jauniešiem veica individuālas pārrunas, kā arī

jauniešus veda ekskursijās uz JS kuģiem, kur iepazīstināja ar jūrnieka dienesta specifiku, ieskaitot iziešanu jūrā.

Šis īpašās atlasēs rezultātā 2021. gada februārī NAA JS MV 1. kursā studijas sāka 18 kadeti – no tiem 10 kuģu vadīšanas un 8 kuģu mehānikas apakšprogrammā. Skaitliski tik liels kurss JS programmā pēdējos piecos gados nebija nokomplektēts. Jaunajiem kadetiem ir izteikti augsta motivācija, ieinteresētība un intelekts, kas potenciāli nodrošinās augstus rezultātus studijās un militārajā dienestā kopumā, tādējādi arvien paaugstinot NBS Jūras spēku virsnieku kompetenču un spēju līmeni un nodrošinot valsts aizsardzību.

2021. gadā JS MV studiju programmas 2., 3., 4. un 5. kursa studiju norisē un nodrošināšanā būtisku izmaiņu nebija. 2021. gada jūnijā NAA JS MV studiju programmu absolvēja četri jaunie JS virsnieki – kuģu mehāniķi. Šis kurss bija zīmīgs ne tikai ar nelielo skaitlisko sastāvu, bet arī, salīdzinot ar visiem pārējiem kursiem, ar īpaši augstiem un pozitīviem rezultātiem gan mācībās, gan disciplinētībā, gan fiziskajā sagatavotībā. Tieši šie četri jaunie JS leitnanti bija lielisks paraugs visiem citiem NAA kadetiem.

JS kadeti svinīgajā izvadē

Kaujas izturības kursa pārbaudījumi NBS JS Patruļkuģu eskadrā. Foto: seržante Zanda Puče

JS MV 4. kursa kadeti Taktikas kursā JSMC.
Foto: Rudīte Kokina

Ātrgaitas kuteru transfērs uz kuģi "Varonis" Kaujas izturības kursā.
Foto: seržante Zanda Puče

JS MV 2. kursa kadeti kuģa stūresvīra signālista specialitātes un kuģa elektromehāniķa specialitātes 1. līmeņa kursā JSMC. Foto: Rudīte Kokina

JS MV kadeti apmeklē Lielbritānijas Jūras spēku kuģi L-14 HMS Albion, kas pēc starptautiskajām mācībām BALTOPS50 ieradīs Rīgas pasažieru ostā. Foto: NAA arhīvs

*Kapteinis **Andris Žagars**,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Gaisa spēku Militārās vadības kursa priekšnieks
(no 12.12.2017. līdz 05.09.2021.)*

GAISA SPĒKU MILITĀRĀS VADĪBAS KURSA AKTUALITĀTES

Gaisa spēku studiju programmas realizācija 2021. gadā pamazām un iespēju robežās pēc Covid-19 ierobežojumiem atgriezās klātienē, līdz ar to arī mācību kvalitāte uzlabojās, salīdzinot ar neklātienes apmācību, ko bijām spiesti realizēt iepriekšējā gadā.

Šā gada februārī tika uzņemti 14 jauni GS MV kadeti pirmajā 21/25 kursā, kuri pēc administratīvās nedēļas sāka studijas NAA. Uzreiz divi GS MV kadetu kursi (19/23 un 20/24) marta sākumā piedalījās Kājnieku nodaļas komandiera (KNK) kursā. Iemesls tam bija nepieciešamība sakārtot GS MV studiju programmas norisi, lai koncentrētāk izietu Vasaras lauka nometnes apmācību un lai iegūtu vairāk laika citām apmācībām, kā, piemēram, GS specialitātes padziļinātai apgūšanai.

Diemžēl KNK kurss apstiprināja bažas par attālināto mācību mīnusiem attiecībā uz militāro un fizisko apmācību, gatavību un stāvokli, jo no abiem kursiem kopā dažādu iemeslu dēļ KNK kursu nepabeidza astoņi kadeti. Pēc KNK kursa GS MV 19/23 kursā palikuši septiņi kadeti (no 13), 20/24 kursā desmit (no 12).

Tuvojoties pavasarim, 18/22 kurss gatavojās un šā gada maijā piedalījās vienā no NAA kadeti smagākajiem pārbaudījumiem gan emocionālajā, gan fiziskajā ziņā – Kaujas izturības kursā. Kursu uzsāka 14 kadeti, bet to noslēdza 13, kas joprojām uzskatāms par ļoti labu rādītāju tik pārbaudījumiem bagātam kursam.

Arvien nozīmīgāka kļuvusi pulkvežleitnanta Jāņa Rutkovska no idejas līdz realizācijai īstenotā GS apmācība GS MV kadeti, kas ieviesta pagājušajā gadā. Jūnijā tika realizēts jau otrais GS 1. mācību bloks 21/25 kursa kadeti, kuri šī kursa ietvaros pirmo reizi gan teorētiski, gan praktiski dabā guva informāciju un redzēja GS bāzi Lielvārdē. Kopējais un galvenais uzdevums šim kursam sadarbībā ar GS Mācību centru bija iepazīstināt kadetus ar GS vēsturi Latvijā un pasaulē, kas būs kā pamats turpmākajām, kopā pieciem mācību blokiem visā studiju garumā NAA. Tāpat jau rudenī 19/23 un 20/24 kursam tiks realizēts GS 2. mācību bloks, jo arī GS 1. mācību bloku apguva kopā pagājušajā gadā.

Izmaiņas programmā, sākot ar šo rudenī un turpmāk, – GS MV kursu (18/22 kurss šogad) dalība SzS Taktikas kursā, lai apgūtu jaunajam virsniekam nepieciešamās zināšanas par pavēļu sagatavošanu, kā arī nozīmīgākajiem sauszemes operāciju veidiem, kas jāzina GS virsniekiem. Pēc Taktikas kursa nepieciešamo bloku apguves GS MV kadeti dosies uz otro jeb virsnieka līmeņa praksi GS jau katrs savā potenciālajā amatā.

Rīgas kājnieku pulka karavīri 1919. gadā un GS kadeti 2020. gadā vēsturiskajā ciņū vietā – Daugavas krastmalā. Foto: Latvijas Kara muzeja arhīvs un Kārlis Dambītis

Jāpiemin arī GS MV studiju kursu kadeti, kuru apmācība notiek ārpus Latvijas – Vācijas Federālo bruņoto spēku Helmūta Šmita universitātē (HSU) bakalaura programmā “Vispārējā inženierzinātne: aizsardzības sistēmas”. Minētajā programmā sagatavo plaša profila inženierus, kas Latvijas bruņotajiem spēkiem ir tik ļoti nepieciešami. Studiju ietvaros GS kadeti, kopā ar citiem NAA kadetiem, divus gadus un trīs mēnešus angļu valodā apgūst tādas mācību priekšmetus kā augstākā matemātika, ievads elektronikā, mehānikā, optikā, programmēšanā un citus. Pēc studiju beigām kadeti iegūst akadēmisko bakalaura grādu inženierzinātnēs un atgriežoties Latvijā turpina savu ceļu KSV plūsmā, lai iegūtu leitnanta pakāpi.

Ieguldot milzīgu darbu, līdz šim no GS MV plūsmas studijas veiksmīgi pabeiguši Kristofers Tomass Borovskis un Eduards Plušs, savukārt studijas HSU turpina Māris Pīnups, Ernests Dukovskis un Agnija Nagle.

Šā gada 18. jūnijā GS saņēma 10 jaunus, zinošus un strādāt spējīgus virsniekus, kas absolvējuši GS MV studiju kursu.

Lai nodrošinātu Gaisa spēku studiju nodaļas pastāvīgu pilnveidi un izaugsmi, periodiski notiek nodaļas virsnieku un instruktoru rotācija. Tā kopš 2021.gada septembra dienestu NAA uzsāka jaunais GS MV studiju kursu priekšnieks kapteinis Mārtiņš Zābelis, kurš pārņēma kursu vadību un turpinās programmas attīstību, lai GS nākotnē saņemtu arvien zinošākus jaunus virsniekus.

Mācību pārgājiena laikā GS kadeti apskata Litenes vēsturiskā poligona mācību vietas un ierakumus, artilērijas un virsnieku nometņu vietas, vēsturisko šautuvi un Litenes nometni. Foto: seržante Zanda Puče

Sakarū apmācība GS kadetiem. Foto: seržante Zanda Puče

Foto: seržante Zanda Puče

GS kadeti prezentē uzdevumus par latviešu strēlnieku 1916. gada Ķekavas kauju apvidus īpatnībām, bruņojumu, strēlnieku apmācību un kaujas gaitu.

Foto: seržante Zanda Puče

GS MV 3. kursa kadeti praksē veic lidlauka vizuālu pārbaudi un sakaru un aeronavigācijas sistēmu testēšanu NBS aviācijas bāzē Lielvārdē.

Foto: GS MV 3. kursa kadeti

GS MV 3. kursa kadeti praksē iepazīstas ar ugunsdzēsības un glābšanas tehniku NBS aviācijas bāzē Lielvārdē.

Foto: GS MV 3. kursa kadeti

Foto: kaprāle Zanda Bergmane

*Majors Rihards Šķeltiņš,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Jaunākā štāba virsnieka kursa vecākais pasniedzējs*

JAUNĀKĀ ŠTĀBA VIRSNIKA KURSS

Jaunākā štāba virsnieka kurss (JŠVK) ir NBS jaunāko virsnieku karjeras kurss, kas dod iespēju klausītājiem saņemt nākamo dienesta pakāpi Militārā dienesta likumā (MDL) noteiktajā kārtībā. Kurša mērķis ir sagatavot jaunākos štāba virsniekus darbam kājnieku bataljona līmeņa štābos. Jaunākā štāba virsnieka kurss sākas janvārī un ilgst 23 nedēļas. Kurša realizācijā plaši ir iesaistīti NBS spēku veidu un ārvalstu pārstāvji, kas klausītājiem sniedz iespēju apgūt aktuālas, mūsdienu prasībām atbilstošas zināšanas un prasmes.

2021. gadā studijas JŠVK sāka 22 klausītāji no NBS un viens klausītājs no Valsts robežsardzes. Diemžēl jau kurša sākumā Valsts robežsardze atsauc savu kandidātu un kursu turpināja tikai NBS pārstāvji, kas tika sadalīti trijos līdzvērtīgos sindikātos.

Tā kā valstī bija noteikti stingri ierobežojumi pandēmijas mazināšanai, kurša pirmās divas nedēļas tika realizētas attālinātā režīmā, vispārizglītojošos priekšmetus pasniedzot MS TEAM aplikācijā. Attālināto nodarbību vadīšana radīja izaicinājumus pasniedzējiem interaktīvas nodarbības realizēšanā un atgriezeniskās saites saņemšanā. Sevišķi grūti klājās vieslektoriem, kuriem nodarbību pasniegšana nav pamatnodarbošanās, taču kopā ar kursa vadību viņi grūtības pārvarēja un nodarbības noritēja atbilstoši plānotajam.

Priekšmetos (vai par tēmām) par personāla vadību, taktiskajām operācijām un militārā lēmuma pieņemšanu attālinātā sistēma nespēja nodrošināt pietiekamu efektivitāti, tāpēc visi kurša dalībnieki – gan klausītāji, gan JŠVK kurša vadība turpināja klātienes mācības, uzturoties no apkārtējiem kursiem un organizācijas darbiniekiem izolētā vidē. Izolācijas laikā darbs ritēja no plkst. 08.00 rītā līdz pat plkst. 22.00 vakarā, kā arī sestdienās un svētdienās. Mācības izolētā vidē tika organizētas divus mēnešus divu nedēļu ciklos.

Lēmuma pieņemšanas procesa labākai izpratnei JŠVK kurša ietvaros realizēja vēsturiskos izbraucienus atbilstoši tai operācijai, kuru klausītājiem bija nepieciešams apgūt konkrētajā, praktiskajā štāba plānošanas vingrinājumā. Sākotnēji tika apgūta aizsardzības operācijas plānošana, bet vēsturiskā piemēra analīzei tika izvēlēta Otrā pasaules kara 1944. gada oktobra vācu armijas 18. armijas 3. korpusa 24. pulka aizsardzības operācija pie Priekules, savukārt uzbrukuma operācijai – 1944. gada augusta vācu armijas Štrahvica divīzijas 101. tanku brigādes uzbrukuma operācija pie Jaunpils. Kā atzina JŠVK klausītāji, ļoti vērtīgi bija analizēt vēsturiskās kaujas un dabā redzēt, iztirzāt un rast savus risinājumus noteiktajās situācijās, kas palīdzēja noskaņoties praktiskajam štāba plānošanas vingrinājumam.

JŠVK kurša laikā kopā tiek realizēti pieci praktiskie štāba plānošanas vingrinājumi. Vingrinājumu laikā katrs sindikāts izveidoja vienu bataljona štābu un, balstoties uz doto brigādes pavēli, izstrādāja bataljona operācijas plānu un deva kaujas pavēli rotu komandieriem. Rotu komandieru amatā iejutās citu sindikātu klausītāji. Katru praktisko štāba plānošanas vingrinājumu klausītājiem bija iespēja veikt vairāku kaujas komandieru vadībā. Aizsardzības operāciju atbalstīja Sauszemes spēku MKBde 2. MKBn komandieris pulkvežleitnants Uldis Gūtmanis, uzbrukuma operāciju – SzS MKBde 1. MKBn komandieris majors Guntis Tauriņš, brigādes aizsardzības operāciju – SzS MKBde štāba priekšnieks pulkvežleitnants Igors Harlapenkovs, savukārt CRO operāciju atbalstīja sadarbības virsnieki no Terēzas militārās akadēmijas Austrijā – pulkvedis Kristiāns Volfs (*Christian Wolf*) un pulkvedis Stefans Lendlis (*Stephan Lendl*). *Crisis Response Operations (CRO)* operācijas praktisko vingrinājumu darba valoda un izstrādājamie produkti ir angļu valodā.

Visa kursa garumā JŠVK klausītāji izstrādāja individuālos izpētes darbus, kuru tēmas un galvenie problēmjautājumi ir saistīti ar bataljona un brigādei līdzvērtīgu vienību apmācību, izaicinājumiem un novitātēm. Kurša noslēgumā klausītāji prezentēja savus izpētes darbu rezultātus, un prezentācijas klausījās ne tikai kursa vadība un recenzenti, bet arī vairāki vienību komandieri un pārstāvji, tādējādi iegūstot dažādu informāciju savu vienību pilnveidošanā.

Kā atzina arī paši klausītāji, viens no smagākajiem pārbaudījumiem kursa laikā ir lēmuma pieņemšana (kas ir gan darbība, gan priekšmets) individuāli ar laika ierobežojumu desmit stundas. Klausītājs, saņemot brigādes pavēli, sāk lēmuma pieņemšanas procesu un veic to līdz savas vienības (bataljona) darbības varianta izstrādei un kaujas atbalsta un nodrošinājuma vienību atbalsta shēmām. Pārbaudījuma sekmīgai nokārtošanai ir labi jāpārzina lēmuma pieņemšanas process, jāspēj orientēties savos sagatavotajos materiālos un stingri jāievēro izstrādātā laika līnija. Ne visi klausītāji bija spējīgi nokārtot šo smago pārbaudījumu ar pirmo reizi, taču atkārtotajā pārbaudījumā klausītāji bija apņēmības pilni un spēja sasniegt pozitīvu rezultātu. Visi kursu uzsākušie 22 klausītāji 2021. gadā absolvēja Jaunākā štāba virsnieka kursu. Kopumā JŠVK kursu kopš 2016. gada pabeiguši 89 Latvijas armijas virsnieki un septiņi Valsts robežsardzes virsnieki (2016. gadā – 13, 2017. gadā – 13, 2018. gadā – 13, 2019. gadā – 14, 2020. gadā – 14 un 2021. gadā – 22 kursa absolventi).

Kursa mācību process ir dinamisks un ar lielu apgūstamās informācijas apjomu, kas pieprasa no virsniekiem izteiktu pašdisciplīnu, patstāvību un iniciatīvu. Pēc kursa sekmīgas beigšanas virsnieki ir spējīgi novērtēt situāciju un plānot atbilstošu bataljona līmeņa operāciju.

JŠVK izlaidums 2021. gadā. Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

*Komandleitnants Kristaps Sīpols,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Starptautiskā Jūras spēku štāba virsnieku kursa priekšnieks*

STARPTAUTISKĀ JŪRAS SPĒKU VIDĒJĀ LĪMEŅA VADĪBAS UN ŠTĀBA VIRSNIEKA KURSA AKTUALITĀTES

Jūras spēku Vidējā līmeņa štāba virsnieku kurss (JS VLŠVK) ir otrā līmeņa karjeras kurss, kas izveidots 2007. gadā. Galvenā kursantu mērķauditorija ir Baltijas valstu Jūras spēku virsnieki, kā arī kurss ir atvērts citām NATO un partnerības (Pfp-Partnership for Peace) valstīm.

Pēc šī kursa beigšanas virsnieks ir sagatavots darbam nacionālajā un multinacionālajā štābā, tiesīgs saņemt kapteiņleitnanta vai komandleitnanta dienesta pakāpi un ir izpildījis kritērijus tālākām studijām Baltijas aizsardzības koledžā, kas ir trešā līmeņa virsnieka karjeras kurss. Virsniekiem JS VLŠVK kursā tiek uzlabotas teorētiskās un praktiskās zināšanas, kas saistītas ar štāba darbu. Pēc kursa beigšanas kursanti ir gatavi iekļauties Jūras spēku štābos gan uz kuģa, gan krastā, kā arī starptautiskos un vietējas nozīmes štābos.

Mani kā kursa priekšnieku kursa norisē atbalsta trīs virsnieki. No Lietuvas puses kapteiņleitnants (kptlt.) Karolis Lileikis. Igaunija veica personāla maiņu, jo klt. Egons Kauris bija sniedzis kursam atbalstu jau trīs gadus. Tagad kursu atbalsta Igaunijas Jūras spēku virsnieks klt. Mēlis Kants, kurš ir savas jomas speciālists un sniedz neatsveramu atbalstu kursam. No Latvijas puses kursu atbalstīja kptlt. Andrejs Ziņģis, kurš, kursam noslēdzoties, devās turpināt dienesta pienākumus uz Itāliju Eiropas Jūras spēku misijā “Vidusjūra” (EUNAVFOR MED Operation IRINI).

2021. gada kursā studijas sāka 11 virsnieki: trīs no Latvijas, četri no Igaunijas, četri no Lietuvas. Diemžēl 2021. gada kursā nepiedalījās neviens no Zviedrijas virsniekiem, jo Covid-19 ierobežojumi tiem liedza piedalīties kursā. Kursanti ir Jūras spēku virsnieki, tie ir operacionālās plānošanas virsnieki, ārsti, ūdenslīdzīgi, civilās un militārās sadarbības speciālisti (*Naval Cooperation and Guidance for Shipping*), uguns atbalsta speciālisti un kuģu mehāniķi. Protams, Covid-19 pandēmija ieviesa korekcijas kursa gaitā un lektoros nācās meklēt no Baltijas valstu Jūras spēku sastāva. Kurša noslēgumā pandēmijas ierobežojumi jau tika mazināti, tāpēc kursa klausītāji piedalījās starptautiskajās Jūras spēku mācībās “*Baltops/Baltic Fortress 21*”, kur kursantiem bija iespēja iekļauties starptautiskā štāba darbā un izmantot tikko iegūtās zināšanas.

Kursa nomināciju labākais kursants ieguva Lietuvas Jūras spēku virsnieks LT(N) Vītauts Šakals, kuru pēc kursa beigšanas apbalvoja ar Lietuvas Jūras spēku komandiera *Captain (Navy)* Ģiedra Premenecka apbalvojumu piemiņas zīmi “Par nopelniem”.

Vēlos izteikt pateicību NAA vadībai, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas Jūras spēku komandieriem un štābiem par atbalstu šī neparastā, pārbaudījumu un izmaiņu pilnā JS VLŠVK 2021 realizācijā.

NAA militārās izglītības zīme, kas tiek piešķirta JS VLŠVK štāba virsnieku kursa absolventiem. Foto: NAA arhīvs

JS VLŠVK atklāšana un izlaidums 2021. gadā. Foto: seržante Zanda Puče

*Kapteine Evija Eisaka,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes
Mācību daļas virsniece*

VIRSNIEKA SPECIĀLISTA PAMATKURSS

Virsnieka speciālista pamatkurss (VSP) ir karjeras kurss, pēc kura absolvēšanas virsnieks speciālists saņem savu pirmo virsnieka pakāpi – virsleitnants, ārsts – kapteiņa dienesta pakāpi. Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā šo kursu realizē no 2001. gada. VSP paredzēts teologa, jurista, psihologa, diriģenta, ārsta, farmaceita, informācijas tehnoloģiju, datortehnikas, elektronikas, telekomunikācijas, telemātikas, kibernetikas, datorvadības vai datorzinātnes specialitātēs. 2020. gadā NBS speciālistu kursam kļāt pievienoja jaunu virsnieka speciālista profesiju – farmaceits.

VSP mērķis ir sniegt nozares speciālistam vispārējas militārās zināšanas un prasmes, lai karavīru vai zemessargu speciālistu varētu integrēt NBS un izglītojamais pēc kursa beigšanas dotu savu profesionālo pienesumu NBS kā virsnieks speciālists atbilstošajā specialitātē.

Tāpat 2020. gadā pārstrādāja kursa programmu un kursu pagarināja līdz 16 nedēļām (iepriekšējo astoņu vietā). Kurša programma tika papildināta ar jauniem mācību blokiem – militārā vadība, speciālistu loma NBS un taktika. VSP tiek realizēts sadarbībā ar NBS Kājnieku skolu un NBS Instruktoru skolu, kā arī tiek piesaistīti zinoši speciālisti savās jomās – gan karavīri, gan civilie darbinieki no Aizsardzības ministrijas, regulāro spēku vienībām un Zemessardzes, un tas organizēts trīs posmos:

1. Kareivja speciālista kurss trīs nedēļu garumā notiek Alūksnē, NBS Kājnieku skolā;
2. Instruktoru speciālista kurss trīs nedēļu garumā notiek Cēsīs, NBS Instruktoru skolā;
3. Virsnieka speciālista mācību kurss deviņu nedēļu garumā notiek Rīgā, Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

VSP laikā klausītāji iegūst pamatzināšanas kareivja un instruktoru speciālista līmenī, kā arī gūst ieskatu par Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, militārajām tiesībām, Militārā lēmuma pieņemšanas procesu (LPP) un speciālistu lomu NBS. Lai jaunie virsnieki detalizētāk izprastu NBS struktūru un vienību nozīmi tajā, kursa laikā viņi apmeklē un iepazīstas ar Gaisa spēku, Jūras spēku, Sauszemes spēku militārās bāzes, kā arī Militārās policijas un Štāba bataljona ikdienu.

2020. gads iezīmēja jaunās mācību tendences arī Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā – VSP klausītājiem šis kurss bija izaicinājumu pilns ne tikai tāpēc, ka bija jāmācās pēc jaunās programmas, bet arī tāpēc, ka Covid-19 pandēmijas ierobežojumu dēļ lielākā daļa kursa bija jāorganizē attālināti, kas radīja ne mazums galvassāpju pasniedzējiem, pēdējā brīdī pārplānojot lekcijas attālinātā režīmā. Lai Covid-19 pandēmijas laikā izvairītos no saslimšanas kursantu vidū, bija pieņemts lēmums par kazarmu režīmu MDMP laikā, kas beigās izrādījās veiksmīgs risinājums, jo, kā atzina paši kursanti, tas ļāva pilnvērtīgi un vairāk nodoties vielas apguvei.

VSP Svinīgā virsnieka solījuma došana Rīgas Brāļu kapos un izlaidums 2021. gadā.
Foto: seržante Zanda Puče

*Kapteinis Māris Skrīvelis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes spēku nodaļas
Rezerves virsnieku studiju kursa priekšnieks,*

*Lita Avotiņa,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Tālmācības centra Tālmācības nodaļas asistente*

ZEMESSARDZES VADA KOMANDIERA KURSS

Pamatojoties uz Nacionālo bruņoto spēku 2020. gada plānu un doto uzdevumu veikt Zemessardzes vada komandieru apmācību, ir izstrādāta jauna mācību programma “Zemessardzes vada komandiera kurss” (ZS VKK) un 2020. gada 5. septembrī sākta pirmā ZS vada komandieru apmācība. Kursa galvenais mērķis ir sagatavot Zemessardzes kājnieku vada komandierus, kuri spēj patstāvīgi un kvalitatīvi veikt Zemessardzes kājnieku vada komandieru uzdevumus un pienākumus, tādējādi uzlabojot Zemessardzes vienību kaujas spējas.

ZS VKK kursanti ir zemessargi, kuru ikdienu nav saistīta ar profesionālo militāro dienestu un kuri mācībām velta savu brīvo laiku, tāpēc apmācības ir organizētas 13 mēnešu garumā. Kursanti vienu reizi mēnesī nedēļas nogalē apmeklēja nodarbības klātienē NAA, bet pārējā laikā zināšanas ieguva tālmācībā *LIAS* platformā, kur tika izveidota kursa vide. Īpaša uzmanība tika pievērsta kursa vizuālajam noformējumam un struktūrai. Mācību materiāli, tajā skaitā dažādi uzdevumi, testi, tika strukturizēti pa mācību priekšmetiem un tēmām. Testu kārtošanai un uzdevumu iesniegšanai *LIAS* bija noteikts laika periods, vismaz vairākas dienas, kad kursanti varēja tos izpildīt un iesniegt.

ZS VKK kursanti Vasaras lauka nometnē. Foto: Lita Avotiņa

Lai mācību materiāli būtu piemēroti attālināto mācību procesam, tie tika veidoti gan kā mācību moduļi, gan tika filmētas video lekcijas. Daļā no mācību moduļiem bija arī paškontroles jautājumi, kas kursantiem ļāva pārbaudīt, vai tā saturs ir izprasts. *ILIAS* izveidotajā kursa vidē pasniedzējiem bija iespēja ievietot arī dažādus papildu materiālus, linkus, saistošus normatīvos aktus redzesloka paplašināšanai. Savukārt saziņai ar kursantiem un mācību procesa organizēšanai gan pasniedzēji, gan kursa vadība varēja izmantot izveidoto tērētavu un kalendāru. Tik apjomīga daļēja mācību satura īstenošana tālmācībā bija izaicinājums gan kursa vadībai, gan pasniedzējiem, gan Tālmācības centram. Kursanti tālmācības procesu kopumā vērtēja atzinīgi, tika saņemti arī ieteikumi, kā šo procesu padarīt veiksmīgāku un labāku.

Līdz Vasaras lauka nometnei (VLN) bija sekmīgi jāapgūst 16 mācību priekšmeti, un vasarā pirmais ZS VKK turpinājās 14 dienu VLN kopā ar pārējiem NAA kadeti, pēc kuras kursanti devās praksē ZS bataljonos. Prakses laiks tika izvēlēts vienlaikus ar NBS lielākajām militārajām mācībām "Namejs", lai vienības pilnvērtīgāk varētu izmantot topošos vada komandierus. Kurša apmācība noslēdzās ar gala pārbaudījumu – vada komandiera operatīvās pavēles sagatavošanu par kādu no sauszemes spēku operācijām, kā uzbrukums, aizkavēšana vai aizsardzība, un pavēles došana vadam. Pārbaudījumus vērtēja īpaši izveidota NBS virsnieku komisija.

Pirmo ZS VKK sāka 21 zemessargs un, neskatoties uz lielo, specifisko informācijas apjomu, ko nosaka mūsdienu kara vešanas principi, visi kursanti sekmīgi nokārtoja gala pārbaudījumu. Kursanti ir ieguvuši pamatīgas teorētiskās zināšanas, ko tagad ir nepieciešams nostiprināt praktiski un pilnveidot turpmākajā dienestā Zemessardzē.

Zemessargi, kuri sekmīgi pabeidza ZS VKK, izlaidumā saņems leitnanta dienesta pakāpes un jaunā parauga ZS VKK militārās izglītības zīmes. Savukārt pirmā ZS VKK absolventi, pateicoties NAA pasniedzējiem un darbiniekiem par lielo atbalstu kursa norisē, pasniegs akadēmijai dāvanu – ZS VKK karogu (standartu), ko iegādājās par personīgajiem līdzekļiem. Var droši teikt, ka NAA ir kļuvusi bagātāka vēl par vienu kursu un Latvijas NBS ir saņēmuši ļoti apmācītus ZS vada komandierus.

NAA ZS VKK militārās izglītības zīme. Dizains: pulkvežleitnants Raimonds Kursītis

Patstāvīgais darbs "Vada komandiera pavēle". Foto: virsseržants Arvis Buķelis

Kājnieku vada aizsardzības operācijas. Foto: virsseržants Arvis Buķelis

ZS VKK kursanti Vasaras lauka nometnē. Foto: NAA arhīvs

Mīnu lauku uzstādīšana. Foto: virsseržants Arvis Buķelis

Foto: Lita Avotiņa

*Majors Ivars Kozlovskis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes
Mācību daļas priekšnieks*

COVID-19 PANDĒMIJAS IETEKME UZ STUDIJU PROCESU

2019. gada beigas nāca ar vēsti, kas ietekmēja gan Latviju, gan pasauli kopumā – Covid-19 pandēmija. Jau 2020. gada martā NAA pārgāja uz daļēju attālināto apmācību. Kā jau ar visām jaunām lietām – sākums nebija viegls. Akadēmiskajos mācību priekšmetos, kurus iespējams vadīt attālināti, bija jāpārorganizē mācību formāts. NBS vadības vadlīnijas ļāva klātienē turpināt lauka nodarbības un apmācības kopējai NBS kaujas spēju uzturēšanai. Attālinātās mācības bija īpašs izaicinājums NAA Apgādes daļas Tehniskā atbalsta nodaļai, kuriem īsā laikā vajadzēja nodrošināt tehnisko aprīkojumu, kas atbalsta attālināto mācību procesu. Pateicoties IT speciālistu profesionalitātei, NAA nodrošināja dažāda veida mācību formātus, piemēram, pasniedzējs NAA telpās – kadeti mājās vai dienesta viesnīcā, pasniedzējs attālināti – kadeti klasēs vai pasniedzējs attālināti – kadeti mājās vai dienesta viesnīcā.

Arī NAA partneru augstskolas – Transporta un sakaru institūts un Latvijas Jūras akadēmija kadetu apmācību nodrošināja galvenokārt attālināti. Attālinātajām mācībām galvenokārt tika izmantotas informācijas tehnoloģiju platformas *MS Team*, *Zoom* un NBS tālmācības platforma *LIAS*.

Kadetiem nebija īpaši grūti pielāgoties attālinātajām mācībām. Vairāk uzmanības bija jāpievērš attālināto mācību disciplīnai (laicīga pieslēgšanās, ārējais izskats, *web* kamera, balss režīma ieslēgšana un izslēgšana). Lielāks izaicinājums pielāgoties un pārorientēties bija pasniedzējiem. Liela apjoma mācību materiālus vajadzēja pārkārtot izmantošanai digitālajās platformās, kas pasniedzējiem prasīja daudz papildu darba stundas. Lai arī šis laiks bija izaicinājumiem bagāts, NAA divu nedēļu laikā par 60 % pārgāja uz attālinātām mācībām.

Šādā formātā NAA organizēja mācības līdz pat 2020. gada jūlijam. Septembrī mācības sākās klātienē, jo vasaras periodā pandēmija bija mazinājusies. Prieki gan nebija ilgi, jo 2020. gada rudens nāca ar vēl bargākiem ierobežojumiem gan NAA ikdienas darbā, gan mācību procesā. Izmantojot pavasarī iegūto pieredzi, NAA pārejai uz attālinātajām mācībām bija vajadzīgs īsāks laiks, jo tehniskais nodrošinājums jau bija kaujas gatavībā, kā arī pasniedzēji laicīgāk gatavi izmaiņām.

Akadēmisko priekšmetu attālinātā apmācība turpinājās līdz pat 2021. gada pavasarim, kad tika organizēta kadetu un mācībbspēku vakcinācija pret Covid-19, kas ļāva visiem atgriezties normālā klātienes mācību procesā.

Pēc šī laika posma guvām lielu pieredzi, kas mums deva vairākas atziņas. Galvenā no tām – esam gan tehniski, gan fiziski spējīgi veikt topošo virsnieku apmācību nestandarta situācijās.

Dižmatroze **Rita Markova**,
 Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
 Jūras spēku militārās vadības 4. kursa kadete

KADETU MĀCĪŠANĀS PARADUMI COVID-19 PANDĒMIJAS LAIKĀ

Covid-19 pandēmijas laiks mums visiem bija liels izaicinājums. Īpaši NAA pasniedzējiem, kas, pieraduši strādāt pēc vecā stila, pie tāfeles ar krītu (vai marķieri), nevēlējās apgūt jauninājumus... taču nācās.

Vietņu *Zoom*, *Skype* un *Microsoft Team* pasaule mums kļuva par ikdienu. Kāds teiks, ka labi, jo katrs jauninājums ir solis pretī nākotnei un uzlabojumiem, kāds teiks, ka slikti, jo visas šīs platformas pieder privātajām personām un tas bija iemesls celt cenas un nopelnīt. Taču mums nebija izvēles, un tā katra skola un katrs pasniedzējs izvēlējās sev tīkamo platformu, lai turpmākās mācības notiktu tur.

Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija izmantoja platformu *Microsoft Team* – tā likās ērta un daudzfunkcionāla. Visu vajadzēja apgūt ļoti ātri, taču ne kadeti, ne pasniedzējiem negāja tik viegli. Kvalitatīvas attālinātās nodarbības sagatavošana prasa lielu laiku, enerģiju un nepārprotami lielus līdzekļus, jo uz mazjaudīga novecojuša datora bieži vien mācību platformas nestrādāja, kā vajag, it īpaši lielā noslogojuma dēļ, tādēļ gan pasniedzējiem, gan kadeti nācās pirkt jaunu datoru vai meklēt alternatīvas. Kāds 1. kursa kadets stāsta: “[..] Vissarežģītākais bija pie tā visa pierast, jo nekad nebiju mācījies attālināti. Bija daudz grūtāk uztvert informāciju, ja kaut kas bija neskaidrs, brīžiem nevarēju saprast, kā pasniedzējam izskaidrot, ko tieši es nesaprotu [..].”

Savukārt kā galveno plusu kadeti minēja iespēju strādāt no mājām un plānot savu laiku, tā kā pašiem ērtāk. Nebija jātērē laiks un nauda ceļam. Taču strādāt no mājām un pašiem plānot savu laiku attālināto mācību laikā arī bija sava veida izaicinājums. Kāda 4. kursa kadete stāsta: “[..] Šis “jaunais” mācību veids veicināja sava rakstura audzināšanu un disciplinētību. Diemžēl mācīties klātienē un neklātienē ir divas dažādas lietas, un attālinātās mācības dažreiz raisīja nesaskaņas starp pasniedzējiem un kadeti, jo interneta vidē nav iespējams nodibināt emocionālo saikni. Tomēr šī neklātienes mācīšanās attīstīja prasmi pielietot dažādas interneta vietnes, lai savas prezentācijas prastu radīt gan interesantākas sev un biedriem, gan arī pasniedzējiem [..].”

Vai attālinātās lekcijas lika mācīties cītīgāk? Šis jautājums ir jāuzdod katram pašam sev. Jo, cik kadetu, tik viedokļu, un katram var šķist ērtāks citādāks mācību veids. Taču mēs esam kadeti un vieglus ceļus sev nemeklējam, jo pat NAA devīzē ir teikts “*Per aspera ad astra*” jeb “Caur ērkšķiem uz zvaigznēm”.

*Kaprālis Artūrs Ločmelis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Fiziskās sagatavotības un sporta studiju kursa
fiziskās sagatavotības apmācību instruktors*

NAA KADETU SASNIEGUMI SPORTĀ

2020./2021. mācību gada procesā būtiskas izmaiņas ieviesa epidemioloģiskā situācija valstī un pasaulē. Tas negatīvi ietekmēja sporta dzīvi un ar to saistītos organizatoriskos jautājumus. Lai ievērotu epidemioloģiskās prasības. Tika veidotas nodarbības attālināti, kurās kadeti bija patstāvīgi jāpilda un jāpilnveido fiziskās sagatavotības uzdevumi.

2020. gada jūlijā Mācību vadības pavēlniecības komanda NBS spartakiādē ieguva godpilno 3. vietu kopvērtējumā. NAA karavīri komandu pārstāvēja dažādās disciplīnās. Šādas ir iegūtās godalgotās vietas pa disciplīnām:

- Komandiera balvas izcīņa šaušanā ar dienesta pistoli pulkvedis O. Kudlis - 1. vieta;
- Tāllēkšana: dižkareive H. K. Nagle - 1. vieta;
- Tāllēkšana: kareivis A. Rūtiņš - 1. vieta;
- Granātas mešana mērķī: dižkareive H. K. Nagle - 1. vieta;
- Pludmales volejbola komandai (dižkareivis K. Skudra, kareivis M. Gabduljins) - 1. vieta;

- Kross pie "Dūņezera": kaprāle D. Stepe - 2. vieta;
- Šaušana ar dienesta pistoli "DP-4": virsseržants Ē. Leonovičs - 2. vieta;
- Sieviešu tautas bumbas komandai (kareive K. Mateus, kareive B. Goba, kareive A. Skreija, dižkareive A. L. Širve, kareive S. Višņevska) - 2. vieta;
- 100 m sprints: kareivis A. Blanks - 2. vieta;
- 100 m sprints: kareive A. Tihomirova - 2. vieta;

- 100 m sprints: kareivis A. Rūtiņš - 3. vieta;
- 100 m sprints: dižkareive H. K. Nagle - 3. vieta;
- Tāllēkšana: kareive A. Tihomirova - 3. vieta;
- Tāllēkšana: kareivis A. Blenks - 3. vieta;
- Virves vilkšanas komandai (kareivis P. Golubevs, kareivis R. Ruciņš-Vējiņš, kareivis A. Aizporietis, kareivis M. E. Villers, kareivis E. Matvejevs, kareivis A. Vucāns, kareivis D. Augstkalns) - 3. vieta.

Šā gada 7. augustā Speciālo operāciju pavēlniecība sadarbībā ar citām NBS vienībām veidoja šķēršļu skrējieni *ARMY TOUGH RUN*. NAA karavīri aktīvi piedalījās šajās sacensībās ar vairākām komandām. Elites vīru konkurencē visātrākais bija kaprālis D. Stepe, savukārt sieviešu elites skrējienā mūsu 1. kursa kadete E. Bērziņa finišēja 2. vietā, tikai piekāpjoties Drošības policijas pārstāvei. Pasākumu "odziņa" bija komandas skrējieni ar 15 kg mugursomas nešanu visu distanci. NAA šajā disciplīnā bija pieteiktas trīs komandas. No vairāk nekā 30 komandām visātrākie un spēcīgākie bija 3. kursa kadeti dižkareivis K. Matisons, dižkareivis J. Vīksna, dižkareivis K. Mārtuševs, kuri ieguva 1. vietu. Kopvērtējumā šī mums ir absolūtā uzvara.

Šā gada 24. augustā notika NBS čempionāts vasaras biatlonā. NAA komandu pārstāvēja kaprālis V. Nedaivodins, kareive E. Bērziņa, dižkareive J. Vīksna, dižkareivis K. Slavens. Sacensības notika divās kārtās – priekšsacīkstes, kur tika noskaidrotas sešas atrākās NBS vienības, kuras iekļuva finālā. Mūsu uzdevums priekšsacīkstēs bija iekļūt labāko sešiniekā, un uzdevums tika godam izpildīts, jo vēl atlika fiziskais spēks fināla sa-

cenšanās. Finālā vasaras biatlons tikai pa īstam sākās, sacensību gaita bija ļoti spraiga un finišā NAA komanda kļuva par NBS čempioniem.

Šā gada 24. augustā paralēli vasaras biatlona notika Latvijas augstskolu sporta savienības (LASS) organizētās sacensības pludmales volejbolā. Šajā čempionātā mūsu komandu pārstāvēja kareivis M. Gabduļins no KSV kursa un dižkareivis K. Skudra no GS MV 4. kursa. Mūsu vīri palika nepārspēti, attiecīgi turnīru noslēdza kā čempioni, iegūstot 1. vietu.

Šogad NAA Fiziskās sagatavotības nodaļai bija jauni izaicinājumi, kvalitatīvi sagatavot kadetus Kaujas izdzīvošanas kursam (KIK). Lai realizētu šo ieceri un maksimāli kvalitatīvi to sasniegtu, atradām jaunu pieeju sagatavošanas procesā. Pirmo reizi pielāgojām fizisko slodzi, balstoties uz katra indivīda individuālo sagatavotību. Lai to realizētu, dalībnieki tika testēti trīs reizes, kur noteicām sirds ritma reakciju uz pieaugošu trepjuveida slodzi. Pirmais tests tika veikts pirms sagatavošanās posma, lai noteiktu tā brīža adaptīvās spējas un izstrādātu individualizētus norādījumus slodzes realizēšanai. Otrais tests tika veikts pirms KIK, lai mēs noteiktu, cik vidēji grupā ir kopējais progress. Trešo testu veicām pēc KIK, lai saprastu, cik liels ir regress. Šie testi mums sniedza atgriezenisko saiti par treniņu procesu un iespējām nākotnē to pilnveidot, balstoties uz KIK kursa laikā nepieciešamajām fiziskās sagatavotības prasībām.

No 2021. gadu ir veiktas izmaiņas ikgadējā fiziskās sagatavotības (FS) prasību izpildē. Šīs izmaiņas skar pilnīgi visus karavīrus. Būtiskākās izmaiņas, lai iegūtu vērtējumu IZCILI, ir jāsavāc katrā no 3 vingrinājumiem vismaz 80 punkti (iepriekšējo 60 punktu vietā), lai iegūtu vērtējumu TEICAMI, jāiegūst vismaz 60 punkti katrā vingrinājumā (iepriekšējo 40 punktu vietā). Visām vecuma grupām tika samazinātas prasības krosa distancē, lai iegūtu 100 punktus.

2020. gada oktobrī pirmo reizi NBS vēsturē tika piešķirta kvalifikācijas zīme "Par augstiem sasniegumiem fiziskajā sagatavotībā". Lai karavīrs varētu saņemt šo kvalifikācijas zīmi, ikgadējo fiziskās sagatavotības kontrolnormatīvu testos katrā no trim vingrinājumiem ir jāiegūst 100 punkti. Pirmajā reizē šo normatīvu izpildīja majors O. Blaus un kaprālis D. Stepe. Kopumā šo kvalifikācijas zīmi saņēma pieci NBS karavīri. Cerams, ka 2021. gadā šajā pulciņā iekļūs arī kāds NAA kadets.

NBS spartakiāde 2021. gadā. Foto: seržante Zanda Puče

NBS spartakiāde 2021. gadā.
Foto: seržants Ēriks Kukutis

Foto: seržante Zanda Puče

Foto: seržants Ēriks Kukutis

Foto: dižkareive Anna Zara

Zane Ribakova,
*Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
starptautiskās sadarbības koordinatore*

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Pēdējo gadu starptautiskās sadarbības izaugsmi un valdošo pozitīvo tendenci mobilitāšu skaita pieaugumā – gan personālam, gan kadetiem tiešā mērā ietekmēja globālā Covid-19 pandēmija, ar to saistītie pārvietošanās ierobežojumi un vispārējie starptautiskie epidemioloģiskie ierobežojumi.

Diemžēl no 2020. gada septembrim līdz 2021. gada oktobrim spēkā esošo ierobežojumu dēļ NAA nerealizēja ikgadējo *Close Quarter Battle (CQB)* moduli un jaunizveidoto *Troop Leading Procedures (TLP)* moduli, nācās atcelt arī ikgadējo pavasarī notiekošo starptautisko kadetu nedēļu.

Lai gan iepriekš minētajā laika periodā daļa no plānotajām personāla mobilitātēm tika īstenota attālināti, izmantojot virtuālos konferences rīkus, gan dalībnieku motivācijas, gan kopējā pienesuma ziņā šīs mobilitātes nevar salīdzināt ar fiziskajām mobilitātēm.

Neraugoties uz Covid-19 ietekmi uz starptautiskās sadarbības nozari un militārajām mācībām kopumā, 2020. gada rudenī NAA rada iespēju trīs Sauszemes spēku Militārās vadības kursa kadetus nosūtīt *Erasmus+* mobilitātē uz Terēzas akadēmiju (*Theresianische Militärakademie*) Austrijā dalībai starptautiskajā ziemas semestrī. Kopā ar NAA kadeti šajā semestrī piedalījās vēl deviņi dalībnieki – no Polijas, Lietuvas un Itālijas. Pēc mobilitātes noslēguma pārrunās ar semestra dalībniekiem kadeti atzina, ka šī bija lieliska iespēja iepazīties ar darbu militāri starptautiskajā jomā, kas neapšaubāmi palīdzēs labāk sagatavoties nākotnē ieņemamajiem amatiem starptautiskajā vidē.

Par ierastu praksi kļuvusi ikgadējā NAA atlase studijām Vācijā Helmūta Šmita universitātē (*Helmut Schmidt Universität*). 2020. gada rudenī studijām tika nominēti četri kandidāti, kas šobrīd ar veiksmīgām sekmēm pārstāv NAA godu, apgūstot padziļinātas akadēmiskās zināšanas inženierzinātnēs, lai pēc atgriešanās Latvijā šīs iegūtās zināšanas liktu lietā NBS inženierzinātņu kapacitātes uzturēšanā un attīstībā.

2021. gada vasarā Helmūta Šmita universitāti absolvēja divi NAA kadeti, kuri pašlaik turpina studijas Komandējošā sastāva virsnieka (KSV) kursā un nākamgad jau piepulcēsies NBS virsnieku saimei kā inženiervada komandieri.

2021. gada rudenī NAA saņēma jau ceturrtā *Erasmus+* projekta apstiprinājumu, kura ietvaros ir plānots rast veidu, kā pēc iespējas vairāk kadetu nosūtīt uz semestri ilgām studijām, līdztekus noris izpētes darbs un potenciālo starptautisko prakses vietu apzināšana. Tā kā pašlaik NAA vēl nevar piedāvāt uzņemt apmaiņas studentus pilna laika semestriem, tiek apzinātas iespējas starptautiskajiem kadetiem piedāvāt iespēju doties pirmsdiploma prakses mobilitātē.

Lai palielinātu NAA akadēmisko kapacitāti un atzišanu starptautiskajā militāro akadēmiju (*EMILYO*) vidē, noris darbs, lai NAA darbiniekus motivētu doties personālpilnveides mobilitātēs, pasniedzot lekcijas par dažādām tēmām NAA starptautiskajās sadarbības institūcijās. Kā lielisku piemēru var minēt sadarbību ar iepriekš minēto Terēzas militāro akadēmiju, kur katru gadu divi NAA virsnieki Austrijas NBS Jaunākā štāba virsnieka kursa ietvaros (*JŠVK*) vada sindikātu darbu miera uzturēšanas operāciju (*Peace Support Operations – PSO*) moduli.

Kadeti Henrijs Kalmanis, Renārs Apiņš un Gustavs Bērziņš Austrijas starptautiskā ziemas semestra absolvēšanas pasākumā. Foto: Terēzas militārās akadēmijas arhīvs

II. VĒRTĪBAS, TRADĪCIJAS, MANTOJUMS

*Dr. med., profesore Liāna Pļaviņa,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Militārās vadības studiju nodaļas
Vispārējo priekšmetu studiju grupas viesprofesore*

KADETU SAGATAVOŠANĀS POSMS KAUKAS IZTURĪBAS KURSAM

Kaujas izturības kurss (KIK) ir kļuvis par neatņemamu NAA kadetu studiju procesa moduli. Virsnieks dienestā noteikti saskarsies ar vairākiem atšķirīgiem militārā dienesta riska faktoriem – gan fiziskiem, gan fizikāliem, gan psihoemocionāliem u. c. Militārās vadības studiju programmā iekļautais KIK ir viens no mācību posmiem, kas var norādīt gan uz topošā virsnieka stiprajām pusēm, gan uz tām, kuras jātrenē un jāpilnveido. Kadetu atbalstam KIK tiek plānots un īstenots sagatavošanās posms sešu mēnešu garumā. Tā laikā tiek pievērsta uzmanība fiziskās veselības vērtējumam un kontrolei, fizisko darba spēju treniņam un fiziskās izturības nostiprināšanai. Sagatavošanas posmā tiek plānoti un īstenoti gan treniņi fizisko spēju veicināšanai, gan marši fiziskās izturības nostiprināšanai.

KIK sagatavošanas posmā kadetu atbalstam ir nodrošināta fiziskās veselības rādītāju ķermeņa kompozīcijas noteikšana un kontrole, medicīnas speciālistu konsultācijas Medicīnas nodrošinājuma centrā (MNC), speciālistu veselības kapacitātes vērtējums un sporta speciālistu fizisko spēju vērtējums, kas atspoguļo funkcionālo stāvokli. Iegūtie rādītumi fiksē indivīda statusu un tā izmaiņas, kas uzrāda adaptīvo kapacitāti un kompensējošās spējas darbībai ekstremālos apstākļos.

2021. gada sagatavošanās posmu sāka 94 kadeti, bet KIK veiksmīgi pabeidza 85 kadeti, abu dzimumu pārstāvji vecumā no 22 līdz 35 gadiem. Kurša dalībniekiem vērtēja veselības kapacitāti sagatavošanās posma sākumā (janvārī un februārī) un tā noslēgumā

Maršs uz NAA KIK noslēgumā. Foto: Armīns Janiks (Aizsardzības ministrija)

(maijā), kā arī pēc KIK. Procedūras laikā noteica antropometriskos rādītājus (ķermeņa masu, ķermeņa masas indeksu) un fiksēja šo rādītāju izmaiņas katram individuālam. Nosakot ķermeņa kompozīciju, fiksēja ķermeņa masas un auguma rādītājumus, kā arī muskuļu masas (kg), kopējā tauku daudzuma (%), ūdens saturs organismā (%) u. c. rādītājumus.

NAA kadeti ir jauni un fiziski aktīvi cilvēki, kas nodarbojas ar sportiskām aktivitātēm gan ikdienā, gan papildus pievēršoties dažādiem sporta veidiem. Tas kopumā palīdz paaugstināt fiziskās sagatavotības līmeni un fiziskās izturības spējas un turpmāk ir nozīmīgs ieguldījums virsnieka profesionālajā darbībā.

Sagatavošanas posma sākumā un tā noslēgumā noteiktie ķermeņa masas un ķermeņa kompozīcijas rādītāji ļauj novērtēt to izmaiņas. Ķermeņa masas rādītāji ir vieni no mainīgākajiem antropometriskajiem rādītājiem. To analīze pētījuma grupā parāda, ka 42,3 % dalībnieku ķermeņa masas rādītāji samazinājās, bet to pieaugums konstatēts 34,6 % dalībnieku, divām trešdaļām dalībnieku šīs izmaiņas svārstījās trīs kilogramu intervālā, bet nemainīga ķermeņa masa fiksēta 23 % dalībnieku. Analizētas galvenās ķermeņa kompozīcijas komponentes: muskuļu masas (kg), tauku daudzuma (%) un ūdens saturs (%) izmaiņas.

Muskuļu masas pieaugums noteikts 53,9 % dalībnieku, lielākai daļai līdz 2 kg, kas norāda uz pozitīvu sagatavošanās posma fiziskās slodzes plānojuma izvēli, kas veicinājis šīs apakšgrupas dalībniekiem muskuļu masas pieaugumu. 46,1 % grupas dalībnieku noteikts muskuļu masas samazinājums, lielākai daļai šīs apakšgrupas dalībnieku muskuļu masas rādītāju samazinājums bijis līdz 2 kg, kas norāda uz to, ka piedāvātā fiziskā slodze ir bijusi par augstu reālai indivīda fiziskās sagatavotības pakāpei.

Kopējā tauku daudzuma izmaiņu analīze uzrāda, ka 66,2 % dalībnieku fiksēts šo rādītāju pazemināšanās (līdz 3 %), bet 33,7 % dalībnieku to paaugstināšanās (līdz 3 %).

Kopumā sagatavošanas posms KIK ir virzīts uz fizisko spēju un fiziskās izturības treniņiem. Sporta rezultātu testu apkopojums KIK dalībniekiem uzrādīja, ka “teicami” un “izcili” tos nokārtojuši 76,7 % dalībnieku, ar rezultātu “labi” un “ļoti labi” testu nokārtojuši 19,7 % dalībnieku un tikai 3,4 % ir tie, kam vērtējums bija “apmierinoši”.

Atbalsts kadetiem KIK sagatavošanās posmā, diferencēta pieeja fiziskās slodzes plānojumā palīdz uzlabot esošo veselības stāvokli un sagatavoties KIK. Kadeti ir nodrošināti MNC medicīnas speciālistu atbalsts un konsultācijas, taču ikviena kadeta atbildība ir savlaicīgi griezties pie mediķiem, lai novērstu veselības problēmas.

KIK sagatavošanas posmā kadeti izmantoja iespēju noklausīties attālināti speciālistu konsultācijas – lekcijas “Par pēdu veselību” un “Par uzturu”.

Secinājumi:

- Fiziskās sagatavošanas nodarbību/treniņu plānojums un to īstenošana sešu mēnešu garumā sniedz optimālus rezultātus, trenējot dalībniekiem fiziskās spējas un fizisko izturību, kas ir būtiski veiksmīgai dalībai KIK.
- Veicot ikdienas fiziskās sagatavotības nodarbības, treniņus un maršus, īpaši jāpievēršas lielāko muskuļu grupu disbalansa novēršanai, obligāti veicot kvalitatīvus atslodzes pasākumus vingrinājumus tehniski pareizi un kvalificētu sporta instruktoru uzraudzībā un klātbūtnē.
- Ķermeņa kompozīcijas rādītāju vērtējums sagatavošanās posma sākumā un noslēgumā sniedz informāciju un vērtējumu par sagatavošanās posma ietekmi katram individuāli.

Kursanti uz kuģa "Varonis". Foto: seržante Zanda Puče

NBS Jūras spēku Patruļkuģu eskadrā kursanti iztur pārbaudījumu, peldot uz plostu. Foto: seržante Zanda Puče

Ūdens tilpnes šķērsošana ar improvizēto plostu. Foto: Armīns Janiņš (Aizsardzības ministrija)

Speciālo uzdevumu vienībā. Foto: seržants Ēriks Kukutis (Aizsardzības ministrija)

Šķēršļu pārvarēšana. Foto: Armīns Janiks
(Aizsardzības ministrija)

Foto: Armīns Janiks
(Aizsardzības ministrija)

Izdzīvošana. Foto: Armīns Janiks (Aizsardzības ministrija)

*Dižkareivis Jēkabs Olafs Rukmans,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes spēku Militārās vadības 3. kursa kadets*

KRĪVU PADOMES PASĀKUMU PĀRSKATS

BALTĀ NAKTS

Viena no visspilgtākajām Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) tradīcijām noteikti ir Krīvu padomes rīkotā "iesvētību nedēļa" jeb "Baltā nakts" jaunajiem kadetiem. Noteikums ir tiešs un konkrēts – tu nevari būt akadēmijas kadets, ja neesi izturējis "iesvētību nedēļu". Šāda pasākuma mērķis ir norūdit un saliedēt jaunos kadetus, uzsākot studijas NAA. Šajā mācību gadā "Baltajās naktīs" piedalījās 93 jaunie kadeti.

Pirms diviem gadiem "iesvētību nedēļas" koncepts tika mainīts, lai no NAA kazarmu iekštelņu izmantošanas pārietu uz visas NAA teritorijas izmantošanu. Katra "Baltā nakts" ir piepildīta ar visdažādākajām aktivitātēm, sākot no t. s. NATO gultiņu klāšanas un visbeidzot ar vissvarīgāko no tradīcijām – skrējieni uz bijušo Kara skolu Kr. Barona ielā. Viena no smieklīgākajām atrakcijām ir "Krīvu rūgtā" dzēriena dzeršana, kurā jaunajiem kadeti vienai stundai laikā ir jāiztukšo milzīgs katls ar specifiski brūvētu uzlējumu, ko ir atļauts vārt tikai Krīvu padomes locekļiem. "Krīvu rūgtā" recepte tiek turēta milzīgā slepenībā, kuru, mainoties padomes locekļiem, kā mantojumu nodod nākamajiem pārstāvjiem. Ļoti dažādus sejas vaibstus var redzēt jauno kadetu sejās, kad tie iemalko šo fantastisko dzērienu...

Pēdējos divus gadus šis pasākums tiek rīkots kadetes Annas Zaras vadībā. Kā pati Anna saka: *"Baltās nakts" rīkošana man ir milzīgs gods un gandarijums, jo mani nepamet sajūta, ka, absolvējot akadēmiju, arī daļa no manis šeit paliks manu ideju un darba formātā.*

STUDENTU LĪDERU FORUMS

Studentu līderu forums (SLF) ir gada vispopulārākais un apjomīgākais studentu forums, kurā jau otro gadu pēc kārtas savu dalību rādīja arī NAA kadeti gan kā dalībnieki, gan kā organizatori.

Pasākuma mērķis ir mācīt un pilnveidot studentu līderību, lai viņi būtu spējīgi vadīt grupas, pašpārvaldes personālu vai personālrեսursus. Šis pasākums noder arī kadeti, jo tas parāda līderību ne tikai no militārās vides, bet arī no civilās dzīves perspektīvas. Pasākumā piedalījās trīs kadeti.

Kā organizatori uz šo pasākumu tiek sūtīti tikai pieredzējuši kadeti, kuri sevi ir pierādījuši, krājot pieredzi un pārstāvot NAA pasākumos ārpus akadēmijas un citās aktivitātēs ārpus studijām. Kadeti tiek uzticēti organizēt ļoti specifisku aktivitāti – "Nakts trasi", kurā civilajiem studentiem ir dota iespēja izmēģināt dažādus militāros elementus un pārbaudījumus, no kuriem daudzi ir ņēmti no mūsu pašu "Baltās nakts" iesvētībām. "SLF 2021" organizatori kadeti Anna Zara un Sandis Homenko atzīst, ka citu augstskolu studenti ar humoru uztver NAA organizētos pārbaudījumus, jo viņiem tie neliekas pārāk grūti. Parasti šis forums kadetam kā dalībniekam ir maksimāli grūts, jo ir ļoti sarežģīti uztvert informāciju saistībā ar civilo augstskolu likumiem, kas uz mums ikdienā neattiecas. Šogad NAA kā dalībniece pārstāvēja kadete Kitija Smirnova.

"SLF 2021" organizatori dižkareivis Sandis Homenko un dižkareive Anna Zara.
Foto: Krīvu padomes arhīvs

FORUMS "KUBS"

Līdzīgi kā SLF, šis forums arī ir viens no gada apjomīgākajiem studentu pašpārvaldes pasākumiem vairāku dienu garumā. Šajā pasākumā NAA piedalās gan kā organizatori, gan kā dalībnieki. Šis pasākums nodrošina "tiklošanos" jeb saiknes izveidi starp augstskolām un to studentiem.

Foruma mērķis ir ļaut katram dalībniekam citam citu iepazīt četru dienu garumā, kopīgi iesaistīties aktivitātēs un veidot sadarbību nākotnē starp augstskolu pārstāvjiem. Šis pasākums ir viens no primārajiem notikumiem arī NAA kadeti, jo, atgriežoties pieredzes bagāti, kadeti ir gatavi veidot jaunus pasākumus un īstenot dažādas idejas, lai aktīvi iesaistītos Krīvu padomes darbā ar jaunām iniciatīvām.

Pasākumā piedalījās divi kadeti. Šajā gadā kā pasākuma galvenā organizatora labā roka sevi priekšzīmīgi parādīja kadets Kārlis Vētra. Viņa galvenie pienākumi bija sekot līdzi un pārzināt visu pārējo organizatoru darbus, lai jebkurā laikā un situācijā spētu palīdzēt.

Foruma "Kubs" organizators kadets Kārlis Vētra, dalībnieks kadets Roberts Emīls Kalnietis un NAA absolvents, pārlīgorganizators leitnants Valters Odzulis

LU BVEF UN NAA SPORTA SPĒLES

2021. gada vasara arī neizpalika bez aktīvas sportošanas. Sadarbībā ar Latvijas Universitātes Biznesa vadības un ekonomikas fakultātes (LU BVEF) studējošo pašpārvaldi tika rīkotas sporta spēles atpūtas kompleksā "Turbas" Ogrē. NAA kadeti bija gan kā galvenie organizatori, gan kā tiesneši un arī kā spēļu dalībnieki. Pasākumā piedalījās 40 kadeti. Šī ir arī viena no tradīcijām, kas šogad tika atjaunota pēc piecu gadu pārtraukuma. Sporta spēlēs piedalījās septiņas komandas. Dalībnieku vidū NAA komanda ieguva otro godalgoto vietu komandas kapteiņes kadetes Kristīnes Melbergas vadībā. Šogad galvenie organizatori bija Krīvu padomes pārstāvji – kadeti Artūrs Šternbergs un Sandis Homenko. Komandas piedalījās dažādās stafetēs un standarta sporta veidos, kā, piemēram, volejbols, futbols, basketbols u. c.

NAA BEREŠU MARŠS

Šā gada 16.–17. septembrī no plkst. 18.00 līdz 7.30 norisinājās NAA Berešu maršs, kur akadēmijas pirmo kursu un Komandējošā sastāva virsnieku kursa kadeti ieguva tiesības saņemt akadēmijas beretes kokardi kopā ar melno bereti. Šis gads bija īpašs ar to, ka pēc Krīvu padomes iniciatīvas ir izveidots jauns koncepts. NAA Berešu maršs ir pielīdzināts Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes Berešu maršam, lai kadeti spētu atsvaidzināt pamatapmācībā iegūtās zināšanas. Maršs sākās ar pirmo staciju NAA teritorijā un tālāk virzījās pa maršrutu, orientējoties no stacijas uz staciju, kopumā tika veikti 30 km ar astoņām stacijām.

Kadeti tika sadalīti astoņās komandās un vērtēti pēc noteiktiem kritērijiem, un maršā piedalījās tikai tie kadeti, kas bija nokārtojuši fiziskās sagatavotības pārbaudi un bija sekmīgi studijās. Kadeti, kas kāda iemesla dēļ neatbilda kritērijiem, netika pielaisti pie marša, tādā veidā sekmējot kadetu centību un motivāciju.

Krīvu padomes mērķis bija, lai kadeti, noejot šo maršu, jūtas gandarīti par to, ko ir paveikuši, un justos lepni, nēsājot NAA bereti ar kokardi.

Īpašs paldies jāizsaka Krīvu padomes atbalsta grupai, kas sastādīja marša dokumentāciju, kā arī SzS MV 3. kursa kadeti, kas izveidoja marša stacijas, SzS MV 2. kursa, GS MV 2. kursa un SzS MV 3. kursa kadeti, kuri kā kuratori devās līdzi grupām maršā, kā arī GS MV 3. kursa kadeti, kas sniedza atbalstu.

Jūras spēku sagatavotais stacijas uzdevums "Baltajā naktī". Foto: Armīns Janiks (Aizsardzības ministrija)

Kaprāles Lauras Jansones stacijas uzdevums "Baltajā naktī". Foto: Armīns Janiks (Aizsardzības ministrija)

Kadetu iesvētības "Baltā naktī". Foto: seržants Ēriks Kukutis (Aizsardzības ministrija)

Kadeti Berešu marša laikā. Foto: seržante Zanda Puče

Foto: seržante Zanda Puče

Ilona Ozoliņa,

*Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Mācību plānošanas un atbalsta pārvaldes
Mācību daļas izglītības metodiķe*

ABSOLVENTI – JAUNIE LEITNANTI

Katru gadu jūnijs NAA ir nozīmīgs tieši ar jauno leitnantu izlaidumu. Šogad jūnijā akadēmiju absolvēja 38 jaunie leitnanti. Lai noskaidrotu absolventu pārdomas par akadēmijā piedzīvoto, man bija dota iespēja intervēt četrus absolventus no dažādiem kursiem. Tika intervēti 2020./21. akadēmiskā gada absolventi: profesionālās bakalaura studiju programmas “Gaisa spēku Militārā vadība” kadete Ieva Būmerte, “Jūras spēku Militārā vadība” kadete Ilva Linuža, “Sauszemes spēku Militārā vadība” kadets Alekss Slavinskis un profesionālās augstākās izglītības studiju programmas “Komandējošā sastāva virsnieks (KSV)” kadets Artis Zadvinskis.

Intervijas mērķis bija uzzināt absolventu pārdomas par studijām NAA un šajā intervijā tika uzdoti 10 jautājumi.

Foto: seržante Madara Šteina, NAA arhīvs,
seržante Zanda Puče

1. Vai jūs esat apmierināts ar izvēlētajās naa studiju programmas apguvi?

I. Būmerte: – Šobrīd studēju Gaisa spēku programmā un esmu apmierināta ar to. Praksē, kas man ļoti patika, par to vēlreiz pārliecinājos, sapratu, ka tā ir mana īstā vieta. Ja man būtu iespēja pagriezt laiku atpakaļ un sākt studijas no jauna, studiju programmu es nemainītu.

I. Linuža: - Kopumā esmu apmierināta ar izvēli. Atšķirībā no citiem kursa biedriem es jau sākotnēji tiecos uz to, ka būšu Jūras spēkos. Varbūt iedomātais, saskaroties ar realitāti, ir pilnīgi cits, bet lielos vilcienos esmu apmierināta ar programmu, ar to, kādai apmācībai esmu izgājusi cauri.

A. Slavinskis: - Manā gadā tika atvērta jaunā SzS Militārās vadības studiju programma, un man bija izvēle pāriet no vecās studiju programmas uz jauno. Es paliku vecajā SzS Militārās vadības studiju programmā, kur studijas notika sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti (RTU). Ar izvēlēto programmu es esmu apmierināts. Ieguva tehniskās zināšanas, kuras varbūt nespēlēs būtisku lomu tālāk manā militārajā karjerā, bet bija noderīgas. Ir iegūtas arī militārās zināšanas Taktikas kursā, Kājnieku nodaļas komandiera (KNK) kursā, arī kadeta ikdienas dzīvē. Kopumā esmu apmierināts ar to, kas ir paveikts šajos piecos gados.

A. Zadvinskis: – Jā, esmu apmierināts. Patiesībā jau ilgstoši biju domājis par virsnieka karjeru un, tā kā ir iegūta augstākā izglītība un šis bija pēdējais gads, kad es varu sākt studijas NAA, pieņēmu lēmumu iestāties. Sākotnēji gan biju iecerējis studijas Gaisa spēku plūsmā, bet tieši iestāšanās laikā vairs nebija GS KSV.

2. Vai izvēlētā studiju programma atbilda jūsu sākotnējam priekšstatam un cerībām?

I. Būmerte: – Sākumā šķita, ja studēju Gaisa spēku programmā, tad studiju laikā vairāk notiks ar Gaisa spēkiem un aviāciju saistītas lekcijas, bet patiesībā tā nebija. Nav noliedzams, ka zināšanas par Sauszemes spēku taktiku kā karavīram ir nepieciešamas, un par tām Gaisa spēku kursā arī tiek stāstīts, taču globāli Sauszemes spēku kurss no Gaisa spēku kursa atšķirās tikai ar to, ka studējam dažādās augstskolās un SzS norisinājās Taktikas kurss. Lai gan Transporta un sakaru institūtā (TSI) tika apgūtas zināšanas par aviāciju, gaidīju, ka NAA papildinās zināšanas studiju laikā.

I. Linuža: – Kā jau minēju, tad vairāk “nē”. Īsti pirms tam nebiju pētījusi, cik plaši ir Jūras spēki. Es domāju – Jūras spēki ir lielāki. Nebiju informēta par to, ka vispār ir iespējamas tikai divas dienesta vietas: Liepājā vai Rīgā. Tas arī bija sava veida pārsteigums. Vēl lielāks pārsteigums bija tas, ka katrā gadā ir tikai viens konkrētais novirziens: kuģa mehāniķi vai kuģa vadītāji. Līdz ar to mums īsti nebija izvēles. Man paveicās – mana izvēle sakrita ar to, kas tajā gadā bija piedāvāts. Taču citiem kadetiņiem nācās mainīt spēka veidu, ja viņi nevēlējās mācīties to, kas tika piedāvāts. Tas nebija tas, ko gaidīja.

I. Ozoliņa: – Droši vien pareizākais būtu informēt kadetus par konkrētu novirzienu pirms uzņemšanas.

I. Linuža: – Pašlaik ir citādāk. Jaunajosursos ir abi novirzieni. Viena kursa sastāvā puse kadetu mācās par kuģa vadītājiem, bet otra puse – par kuģa mehāniķiem.

A. Slavinskis: – Atnākot uz NBS, nebija doma, ka būs papildu studijas kādā citā augstskolā. Nebiju īsti iedzījinājies, ka būs arī jāstudē RTU. Varbūt apgūtais RTU nav nepieciešams militārajā jomā, piemēram, dažādu mašīnu uzbūves, kas arī ir palicis no PSRS laikiem. Kopējais priekšstats par armiju kopumā atbilda tam, ko sagaidīju. Ir mainījušās manas domas saistībā ar vadīšanas stilu. Ienāk jaunā paaudze, mainās arī vadīšanas stils, kas jāpiemēro dažādu paaudžu karavīru vadīšanai. Jaunībā, uzaugot ar tālāka filmām, likās, ka karavīri tikai skrien pa mežu un karo, taču realitātē nav gluži tas, kas tagad ir piedzīvots.

A. Zadvinskis: – Atbildot godīgi, jāmin, ka studiju programma tomēr tikai daļēji atbilda manam sākotnējam priekšstatam un cerībām. Uzreiz gan jāsaka, ka pats esmu dienestā no 2015. gada, proti, kaprālis ar savu pieredzi, tādēļ nereti man radās iespāids, ka iespējams, kāds no instruktoriem nav tik zinošs, kā es būtu vēlējies. Papildinot teikto, jāpiebilst, ka vienmēr esmu uzskatījis, ka virsniecībai pēc būtības ir noteikts statuss, un, ņemot vērā, ka es personiski studijas uzskatu par pirmo ceļa posmu uz nākamo attīstības līmeni, iespējams, manas ekspektācijas par studiju programmu jau sākotnēji bija pārāk augstas.

3. Vai akadēmijā pavadītais laiks, jūsuprāt, bija lietderīgs un jūs esat apmierināts ar atzīmi, ko ieguvāt valsts pārbaudījumā, aizstāvot bakalaura darbu?

I. Būmerte: – Ar bakalaura darba atzīmi esmu apmierināta. Man bija ļoti zinoša, pretnākoša bakalaura darba vadītāja komandlejnante Andžela Rožcenkova. Visticamāk, bez viņas palīdzības es nebūtu uzrakstījusi darbu tik labi. Viņas ieteikumi, labojumi, dažbrīd kritiskais skatījums ļoti palīdzēja, kas atspoguļojās atzīmē.

Pavadītais laiks akadēmijā bija lietderīgs, bet tajā pašā laikā, iespējams, tas ir paveicams īsākā laika periodā. Studijās ir pavadīti nepilni pieci gadi, kas, šķiet, ļoti ilgs laiks. Protams, iekļauta tiek arī augstskola, kuru KSV kadeti ir absolvējuši pirms studijām NAA. Taču šķiet, ka kursus ir iespējams saīsināt. Lai gan tas radītu nesamērību intensitātē, bet studiju process būtu vienlīdz efektīvs.

I. Ozoliņa: – Vai studiju intensitāte bija samērīga? No Sauszemes spēku kadetiņiem ir

dzirdēts, ka viņiem studijas ir ļoti intensīvas un viņiem ir grūti tikt ar visu galā.

I. Būmerte: – TSI studiju laikā NAA mums bija kā medus maize, tajā laikā par intensitāti nevarēja sūdzēties. Intensitāte palielinājās tikai tad, kad TSI bija pabeigts un sākās lekcijas akadēmijā. Nodarbības un lekcijas notika no pirmdienas līdz piektdienai – no rīta līdz vakaram, taču arī tad nešķita, ka apjoms ir nepanesams.

I. Linuža: – Jā un nē. Tajās sadaļās “jā”, kad tieši bija jāmācās novirziena specifika, kad norisinājās mācības Latvijas Jūras akadēmijā. Lietderīgs ir viss, tikai jautājums – cik daudz no tām zināšanām, kas ir iegūtas, izmantošu turpmākajā dienestā. Piemēram, Sauszemes spēku taktika. Taču to var saprast, jo mums ir nepieciešamas arī šīs zināšanas. Pirmos trīs gadus mēs mācījāmies savu specifiku, tad mums jāmācās Sauszemes spēku taktika un jāiet uz vienībām. Ir šis pārtraukums starp apmācību mūsu novirzienā un vienību.

Ar atzīmi par bakalaura darbu esmu apmierināta, esmu arī pārsteigta, jo es esmu “kritiskais” latvietis. Tik daudz laika tik īsā periodā tika veltīts bakalaura darbam, ka nespēju objektīvi novērtēt to, ko esmu paveikusi. Kad saņēmu gan recenziju, gan darba vadītāja novērtējumu, ilgi skatījos un neticēju tam, ko es redzu. Esmu ļoti pārsteigta un ļoti, ļoti apmierināta.

A. Slavinskis: – Ar atzīmi esmu apmierināts. Ieguldīju samērā lielu darbu, lai saņemtu šo atzīmi. Saistībā ar iegūtajām zināšanām tās atbilst nepieciešamībai. Ļoti daudz esmu ieguvis tieši no MVP pieaicinātajiem lektoriem, kas deva zināšanas par kritisko domāšanu un lēmumu pieņemšanu. Tas viss ir ļoti būtiski, lai izveidotos par labu virsnieku.

A. Zadvinskis: – Jebkuras mācības maina un paplašina zināšanas un skatupunktu, proti, esot dienestā vairāk nekā administratīvais darbinieks, es iepriekš nebiju tik padziļināti saskāries ar lietām taktikā, tādēļ pārliecinoši varu teikt, ka akadēmijā pavadīto laiku vērtēju kā lietderīgu.

Par valsts pārbaudījumu jāsaka, ka biju patīkami pārsteigts, jo, aizstāvot diplomdarbu, ieguvu izcilu vērtējumu. Ne mazāk svarīgs fakts, ja runājam par noslēguma darbu, ir tas, ka man bija iespēja izstrādāt darbu par tēmu, kas ir aktuāla ne tikai NBS, bet arī man pašam ir interesanta un saistoša, jo turpmāk ikdienā pats būšu par to atbildīgs.

4. Kādi spilgtākie pozitīvie brīži no studijām akadēmijā ir palikuši atmiņā?

I. Būmerte: – Grūti nosaukt kādu konkrētu momentu. Ir daudz un dažādu pozitīvu, smieklīgu atgadījumu. Lielākoties tie ir saistīti ar kursa biedriem – ikdienā un dažādu kursu laikā. Mani kursa biedri ir apveltīti ar lielisku humora izjūtu, neatkarīgi no situācijas. Mēs protam pasmieties cits par citu un neapvainoties par to. Mums, protams, ir arī nesaņķas, atšķirīgi viedokļi, bet kopumā esam saliedēti.

I. Linuža: – Vairāk grūtībās, ar ko mums nācās saskarties, mēs kā kolektīvs saliedējāmies, – tie ir tieši pozitīvie momenti. Piemēram, kazarmu režīms. Tie ir tie brīži, kad kurss apliecina sevi kā viens kopums, kā viena vienība. Visiem ir viena problēma, bet tajā brīdī tu paskaties uz saviem kursa biedriem ar citām acīm.

A. Slavinskis: – Atceros kādu spilgtu komisku atgadījumu. Kādreiz mūsu kursa priekšnieks bija kapteinis Arnis Mežals, tagad – majors. Mēs bijām, ja es nemaldos, Vasaras lauka nometnē un mums notika kaujas šaušana. Bija ļoti karsts laiks, un Mežala kungs atveda arbūzus, kurus pats bija nopircis. Viņš bija zaļajā pikseļu formā, bez beretes, parastajā cepurē, kā mēs visi. Uzšuves es viņam neredzēju, viņš grieza arbūzu. Es tikko pēc šaušanas atnācu un viņam pateicu: “Ei, vecīt, uzgriez man arī!” Kad viņš uz mani paskatījās, es apmulsu, jo sapratu, ka runāju ar kapteini. Tas bija visspilgtākais atgadījums.

I. Ozoliņa: – Un kā Mežala kungs reaģēja uz šo gadījumu?

A. Slavinskis: – Mežala kungs pasmaidīja. Es uzreiz atvainojos, viņš to uztvēra ļoti komiski. Viss bija kārtībā, problēmu nebija.

A. Zadvinskis: – Tādu ir ne mazums. Iesākumā jāmin Vasaras lauka noņemšana, *Field Training Exercise (FTX)* fāze. Nesvarīgs paliek pats apstāklis, ka tā bija nogurdinoša, prasīja fizisku un emocionālu noturību, bet gandarījums par paveikto ir lielisks.

Jāpiemin arī Kaujas izturības kurss (KIK), domāju, ka ikviens kadets šim pārbaudījumam gatavojas, jo tas prasa augstu izturību. Neskatoties uz to, ka atmiņas ir miglainas, tomēr sajūta, atgriežoties akadēmijā pēc tam, kad pārbaudījums ir noslēdzies, bija fantastiska. Tas bija emocionāli piepildīts brīdis, redzot, kā mūs sagaida. Arī kopumā KIK vērtējams varbūt ne gluži kā pozitīvais, bet noteikti kā viens no spilgtākajiem brīžiem, jo tas deva ieskatu par dažādu spēku veidu ikdienas darbu un jāva uzzināt, kādas ir specifisku vienību pamatapmācības minimālās prasības.

Nu un, protams, kuram gan nepatīk lidot ar helikopteru. Tas bija lieliski!

5. Ar kādiem izaicinājumiem un problēmām nācās saskarties akadēmijā un kā ar tām tikāt galā?

I. Būmerte: – Grūtības, visticamāk, sasaistu ar KIK un Kājnieku nodaļas komandieru kursu. KIK laikā palīdzēja apziņa, ka tās ir īslaicīgas grūtības, saprotot, jāiztur, un tas neturpināsies mūžīgi.

I. Ozoliņa: – Kā jums kā meitenei bija izturēt KIK kursu?

I. Būmerte: – Kurša biedri ir liels atbalsts. Palīdz, kad tas ir nepieciešams, uzmundrina, kad tas ir nepieciešams. Atgriežoties atkal pie kursa biedriem. Ja nebūtu kursa biedru atbalsta, būtu daudz, daudz grūtāk.

I. Linuža: – Izaicinājumi – nepatīk! Tas, manuprāt, ir lielākais izaicinājums, jo ir dažādu pakāpju grūtības, dažādas situācijas. Tajā brīdī, kad viss ir slikti un sāk domāt – varbūt nevajag turpināt, ir vienkārši jāpaskatās sev apkārt. Ir jāpaskatās uz pārējiem kolēģiem. Jāatceras, ka viņi ir identiskā situācijā. Jā, tas ir izaicinājums, izaicinājums ir cīņa ar sevi. Jāspēj atrast motivāciju un jāatceras tā pirmā diena, pirmā nedēļa, kad mēs visi bijām sasaukti šeit akadēmijā un kāpēc mēs šeit atnācām. Tas manā gadījumā palīdzēja. Protams, arī ģimene teica, ka mums vajag, lai pabeidz.

A. Slavinskis: – Izaicinājums varētu būt KNK kurss, kas bija samērā garš, ļoti laukietilpīgs un vērst uz morālu izturību. Bija brīži, kad viss bija noriebies un vajadzēja meklēt iekšējos spēkus, lai turpinātu. Ja salīdzina KNK kursu ar KIK, manuprāt, KNK kurss bija smagāks.

Citos mācību posmos vai priekšmetos/ programmās nav bijušas problēmas, visi patsniedzīgi bija pretimnākoši un vienmēr varēja rast risinājumu.

A. Zadvinskis: – Izaicinājums bija NAA studiju un ģimenes ikdienas savienošana, jo iznāca biežas prombūtnes, kā arī tas, ka nereti nebija zināmi plāni. Es nevarēju un nezināju pateikt, ko darīšu pēc trim dienām vai ko darīšu nākamnedēļ. Tāpat arī nebija savlaicīgi zināms, kad es būšu prom, cik ilgi būšu prom un kuru vakaru tikšu mājās. Te gan atkal jāpiebilst, ka iepriekš dienestā mana ikdiena bija skaidri zināma un es pats un mana ģimene ar to bija apradusi, tādēļ tādas pārmaiņas bija liels izaicinājums.

I. Ozoliņa: – Ģimene taču atbalstīja jūs?

A. Zadvinskis: – Protams, atbalstīja. Jebkurā brīdī var būt kritiskas situācijas, ar kurām jācenšas tikt galā. Esam tikuši ar tām galā.

6. Kas bija visgrūtākais studijās?

I. Būmerte: – Laikam jau KIK. Visas akadēmiskās lekcijas gan TSI, gan NAA var apgūt, viss ir atkarīgs no tā, cik pats esi gatavs ieguldīt, lai iegūtu labu vai vismaz sekmīgu atzīmi. Atsevišķās lekcijās ir jākoncentrējas daudz vairāk, kadetiem ir zināmas šīs lekcijas.

I. Linuža: – Daži militārie mācību priekšmeti. Manā gadījumā grūtākais bija cīņa ar veselību. Vienmēr to var saiegt, bet tas process, lai atveseļotos, ir diezgan ilgstošs. Tad ir jāsaprot, ko tu vari atlikt un ko tev vajag konkrētajā brīdī. Tas viss jāspēj savienot, lai varētu pabeigt akadēmiju. Tas man bija visgrūtākais.

A. Slavinskis: – Bakalaura darbs. Tas bija vissmagākais.

Man patīk tas, ko esmu dzirdējis no 4. kursa, ka tagad viņi katru gadu raksta mazu diplomdarbiņu. Jau no studiju sākuma viņi raksta savu bakalaura darbu. Mums tādas iespējas nebija, mums vajadzēja iespringt uzrakstot un iesniegt gatavu darbu.

A. Zadvinskis: – Domāju, ka viens no izaicinošākajiem studiju priekšmetiem bija “Kaujas tehnika un bruņojums”. Protams, arī pandēmija ieviesa korekcijas studiju procesā un notika attālinātās mācības, kas ne tikai mainīja studiju norisi, bet arī nozīmēja, ka katram kadetam ir jāstrādā daudz vairāk patstāvīgi.

7. Kas, jūsuprāt, būtu jāuzlabo NAA un kam būtu jāpievērš uzmanība, lai uzlabotu kadetu dzīvi un akadēmijas studiju programmas?

I. Būmerte: – Ir jāturpina prakses, nevajag mēģināt tās saīsināt, jo šis laiks ir noderīgs. It sevišķi, ja prakse norisinās vienībā, kurā dienests turpināsies. Manuprāt, būtu jāuzlabo savstarpējā sadarbība dažādu spēku veidu kadetu starpā. Iespējams, pirmajosursos tas bija izteiktāk, taču joprojām dažādu spēku veidu kadeti ne vienmēr saprotas. Protams, ne vienmēr ir tas sliktākais scenārijs. Kursu laikā, kad nodaļas sastāv no dažādu spēku veidu kadetiem, spējam sastrādāties, bet mazas nesaskaņas, konflikti mēdz rasties.

I. Ozoliņa: – Kas, jūsuprāt, būtu jādara, lai šādi savstarpēji konflikti starp spēku veidiem izzustu?

I. Būmerte: – Manuprāt, palīdzētu izpratne par citu spēku veidu uzdevumiem. Tas ļautu saprast, ka ne viss ir atkarīgs no konkrēta spēku veida, bet arī veicinātu izpratni, ka bez citu spēku veidu iesaistes pilnvērtīgi un efektīvi nevar veikt citus uzdevumus.

I. Linuža: – Sadarbība ar vienībām, sadarbība ar spēku veidiem, manā gadījumā ar Jūras spēkiem. Šī sadarbība ir dažos atsevišķosursos, mācību posmos un praksēs. Manuprāt, šeit būtu jāvirzās tā, lai vienības nosaka savas vadlīnijas, ieteikumus par to, kādu viņi vēlētos redzēt jauno virsnieku. Ar kādām ekspektācijām viņu gaida, jo viņi labāk zina, kas mums ir nepieciešams mācību posmos. Lai nav šī brīža situācija, kad esam mācījušies piecus gadus, aizejam pilnīgi uz citu vienību – kā manā gadījumā. Es pārzinu lielos procesus, bet tieši, kas man būs jādara, nezinu. Šeit būtu vajadzīga sadarbība starp kursa priekšnieku un vienībām. Lai vienību speciālisti spētu mūs apmācīt kādā posmā, jo tas būs tas, kas mums jāzina.

I. Ozoliņa: – Vai prakses vietas nedod nepieciešamās zināšanas turpmākam dienestam?

I. Linuža: – Jā un nē. Mēs esam tie laimīgie cilvēki, jo bijām mazs kurss – četri cilvēki. Varējām būt gan Liepājā, gan Rīgā. Protams, tās nebija tās vietas, kur es un mana kolēģe būsim pēc akadēmijas. Mēs aizejam uz vienībām, kur ne reizi neesam bijušas. Tas būs izaicinājums, jo nezinām ne cilvēkus, ar kuriem būs jāstrādā, ne uzdevumus, kas būs jāveic. Būtu labi jau 5. kursa praksi iziet tajā vienībā, uz kuru ir plānots nosūtīt kadetu pēc akadēmijas.

A. *Slavinskis*: – Saistībā ar Sauszemes spēkiem izmaiņas ir jau veiktas. Pēc 3. un 4. kursa nostāstiem, SzS jaunajā programmā viss ir sakārtots. Saistībā ar jūru un gaisu nav manā kompetencē kaut ko atbildēt. Viena no būtiskākām problēmām jau gadiem ilgi, manuprāt, akadēmijā – ir dalīšana pa spēku veidiem. Respektīvi, iekšējie konflikti starp gaisu un jūru, jūru un sauszemi. Tas nāk ne tikai no kadetu, bet arī parādās no virsnieku puses. Esmu dzirdējis arī no priekšniekiem, instruktoriem it kā ar humoru, bet mēģinot vienu spēka veidu nolikt zemāk, otru izcelt kā labāku. Tā ir lieta, ko vajadzētu mainīt, kaut arī tas tik ātri nemainīsies. Vajadzētu mainīt audzināšanas stilu, jo mēs visi ejam uz vienu mērķi, viens nav labāks par otru. Tas nemainīsies uzreiz, bet, ja mēs tagad sāksim par to domāt, pēc gadiem desmit tas noteikti izzudīs.

I. *Ozoliņa*: – Šīs problēmas ir novērotas starp kadetiem?

A. *Slavinskis*: – Gan starp kadetiem, gan starp priekšniekiem. Pieņemsim, mums ir lekcijas, kāds kapteiņa kungs, neminēšu uzvārdu, ar humoru pasaka, ka tie jūrniecei neko nezina. Pēc tā notiek ķīlēšanās kadetu starpā.

A. *Zadvinskis*: – Komandējošā sastāva virsnieku kurss nebūt nav viegls un prasa augstu fizisko un psiholoģisko noturību, tādēļ, manuprāt, būtu jādodomā par to, ka šo studiju programmu primāri apgūst studenti no vienībām, nevis no civilās vides. Tas nozīmētu, ka topošie virsnieki ir ne tikai ar augstu fizisko un emocionālo noturību, bet arī ar pamatzināšanām par militāro struktūru, turklāt jau studiju laikā veidotos savs redzējums un padziļināta izpratne par problēmsituācijām, kas pastāv vienībās. Tas sekmētu ne tikai paša virsnieka turpmākā dienesta gaitas, bet arī garantētu lielāku pienesumu jaunā virsnieka vienībai un NBS kopumā. Pausto viedokli es pamatoju ar to, ka tieši mans KSV kurss bija īpašs ar to, ka lielākā daļa bija karavīri no vienībām, un tas nozīmēja, ka mums ir skaidri zināms un saprotams, kas ir militārā disciplīna, pratām cits par citu iestāties, palīdzēt, kad radās nepieciešamība. Tas viss notika vienkārši organiski, turpretī situācijās, kad lielākā daļa ir cilvēki, kas iepriekš nav bijuši dienestā, ir tālu no tā visa un nespēj tik strauji tam pielāgoties.

I. *Ozoliņa*: – Vai šī KSV studiju programma nav par īsu? It sevišķi cilvēkiem, kas nāk no civilās vides?

A. *Zadvinskis*: – Es, protams, nenoliedzu, ka arī cilvēki no civilās vides ir nepieciešami NBS, taču daļēji piekritu tam, ka kurss ir par īsu, jo, atsaucoties uz iepriekš teikto, domāju, ka pamatiemaņu apgūšana, pierašana pie jaunās kārtības prasa laiku. Gribu vēl piebilst, ka attiecībā uz cilvēkiem, kas nāk no civilās vides, ir jāņem vērā viņu iepriekš iegūtā izglītība un zināšanas, tādējādi kopējais ieguvums NBS būs neatsverami lielāks. Domāju, ka ne vienmēr ir pareizi aizpildīt brīvās vietas, ir jāskatās plašāk. Tas pats attiecas arī uz topošajiem virsniekiem, kas nāk no vienībām, – ir jāņem vērā viņu vēlmes un pat jāsekmē to realizācija, jo gluži vienkārši ir tas, ka, tiklīdz personai tiek nodrošināti tie apstākļi, kādus tā sākotnēji ir vēlējusies, tas rezultēsies ar panākumiem darbā, atdeve būs krietni vien lielāka nekā gadījumā, kad persona ir piekomandēta tur, kur bija brīvas vietas.

8. Vai jūs saviem paziņām ieteiktu studijas NAA?

I. *Būmerte*: – Tādiem, kuri ļoti vēlas un zina, ka tā ir viņu vieta, – jā. Tādiem, kuri nav īsti pārliecināti, – nē, tādēļ ka viņi pēcāk var vilties, saprotot to, ka īsti nav tas, ko viņi vēlējas. Tomēr nepilni pieci gadi nav īss laika periods.

I. *Linuža*: – Tiem, kuri zina, kas ir militārais novirziens. Iespējams, tiem, kuri ir bijuši Jaunsardzē un rēķinās ar to, kas šeit ir sagaidāms. Vai uz pieciem gadiem? Iespējams, ka nē. Ieteiktu vispirms apgūt kādu profesiju, novirzienu, apgūt bakalaura programmu. Divu gadu programma ir koncentrētāka, bet pieci gadi – tomēr tas ir ilgs laiks. Ja kādu iemeslu

dēļ cilvēks nespēj turpināt studijas, labāk pazaudēt divus gadus no savas dzīves nekā piecus. Bet, ja cilvēks ir pārliecināts, spēj argumentēt, kāpēc viņam šeit ir jābūt, interesējas par studijām, tad noteikti jā.

A. Slavinskis: – Ar paziņām ir tā, ka lielākā daļa manu paziņu savā dzīvē ir ieguvuši izglītību. Es runāju par saviem vidusskolas klases biedriem. Noteikti, ja kādam būtu interese nākt uz NBS, es ieteiktu, jo tas nav sliktākais variants. Neminēšu, ko citi min: stabilitāte, atalgojums, tas ir pašsaprotami. Šeit veidojas ģimeniskās saites ar kolēģiem. Virsniecība ir tik šaura, principā mēs cits citu zinām, vienmēr varam atbalstīt. Tās saites ir ļoti ciešas. Tajā sociumā, kas mums ir apkārt, uzņēmējdarbības sektorā ir konkurence, lai varētu pacelties augstāk. Mūsu vidē mēs sadarbojamies un ejam uz kopīgu mērķi.

A. Zadvinskis: – Noteikti – jā. Uzskatu, ka tā ir lieliska iespēja. Jauniešiem pēc vidusskolas studijas NAA ir ļoti labs pagrieziena punkts turpmākai dzīvei.

Attiecībā par KSV kursu – protams, arī to es vērtēju tikai pozitīvi. Pats no savas pieredzes varu teikt, ka iesaucos armijā un nolēmu paralēli studēt, lai iegūtu augstāko izglītību. Pēc studiju beigšanas jau biju apbružājies dienestā un sapratu, ka gribu pilnveidoties un attīstīties tālāk, tādēļ turpināju šo ceļu un ieguvu militāro kvalifikāciju.

Manuprāt, studijas NAA ne tikai sekmē katra paša izaugsmi gan intelektuālā, gan fiziskā un psiholoģiskā ziņā, bet arī veicina mūsu personisko un nacionālo pašapziņu.

9. Vai, jūsuprāt, esat sagatavots turpmākajam dienestam NBS vienībās?

I. Būmerte: – Jā, es domāju, ka tas, ko akadēmijas vadība, pasniedzēji, vieslektori spēja dot, ir laba bāze, uz kuru balstīties turpmāk. Protams, vienībās, kurās ir jau specifisku zināšanu prasības, nāksies turpināt izglīties. Lielākais darbs sākas pēc akadēmijas. Ļoti pateicīga ir prakse, kuras laikā var saprast, kurā vienībā vēlamies būt, saprast uzdevumus, kas nākotnē būs jāveic.

I. Ozoliņa: – Vai studijas TSI jums arī deva šo bāzi turpmākajam dienestam? Varbūt šīs studijas varētu realizēt pati akadēmija?

I. Būmerte: – Kurša biedri, kuri turpinās dienestu, piemēram, aviācijas eskadrijā un savu ikdienu saistīs ar gaisa kuģiem, TSI ieguva labas tehniskās zināšanas, kas nenoliedzami noderēs. Citiem, kas nebūs šajā jomā, zināšanas ar laiku aizmirsīsies, jo viņi tās nelietos ikdienā. Taču studijas, manuprāt, bija interesantas. Akadēmija šīs studijas varētu realizēt, ja pieaicinātu gan TSI pasniedzējus, gan citus zinošus šīs jomas lektoros. Pasniedzējiem ir jābūt zinošiem, kas spēj ne vien pasniegt teoriju, bet arī pastāstīt, kā reāli tas ir praksē.

I. Linuža: – Jā, uzskatu, ka esmu sagatavota turpmākajam dienestam. Akadēmija ir devusi piecu gadu apmācību, lai es, dodoties uz vienību, spētu pildīt man uzticētos pienākumus.

A. Slavinskis: – Teorētiski ir iedots ļoti labs pamats, ir priekšstats, kas jādara, bet trūkst pieredzes. Pieredzi mēs varam iegūt, būdami vienībā. Teorētiskās zināšanas ir dotas, kā būs praksē, to redzēs pēc absolvēšanas.

A. Zadvinskis: – Diemžēl pilnībā ne. Šis ir tikai ceļa sākums. Katram jaunajam virsniekam ir iedots pamats, vispārējās zināšanas par sistēmu, noteikumiem, taču tālāk jau katrs individuāli turpinās pilnveidoties, lai būtu neatsverams savas vienības elements.

10. Vai vēlaties jekad atgriezties mācībās NAA?

I. Būmerte: – Gan jau nāksies – gribot vai negribot. Pilnīgi noteikti.

I. Linuža: – Pašlaik mums pirms izlaiduma emocijas ir sakāpinātas, un visiem šķiet,

ka sāksies cita dzīve. Taču pienāks brīdis – pēc gada, pēc diviem, kad pietrūks tā mācību procesa. Tad arī atgriezīsimies.

A. *Slavinskis*: – Plāns ir tuvāko gadu laikā dodies pa karjeras kāpnēm NBS. Ja man dos iespēju iegūt papildu zināšanas un izglītoties militārajā jomā, noteikti to darīšu.

A. *Zadvinskis*: – Domāju, ka jā. Tas lielā mērā ir atkarīgs no mana turpmākā dienesta. Esmu cilvēks, kas grib pilnveidoties un attīstīties, diez vai mierīgi nosēdēšu.

Man ir nepieciešami jauni izaicinājumi, jo uzstādītie mērķi un ceļš uz to sasniegšanu ir tas, kas piedod ikdienai to krāsainību, tādēļ domāju, ka kāds mācību kurss nākotnē ir gaidāms.

Svinīgais virsnieka solījums Rīgas Brāļu kapos. Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

*Virslietnante Alma Lūka,
NBS Gaisa spēku Vadības štāba virsniece*

VIRSNIEKA ATZIŅAS PĒC LATVIJAS NACIONĀLĀS AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJAS ABSOLVĒŠANAS

Savas dienesta gaitas, esot kadetam Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (LNAA), varētu raksturot dažādi. Katram LNAA absolventam ir individuālas un atšķirīgas atmiņas un atziņas par mācību procesu un akadēmijā pavadīto laiku kopumā. Viena no manām spilgtākajām atziņām par šo laiku ir: "Patiesā uztvere un secinājumi par aizsardzības akadēmijā apgūto un pieredzēto veidojas, tikai izejot pa akadēmijas teritorijas vārtiem."

LNAA Gaisa spēku Militārās vadības kursa mērķis ir vidēji 4,5 gadu laikā jauniešus ar dažādām dzīves pieredzēm, izglītības līmeņiem un specialitātēm padarīt par spējīgiem karavīriem un profesionāliem virsniekiem, kuri, nonākot savās nākamajās dienesta vietās, būtu spējīgi dienēt un organizēt darbu vienībā atbilstoši savai iegūtajai vada komandiera kvalifikācijai. Gaisa spēku Militārās vadības kurss sevī ietvēra ar aviāciju saistītus mācību priekšmetus Rīgas Tehniskajā universitātē, kā arī dažāda veida un intensitātes militāro zināšanu un prasmju apguvi LNAA. Šī mācību procesa laikā galvenais uzsvars tiek likts uz plaša spektra tematu un informācijas pasniegšanu kadetiem, kas diemžēl ierobežota laika apstākļos, korelācijā ar lielo informācijas apjomu, periodiski liedz iespēju pilnvērtīgi apgūt kādu no mācību priekšmetiem vai mācību tēmām.

Dienests pēc LNAA absolvēšanas ir bijis un turpina būt ārkārtīgi notikumiem piesātināts un dažāda rakstura izaicinājumiem bagāts. Esot kadeta kārtā, ir dota iespēja mācīties, pieredzēt un kļūdīties, blakus ir pieredzējuši karavīri, kas dalās ar padomiem vai sniedz palīdzīgu roku, kad tas ir patiesi nepieciešams. Šis viss diametrāli mainās tad, kad Rīgas Brāļu kapos pie Mātes Latvijas kājām jaunie virsnieki, ar roku uz sirds, dod Virsnieka zvērestu.

Viena no spilgtākajām atšķirībām starp kadetu un virsnieku slēpjas tajā, ka virsniekam liela daļa zināšanu un prasmju ir jāiegūst un jāapgūst pašmācības ceļā. Saprotot, ka šī ir pozitīva norma, nevis apgrūtinājums, virsnieks ar savu attieksmi ir spējīgs paplašināt savu redzesloku neierobežotā virzienu spektrā. LNAA virsnieka izglītībā ieliek tikai tās pamatus.

Atbilde uz jautājumu: "Kā manas iegūtās zināšanas Rīgas Tehniskajā universitātē un Nacionālajā aizsardzības akadēmijā man dienestā noder šobrīd?" - nav rodama specifisku apmācību vai lekciju tēmu saturā, bet gan konkrētā principā. Ja jebkurā mācību vai ikdienas uzdevumu norises procesā, tajā skaitā studijās akadēmijā, mēs uztveram un analizējam pēc iespējas vairāk informācijas, mācāmies gan no pozitīvajiem, gan no negatīvajiem piemēriem, viss šis iegūtās informācijas un pieredzes apjoms veido zināšanu bāzi un fonu mūsu turpmākajiem mācību un darba procesiem militārajā dienestā. Specifiskas zināšanu nianšes kļūst noderīgas un aktuālas brīžos un situācijās, kurās to vismazāk gaidām, bet kurās tām ir izšķiroša nozīme.

Latvijas armijas virsnieka būtība ir daudz kas vairāk nekā vada komandiera kvalifikācija. Virsniekam ir jāiemācās organizēt savas vienības darbu gan ikdienā, gan situācijās, kad laika plānošanai un ilgām pārdomām nav daudz. Virsniekam ir jāspēj vadīt savs per-

sonāls, iedvesmot to un palīdzēt saviem līdzcilvēkiem augt profesionāli un kā indivīdiem. Virsniekam ir jāspēj veidot kolektīvs, dažādi domājošus un strādājošus cilvēkus apvienojot kopīgiem sasniegumiem un mērķiem. Virsniekam ir jāspēj izstrādāt dažāda veida projekti un pašizliedzīgi, ar savu inteliģenci, ieguldījumu un darbu celt Latvijas aizsardzības spējas un Nacionālo bruņoto spēku kaujas spējas un audzēt karavīru profesionalitāti. Virsniekam ir jāspēj upurēt daļa no sava personiskā laika un ieguvuma, lai kaut ko radītu Latvijai, par to negaidot tūlītēju atalgojumu.

Kā ieteikumu LNAA kadetiems uzsveru nianses.

Mācieties. Mācieties no visa, no visiem, attīstiet sevi kā personības un profesionāļus it visā, ko darāt.

Nepazaudējiet fokusu. Nepazaudējiet fokusu uz galveno iemeslu, kura dēļ reiz uzvilkāt Latvijas armijas formas tērpu un devāt karavīra zvērestu.

Dariet vairāk. Dariet vairāk, kā no jums prasa, esiet disciplinēti un cilvēcīgi, ar pašizliedzību un rūpēm attiecieties pret saviem pienākumiem un dienesta biedriem.

Virsniekam ir jāstrādā! Virsniekam ir jābūt lepnam saukt sevi par Latvieti un bez nosacījumiem jāmīl sava zeme!

Svinīgais virsnieka solījums Rīgas Brāļu kapos. Foto: seržante Zanda Puče

Štāba virsseržants Viktors Buivids,
Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes
Kaujas atbalsta bataljona virsseržants

PAR DIENESTA PIEREDZI NAA

Dienestu NBS esmu sācis 2000. gadā kā valsts obligātā militārā dienesta karavīrs. Pēc 10 nedēļu gara pamatapmācības kursa Alūksnē dienestu turpināju Izlūkdesanta bataljonā (IDB). 2000. gadā rudenī, apvienojot IDB ar Baltijas bataljona (BALTBAT) Latvijas rotu, tika izveidots 1. kājnieku bataljons (LATBAT). Šajā bataljonā es dienēju līdz 2009. gadam kā profesionālā militārā dienesta karavīrs. Līdz 2005. gadam biju kājnieku nodaļas komandieris, pēc tam līdz 2009. gadam kājnieku vada seržants.

2010. gadā mani pārcēla jaunizveidotajā Sauszemes spēku (SzS) Mehanizētās kājnieku brigādes (MKBde) Kaujas atbalsta bataljonā (KAB) par izlūkvada seržantu. Šajā vienībā dienēju līdz 2017. gadam, pēc tam turpmākam dienestam tiku pārcelts uz Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju (NAA).

NAA dienēju līdz 2021. gadā jūnijam, bet pašlaik esmu SzS MKBde KAB virsseržants.

Dienesta laikā esmu piedalījies piecās starptautiskajās operācijās. 2004. gadā nodaļas komandiera amatā devos misijā uz Irāku. Divus gadus vēlāk, 2007. gadā, atgriezos Irākā jau vada seržanta amatā. Pēc tam sekoja divas misijas Afganistānā – 2009. un 2011. gadā. Noslēdzošā misija, kurā esmu piedalījies, bija apmācību misija Mali.

2007. gadā Irākā pirmajās misijas dienās tika ievainots mūsu vada komandieris, tāpēc šo misiju turpināju jau vada komandiera amatā. Lai gan pirmsmisijas apmācībās teorētiski tikām mācīti būt gataviem tam, ka kāds no mums var būt ievainots, tomēr cerējām, ka tas nenotiks. Man šī bija morāli vissmagākā misija, jo nācās ātri uzņemties vada komandiera pienākumus. Uzskatu, ka katram ir jābūt gatavam aizvietot savu dienesta biedru jebkurā brīdī. Pēc šīs smagās pieredzes sapratu un novērtēju to, cik nozīmīgas ir iepriekš apgūtās praktiskās iemaņas apmācībās, padoto karavīru uzticēšanās, pašdisciplīna un, protams, pienākuma apziņa pret vada karavīriem, kas lika mobilizēties un paveikt man uzticētos pienākumus.⁷

Dienestu NAA Sauszemes spēku nodaļā sāku 2017. gadā. Ņemot vērā iepriekšējo nodaļas komandiera un vada seržanta pieredzi, dienests NAA man neradīja pārāk lielas grūtības. Lielākais izaicinājums bija pārslēgšanās no kaujas vienības ritma uz mācību iestādes ritmu. Ar šo izaicinājumu veiksmīgi tiku galā, pateicoties pieredzējušiem SzS nodaļas kolēģiem.

Piedaloties kadetu mācību procesā, vienmēr centos nodot iegūto dienesta un kaujas pieredzi topošajiem virsniekiem un ar lepnumu priecājos par kadetiem, kas studijās iegul-

Padomdevēju un operacionālo apmācību vienības (OMLT) misijas laikā Afganistānā, Kunāras provincē 2009. gadā.
 Foto: štāba virsseržanta Viktora Buivida privātais arhīvs

⁷ Redkolēģijas piebilde: Informācija no laikraksta "Latvijas Vēstnesis". 2007. gada 11. novembrī Latvijas Valsts prezidents Valdis Zatlers ar Viestura ordeņa Sudraba goda zīmi apbalvoja Nacionālo bruņoto spēku Sauszemes spēku 1. kājnieku bataljona 3. kājnieku rotas 2. kājnieku vada seržantu Viktoru Buividu – par izcili un profesionāli izpildītiem vada komandiera pienākumiem un drosmi starptautiskajā miera nodrošināšanas operācijā Irākā.

dīja sevi visu. Vienmēr īpašs pagodinājums bija saņemt pateicības vārdus no jauniešiem virsniekiem (NAA absolventiem) un NAA vadības par kadetiem nodoto personisko pieredzi un zināšanām. Pēc katra taktiska vingrinājuma dalījos ar kadetiem savās pārdomās ne tikai par akadēmijas mācību materiāliem, bet arī par savu personisko pieredzi, kas iegūta misiju laikā. Esmu pārliecināts, ka kaujas pieredze nav muzeja eksponāts, kas ir jāglabā aiz stikla, bet tieši otrādi – ar to ir jādalās. Studentu uztvere un attieksme krietni atšķiras, ja nodarbību vada, pamatojoties tikai uz mācību materiālu, vai ja mācību viela ir pastiprināta ar pasniedzēja personisko pieredzi.

Šajā gadījumā es nerunāju par neuzticību mācību materiāliem, jo galu galā tie arī tiek veidoti, ņemot vērā gadiem krātu kaujas pieredzi, bet vairāk par uzticību pašam pasniedzējam. Reālāku vērtību iegūtajai kaujas pieredzei apmācāmie izjūt paši, kad nonāk līdzīgā situācijā. Piemēram, ilgi un pamatīgi kadeti var stāstīt par gaismas disciplīnas ievērošanu naktī, bet, pastiprinot to ar stāstu par savu pieredzi, rezultāts ir lielāks. Tā kadetiem stāstīju, ka misijas laikā pretinieks tika atklāts no liela attāluma, tikai pateicoties uz sekundi pamanītai dzirkstelei, kas piesaistīja mūsu novērotāja uzmanību. Pēkšņš uzbrukums mūsu spēkiem tika izjaukts, jo pretinieks kļūdījās. Vēlāk bijušais kadets, nonākot kaujas situācijā, kas ir līdzīga kādreiz mācību laikā dzirdētajai, atsauks atmiņā risinājumu, par kuru kādreiz stāstīja pieredzējušais kolēģis. Tas savukārt samazinās laiku pareiza lēmuma pieņemšanai un palīdzēs paveikt kaujas uzdevumu.

Līderu “inkubators” jeb vecāko kursu atbildība ir lielākais projekts, kurā esmu piedalījies un devis savu artavu, dienējot NAA SzS nodaļā. Modeļa mērķis ir papildu ikdienas mācību procesam iemācīt kadetiem izprast karavīra vispārīgos pienākumus, aktīvā dienesta izpildes kārtību, komandiera un karavīra pienākumus, ieaudzināt atbildību un attīstīt profesionālo kompetenci, tādējādi pilnveidojot arī līdera īpašības. Šī būs apjomīga pieredzes un zināšanu bāze, lai vadītu padotos un risinātu reālas problēmsituācijas pēc NAA absolvēšanas gan vienībā, gan starptautiskās misijās. Tagad kadeti ne tikai mācās taktiskas zināšanas, bet arī pasniedz tās jaunāko kursu kadetiem, tādējādi krietni uzlabojot mācību vielas apgūšanu un praktiski pilnveidojot militārās vadības prasmes.

Noslēgumā vēlos pateikties visam NAA personālam un – it īpaši SzS nodaļai par atbalstu, ko saņēmu. Sirsnīgs paldies NAA SzS nodaļas apgādes personālam, kas vienmēr nodrošināja mācību procesu ar nepieciešamo ekipējumu.

Cienījamie kadeti, novēlu jums izturību un veiksmi jūsu izvēlētajā ceļā uz virsnieka profesiju. Vienmēr atceraties, ka ērkšķi nemēdz būt pūkaini!

“CAUR ĒRKŠĶIEM UZ ZVAIGZNĒM”

MOT misijas laikā Afganistānā, Farjābas provincē 2011. gadā.
Foto: štāba virsseržanta Viktora Buivida privātais arhīvs

NBS KARAVĪRU PIEREDZE APMĀCĪBU ORGANIZĒŠANĀ UKRAINĀ

Žurnāla "Kadets" redakcijai ar savu pieredzi aicināja dalīties NBS Instruktoru skolas (NBS IS) vecāko pasniedzēju instruktoru štāba virsseržantu Jāni Dambergu, kurš piecus gadus ilgušajā sadarbībā ar Ukrainas sauszemes spēku 184. mācību centru Staričos ir piedalījies apmācībā Ukrainā jau piecas reizes.

– Kāda ir NBS Instruktoru skolas loma starptautisko kursu vadīšanā, tajā skaitā Ukrainas bruņoto spēku apmācībā?

– Jāsaka, ka NBS Instruktoru skola kopš savas dibināšanas, gluži kā viss NBS, ir bijusi saistīta ar starptautiskiem kursiem un starptautisku pieredzes apmaiņu. Taču, ja runa ir par kursiem, ko NBS Instruktoru skola ir vadījusi sadarbības partneriem pēc pašu izstrādātām programmām, sākums meklējams 2009. gadā, kad pēc tālaika Latvijas militārā atašeja Ukrainā pulkvežleitnanta Zigurda Baloža aktīvas iniciatīvas tika organizēts pirmais Jaunākā instruktora kurss Moldovā. Šāda veida sadarbība ar Moldovas bruņotajiem spēkiem gan beidzās 2012. gadā.

Sadarbība ar Ukrainu, protams, ir saistīta ar 2014. gada konflikta sākumu un Latvijas politisko lēmumu atbalstīt Ukrainu. Daudz darīja pl. Z. Balodis, kas sadarbībā ar tālaika NBS IS komandieri pl. Reini Baško panāca, ka 2016. gada pavasarī mēs sākam pirmo kursu Ukrainas bruņoto spēku 184. mācību centrā Staričos, Ļvovas apgabalā. Jāatzīmē gan, ka mūsu vadītie kursi nav vienīgā sadarbības forma ar Ukrainu – savu apmācību citā vietā veic arī mūsu speciālo operāciju karavīri un regulāri sadarbību uztur bijušais virskapelāns Elmārs Pļaviņš. Iespējams, ir arī citas aktivitātes, kas publiski nav tik zināmas.

Ukrainas ģerbonis. Foto: commons.wikimedia.org (Dizains: Vasīlijs Kričevskis)

– Cik intensīva ir šī sadarbība, un kuram ir iespēja tajā piedalīties ārpus NBS IS?

Pēc piecu gadu sadarbības 2021. gadā bijām uz noslēdzošo kursu 184. mācību centrā, kurā pa šiem gadiem ir apmācīti ap 400 Ukrainas karavīru. Pirmos pāris gadus mēs vadījām tikai nodarbību vadīšanas paplašinātos kursus, kas notika četras reizes gadā, bet kopš 2018. gada braucam ar diviem dažādiem kursiem trīs reizes gadā, kur katru reizi komandējums ilgst ap četrām nedēļām. 2020. gads gan ieviesa nelielas izmaiņas šajā ritmā bēdīgi slavenā Covid-19 vīrusa dēļ. Mācību organizētāju grupas lielums svārstījās no četriem līdz sešiem cilvēkiem – atkarībā no kursu skaita un organizācijas.

Lai arī, pēc NBS komandiera pavēles, vadošā loma šo kursu organizācijā ir NBS Instruktoru skolai, tomēr šādā komandējumā var aizbraukt jebkurš karavīrs, kas atbilst atlases kritērijiem. Atlases kritēriji ir pieredze apmācībā un krievu valodas pamatzināšanas. Visas sadarbības laikā mācību grupas ir vadījuši arī divi virsnieki, bet lielākoties brauc tieši instruktoru sastāvs.

– *Kā ukraiņi uztver mūsu apmācību? Vai mūsu militārās un mentalitātes atšķirības ir būtiskas?*

– Ja vienā teikumā – mēs esam tur gaidīti. Mēs tur sevi pozicionējam kā NATO valsti, un to, ko mācām, ir akceptējies Ukrainas Ģenerālštābs kā atbilstošu NATO standartiem, līdz ar to gan no viņu vadības puses, gan no apmācāmo karavīru puses mūsu kursi labi kotējas. Vēl jo vairāk tāpēc, ka no mūsu mācību sertifikāta daļai karavīru ir atkarīga ātrāka karjera, ja viņi sevi labi parāda mācībās. Ukrainu NSV kurss ilgst 3 nedēļas – pamatapmācības nodarbību sagatavošana un vadīšana (piecas dienas klasē) un divu nedēļu ieroču un LKI nodarbību sagatavošana un vadīšana, tajā skaitā poligona apstākļos. Mācības tiek pielāgotas viņu rīcībā esošajiem ieročiem un pieejamajam ekipējumam. Nodarbību uzraudzības kursā tiek apgūta nodarbību vērtēšana un “Debrīfa” modelis, ar kā palīdzību analizē un uzlabo nodarbības jeb audzina jaunos instruktorus. Nianses un specifika, protams, arī ir.

Sākotnējā posmā daļa apmācāmo bija atsūtīta “brīvprātīgā piespiedu kārtā”, jo tobrīd Ukrainā notika mobilizācija. To, ka daži negrasās sevi saistīt ar armiju, varēja just. Tāpat, it īpaši pēdējos gados, arvien vairāk apmācāmo ir tādi, kas labi runā tikai ukraiņu valodā (mācību valoda ir krievu), tas arī dažreiz rada negaidītas situācijas, kad mūsu instruktoram jāvērtē nodarbības, kas tiek vadītas ukraiņu valodā, vai arī jālabo nodarbības plāni ukraiņu valodā. Protams, Ukrainas armija ir liela armija un visa organizācija ir vērienīgāka un ne tik elastīga. Citādi lielas atšķirības starp ukraiņu un latviešu karavīriem nav – gan jaunieši, gan gados pieredzējušākie karavīri ir līdzīgi mūsējiem.

– *Vai ir redzamas izmaiņas Ukrainas armijā šo gadu laikā?*

– Vērtējot visus piecus gadus – man iznāca piedalīties gan pašā pirmajā mūsu organizētajā kursā 2016. gadā, gan noslēdzošajā 2021. gadā, un, ja jāraksturo kopējā situācija 184. mācību centrā, tad visatbilstošākais vārds tam ir PROGRESS! Īpaši tehniskajā un infrastruktūras ziņā to nevar nepamanīt. Militārā sistēma mainās, jo valstī notiek militārs konflikts un tam pieejams ir gan finansējums, gan sabiedroto atbalsts apmācībā. Viens no piemēriem ir visāda veida simulatori tehnikai un ieročiem, kas parādījās arvien vairāk un vairāk ar katru nākamo mūsu sadarbības gadu. Starp citu, lielāko daļu simulatoru gan tehniski, gan programmatūras ziņā ražo paši ukraiņi. Mūsu pieredzē gan šādi tādi padomju organizācijas elementi arī bija redzami gandrīz visu sadarbības laiku, bet paši ukraiņu karavīri, ar ko mums bija saskarsme, par to pasmaidīja zināmā neizpratnē, kāpēc tā notiek.

– *Kādi ir mūsu un konkrēti tavi ieguvumi no šīs sadarbības?*

– Ieguvumi, protams, ir. Tie ir gan man personiski – profesionāli, gan visiem, kas šajā laikā ir piedalījušies šo mācību organizēšanā. Zinu, ka skan diezgan vispārīgi, bet galvenais ieguvums ir starptautiskā pieredze, tās ir spējas, kas palīdz mums nākotnē arī savā dienestā. Tas skan tikpat banāli kā senais “mācieties svešvalodas”, bet tāda ir mūsdienu realitāte, ka, tikai salīdzinot sevi ar citiem, it īpaši ārpus Latvijas, var puslīdz objektīvi veikt pašvērtējumu un saprast, kur attīstīties tālāk.

Otra lieta ir militārā pieredze, ko bija iespējams iegūt sarunās – piemēriem, stāstiem un dažkārt pat no poligonā demonstrētām prasmēm, ar kurām dalījās tie, kas to bija apguvuši vienā no jaunākajiem konfliktiem, tā teikt, mūsu platuma grādos. Trešā lieta jāpiemin no augstiem plauktiem. Lai vai kāds ar laiku būtu mūsu apmācību sausais at-

likums, jāatceras lielā bilde, kāpēc mēs bijām un esam tur – tas ir politisks un konkrēts atbalsts ukraiņu pusei šajā sarežģītajā laikā. Tādas lietas paliek labā atmiņā gan vieniem, gan otriem.

Nevar aizmirst arī gluži cilvēciskos ieguvumus, kas bija izbaudāmi ukraiņu viesmīlībā, attieksmē pret tiem, kuri viņus atbalsta. Kā jebkurā jaunā vidē un citā kultūrā, gan ukraiņu, gan pašu organizētas ekskursijas uz Ļvovu un tuvējo apkārtni nedēļas nogalēs palīdzēja paplašināt redzesloku, ka neesam vieni un mūsu vēsture ir daļa no lielās vēstures.

– Par nākotnes plāniem saistībā ar sadarbību ar Ukrainas bruņotajiem spēkiem – vai tā turpināsies?

– Sadarbība turpinās pašlaik un turpināsies arī nākotnē. NBS Instruktoru skola jau tagad piedalās 197. mācību centra, kas ir Ukrainas instruktoru korpusa mācību centrs, mācību pilnveidošanā. Kopš 2020. gada, cik nu to ļauj Covid-19 apstākļi, skolas pārstāvji kopā ar instruktoriem no citām NBS vienībām brauc uz Desnu, kas ir netālu no Kijevas, un palīdz uzlabot tur veidotos kursus, ko vada paši ukraiņi. Vai kaut kādā statusā turpināsies sadarbība ar 184. mācību centru, nezinu, katrā ziņā iestaigāts ceļš uz turieni mums ir. Un, protams, sarunas sākumā minētā citu vienību un organizāciju sadarbība nav noslēgusies.

– Ņemot vērā, ka žurnāls “Kadets” ir NAA izdevums, kādu iedvesmu vai secinājumus sev var smelties NAA kadeti saistībā ar šo pieredzi?

– Jā, droši vien lasot šādu pieredzes stāstu par NBS Instruktoru skolu un pārsvarā instruktoru darbu, rodas jautājums par virsnieku lomu šādos projektos. Šajā ziņā jāatzīmē, ka tā loma ir viscaur noteicošā – ja neņem vērā politiku lēmumus, konkrētu sadarbības formu, tad saturu, mērķus utt. izstrādāja un izstrādā tieši virsnieki. Tas ir liels un komplikēts darbs. Iespējams, kāds akadēmijas absolvents nākotnē arī tiks iesaistīts šādā starptautiskā apmācībā. Domāju, ka šī mūsu piecu gadu pieredze ir labs piemērs tam, kā var izskatīties virsnieku un instruktoru sadarbība – uzdevumu izpildē katrs ir darījis savu daļu un katra daļa ir bijusi svarīga.

Ukrainas valsts mazais ģerbonis un simbols trijžuburis jeb vanags, kas strauji laižas lejā, ir radies vēl Kijevas Krievzemē no 980. līdz 1015. gadam, kad tur valdīja Kijevas Vladimirs. Parasti tiek uzskatīts, ka šajā simbolā ir iekodēts vārds “воля”, kas nozīmē - gribasspēks, brīvība, Dieva lēmums. Šādu emblēmu Ukrainas bruņoto spēku karavīri nēsā pie formas tērpa.

Foto: www.quora.com

Štāba virsseržants Jānis Dambergs, noslēdzot piecu gadu sadarbības posmu, pasniedz piemiņas plāksni pulkvedim Aleksandam Molokovam, 184. Mācību centra komandiera vietniekam mācību jautājumos, 2021. gadā. Foto: štāba virsseržanta Jāņa Damberga privātais arhīvs

*Štāba virsseržants Jānis Timeniēks,
Mācību vadības pavēlniecības,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas virsseržants*

PIEREDZE, KAS MUMS JĀIEGŪST UN JĀNODOD TĀLĀK

2014. gadā Krievija anektēja Krimas pussalu un uzsāka slēptas militāras operācijas Austrumukrainā, lai destabilizētu politisko un ekonomisko situāciju Ukrainā, tādējādi traucējot Ukrainas ciešākai sadarbībai ar Eiropas Savienību un NATO. Latvija nosodīja Krievijas rīcību un nolēma sniegt palīdzību Ukrainas bruņotajiem spēkiem. Viena no Latvijas NBS palīdzības formām bija Ukrainas bruņoto spēku karavīru apmācība. Man bija iespēja doties uz Ukrainu trīs reizes, katru reizi esot citā pozīcijā, bet tikai ar vienu mērķi – apmācīt un uzlabot Ukrainas bruņoto spēku instruktoru sagatavotības līmeni.

Pirmajā un otrajā braucienā devos kā apmācību instruktors, lai Ukrainas bruņotajiem spēkiem palīdzētu veidot līdzīgu kursu kā Mācību vadības pavēlniecībā – Jaunākā instruktora kurss, ko organizē Instruktoru skolā. Šāds posms jāapgūst arī Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (LNAA) kadeti, lai nākotnē kļūtu par profesionāliem Latvijas armijas virsniekiem. Šajās apmācību reizēs Ukrainas bruņoto spēku instruktoriem tika sniegti ieteikumi, kā esošo kaujas pieredzi (kas iegūta t. s. Antiterorisma operācijas (ATO) rajonos) un zināšanas padarīt viegli uztveramas un kādas varētu būt to pasniegšanas metodes. Savukārt mums bija iespēja no Ukrainas karavīru kaujas pieredzes mācīties un iegūt informāciju, ko varētu integrēt gan savu bruņoto spēku instruktoru, gan virsnieku mācībās. Zinājām arī, ka Ukrainas bruņoto spēku karavīri tika aicināti uz semināriem, lai padalītos ar pieredzi un zināšanām, kas iegūtas kaujas laukā. Man patika, ka Ukrainas bruņoto spēku mācību centrā tika izveidotas tieši tādas pašas aizsardzības pozīcijas (tranšejas, šaušanas pozīcijas, zemzemes patvertnes u. tml.) kā ATO rajonos. Tas deva iespēju karavīriem un instruktoriem labāk izprast tos apstākļus, kādos viņiem nāksies dienēt un izdzīvot pretinieka artilērijas un snaiperu apšaudēs.

Trešajā braucienā uz Ukrainu devāmies jau kā padomdevēju grupa uz viņu vadīto mācību kursu, kur sniedzām savu vērtējumu un ieteikumus, kā uzlabot un pilnveidot esošo mācību procesu un pasniegšanas veidu. Šajā reizē novērojām, ka ir krietni attīstījies un progresējusi dažādu nodarbību vadīšana un pašu Ukrainas bruņoto spēku instruktoru izglītības līmenis. Var teikt, ka mūsu palīdzība un kaujas pieredze, kuru Ukrainas karavīri ieguva ATO rajonos, ir labs pamats laba instruktoru korpasa izveidei Ukrainas bruņoto spēku vajadzībām.

NAA kadetu apmācību bieži vien veic instruktori, kas ieguvuši pieredzi ārpus Latvijas, un tas dod pamatu uzskatīt, ka mūsu kadeti arī saņem daļu no šīs pieredzes, kas iegūta reālu militāru konfliktu zonā. Es domāju, ka Ukrainas bruņoto spēku instruktoru apmācībai veltītais laiks un resursi mums visiem ar uzviju dos atdevi.

Kursa noslēgums – izlaidums mācību laikā Ukrainas bruņoto spēku 184. mācību centrā Starīčos, Ļovovas apgabalā, 2017. gada augustā. Foto: NBS IS instruktoru privātais arhīvs

NATO PAPLAŠINĀTĀS KLĀTBŪTNES LATVIJĀ KAUJAS GRUPAS VIRSLEITNANTU INTERVIJAS

Ziemeļatlantijas līguma organizācija (NATO) tika izveidota 1949. gadā ar mērķi aizstāvēt NATO dalībvalstu teritoriju un tās iedzīvotājus no ārēja militāra uzbrukuma. NATO dibināšanas dokumentā iestrādātais 5. pants nosaka alianses kolektīvās aizsardzības saistības, tostarp, ka uzbrukums vienai dalībvalstij tiek uzskatīts par uzbrukumu visām.

2014. gadā Krievija anektēja Krimas pussalu un uzsāka slēptas militārās operācijas Austrumukrainā, tādējādi apdraudot arī savu kaimiņu Baltijas valstu un Polijas drošību. Lai stiprinātu Alianses ziemeļaustrumu robežu drošību 2017. gadā Baltijas valstīs un Polijā tika izvietoti NATO dalībvalstu militārie spēki (NATO enhanced Forward Presence (eFP)). Šo spēku mērķis ir īstenot NATO stratēģiskās atturēšanas uzdevumus, veicinot NATO alianses vienotību un kopējo aizsardzību. Latvijā ir izvietota NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupa, kuras ietvarvalsts ir Kanāda, Lietuvā – Vācija, Igaunijā – Lielbritānija, Polijā – ASV.

Kanāda ir vadošā valsts bataljona līmeņa kaujas grupai, kas izvietota Latvijā. Sākotnēji, 2017. gadā, kaujas grupā piedalījās vienības ar savu bruņojumu no Kanādas, Spānijas, Polijas, Itālijas, Slovēnijas un Albānijas. 2018. gadā kaujas grupai pievienojās Slovākija, Čehijas Republika un Melnkalne, bet 2020. gadā arī Islande. Tādējādi ts. Kanādas kaujas grupā šobrīd ir pārstāvētas 10 NATO dalībvalstis, un Latvijā izvietotā kaujas grupa ir kļuvusi par multinacionālāko NATO militāro vienību.

Sabiedroto spēku karavīri kopā ar Latvijas NBS karavīriem ikdienā piedalās kopīgās starptautiskās un vietējās militārās mācībās, lai krīzes laikā spētu efektīvi reaģēt uz aktuālajiem drošības izaicinājumiem.

Žurnāla “Kadets” redaklējija uzrunāja NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas pārstāvjus – trīs sabiedroto spēku jaunākos virsniekus no Polijas, Melnkalnes un Kanādas - dalīties ar savu dienesta pieredzi un iespaidiem par Latvijā pavadīto laiku.

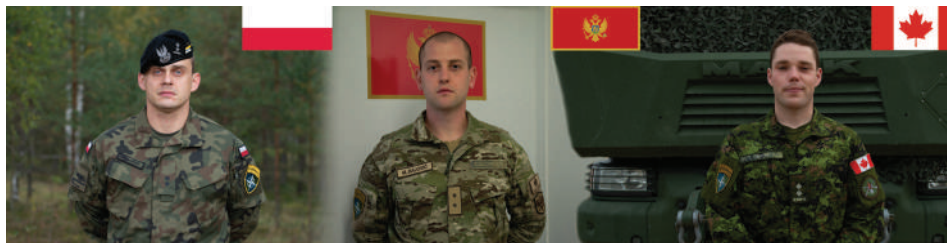

Foto: NATO eFP, www.wikipedia.org, seržante Zanda Puče

Virsleitnants Mateušs Jablonskis (*Mateusz Jablonski*) – 35 gadi. Dienestā ir deviņo gadu.

Civilā un militārā izglītība: Polijas Sauszemes spēku akadēmija.

Militārā pieredze (starptautiskās misijas, amati, vienības utt.): iepriekšējās rotācijas laikā NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas Latvijā vada komandieris, 2020. gadā ar karaļa Batotija (*King Bathoty*) 9. bruņoto brigādi.

Virsleitnants Marko Bajovičs (*Marko Bajovic*) – 27 gadi. Dienestā ir piekto gadu.

Beidzis ģenerāļa Mihailo Apostolska (*Mihailo Apostolski*) Militāro akadēmiju Ziemeļmaķedonijā, Skopjē (militārā izglītība). Donja Gorica universitātes 2. kursa psiholoģijas students (civilā izglītība).

Militārā pieredze (starptautiskās misijas, amati, vienības utt.): vada komandieris, 1. kājnieku rota. Absolvējis kājnieku pamatlīmeņa Virsnieku līderības kursu (*IBOLC - Infantry Basic Officer Leader Course*), Benninga, ASV; 2019. gadā. Kā vada komandieris pie-

dalījies militārajā vingrinājumā “*Combined Reslove XI*”. Absolvējis Lielbritānijas Militāro konsultāciju mācību kursu jaunākajiem virsniekiem (*BMAT - British Military Advisory Training*).

Virslieņants Aleksanders Būms (*Alexander Boom*) - 24 gadi. Dienestā ir piekto gadu.

Civilā un militārā izglītība, laiks: bakalaura grāds psiholoģijā Saimona Freizera universitātē (četri gadi). Kājnieku virsnieku pilnveidošanas programma – Kanādas kājnieku skola (divi gadi).

Militārā pieredze (starptautiskās misijas, amati, vienības utt.): transporta virsnieks – Karaliskā 22. pulka 2. bataljonā. Transporta virsnieks – NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupā Latvijā (no 2021. gada jūlija līdz šim brīdim).

Kas jums bija jādara, lai kļūtu par virsnieku?

M. Jablonskis: – Man bija jāpabeidz maģistra studijas universitātē un jānoliek papildu eksāmeni.

M. Bajovičs: – Lai kļūtu par virsnieku, vispirms man bija jānokārto vairāki augsta līmeņa pārbaudījumi, kā, piemēram, fiziskā sagatavotība, angļu valoda un psiholoģiskie testi. Kad biju ticis galā ar šiem pārbaudījumiem, es uz četriem gadiem devos uz militāro akadēmiju. Pēc absolvēšanas tiku paaugstināts par leitnantu.

A. Būms: – Lai kļūtu par virsnieku, man bija jāiegūst augstākās izglītības grāds, kas ir saistīts ar manu darba jomu, līdztekus apgūstot profesionālo virsnieku mācību programmu, ko piedāvā Kanādas bruņotie spēki.

Kas ir bijis militāro mācību lielākais izaicinājums?

M. Jablonskis: – Iziešana ārpus savas komforta zonas. Tiekšanās pēc jaunas pieredzes, zināšanām un kļūšana par labāku līderi.

M. Bajovičs: – Visizaicinošākā manas militārās apmācības daļa bija lauka kaujas iemaņu apgūšana un darbs daudznacionālā vidē, kur, lai izpildītu sarežģītus uzdevumus, jāsarunājas svešvalodā.

A. Būms: – Vislielākais izaicinājums mācību laikā bija redzēt, kā kolēģi vai kurša/studiju biedri izstājas no kursa, ievainojumu vai neizdošanās dēļ. Mēs pavadījām nedēļas, iepazīstot cits citu, veidojot draudzīgas attiecības, tad pildot kaujas uzdevumu, viņi guva ievainojumu un viņiem bija jāatgriežas treniņu cikla sākumā. Es sāku sava kājnieku virsnieka kursa 1. posma mācības kopā ar 30 kandidātiem, un četru mēnešu laikā mūsu rindas samazinājās – palika tikai 18 kursanti.

Kurš posms militāro mācību laikā bija visinteresantākais?

M. Jablonskis: – Militāro mācību laikā pats interesantākais bija tanku kaujas šaušana. Tā skaņa un uguns spēks ir biedējoši un liek asinīm ritēt straujāk.

M. Bajovičs: – Visinteresantākais manas militārās apmācības laikā bija iepazīt un mācīties kopā ar cilvēkiem no dažādām valstīm – strādāt kopā ļoti sarežģītos apstākļos un dalīties pieredzē.

A. Būms: – Visinteresantākā daļa bija spēja pārvarēt savu iespēju robežas un vērot, kā arī citi pārvar savas. Reizēm laukā bija -30 grādi pēc Celsija, un mēs pildījām uzdevumu pēc uzdevuma, ēdot tikai tad, kad bija laiks – starp pavēli un nākamo izpildes soli, guļot kravas automašīnā, kamēr atradāmies ceļā uz nākamo apstāšanās punktu, kad pamest visu būtu bijis tik vienkārši. Tie laiki pārbaudīja manu apņēmību, bet mana un manu kolēģu karavīru spēja pārvarēt šos izaicinājumus mani iedvesmoja.

Kas ir bijis lielākais izaicinājums, esot Latvijā?

M. Jablonskis: – Atšķirtība no ģimenes, bet es saprotu, ka tā ir profesijas specifika.

M. Bajovičs: – Lielākais izaicinājums, kas saistīts ar manu komandējumu Latvijā, bija dislocēšanas kontingenta sagatavošana. Gatavojoties dislokācijai, Melnkalnes kontingentam bija jānokārto pārbaudījums, kas notika pašā Melnkalnē un Slovēnijā.

A. Būms: Mana komandējuma vizizaicinošākā daļa ir valodas barjera. Darbs internacionālā komandā rada grūtības izskaidrot savus nodomus un mērķi. Ja nav svešvalodu prasmes, komandierim ir jākļūst radošam. Pirms došanās uz konvoju es izmantoju daudzas kartes, diagrammas un žestus, lai visiem saviem autovadītājiem izskaidrotu plānu. Ieguvums ir tas, ka esmu kļuvis par mēmā šova meistaru.

Ko interesantu jūs esat pieredzējis šī komandējuma laikā?

M. Jablonskis: – Darbs starptautiskā vidē un pieredzes apmaiņa ar dažādu nāciju karavīriem. Mācīšanās un strādāšana plecu pie pleca ar tiem.

M. Bajovičs: – Manuprāt, visinteresantākais šī komandējuma laikā ir iespēja sadarboties ar cilvēkiem no dažādām valstīm, mācīties no viņu pieredzes un kultūras, strādāt kopā ar viņiem ļoti sarežģītos apstākļos, kā arī iespēja iepazīt Latviju.

A. Būms: – Iespēja strādāt ar citu tautību karavīriem un izjust kultūras atšķirības, kas pastāv starp mums, ir bijusi ļoti interesanta. Katra mūsu pieredze un individualitāte veido atšķirīgu pieeju dažādām situācijām. Sadarbojoties ar citu valstu karavīriem, es varu mācīties no tām un pieņemt jaunas perspektīvas, tādējādi kļūstot par labāku līderi.

Vai jūs strādājat kopā ar Latvijas armijas vienībām, ja "jā" – kāda ir bijusi šī pieredze?

M. Jablonskis: – Latviešu karavīri ir ļoti profesionāli un atdod sevi visu dienestam. Viņu radošums, izpildot doto uzdevumu, ir vērtējams.

M. Bajovičs: – Pagaidām man nav bijusi iespēja strādāt kopā ar Latvijas armijas vienībām, bet NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas Latvijā integrācija ar Latvijas armijas Sauszemes spēku Mehanizēto kājnieku brigādi norāda uz to, ka mēs varam strādāt kopā, neskatoties uz valodas barjeru.

A. Būms: – Esmu vairākkārt strādājis ar Latvijas Sauszemes spēku Kaujas atbalsta bataljonu. Mana līdzšinējā pieredze liecina, ka daļībnieki, kas piedalījās apmācībās vai bija klāt apgādes cikla laikā, ir ļoti profesionāli un tiecas uzlabot savas prasmes. Viņi nopietni uztver savu darbu un nodrošina to, ka katrs uzdevums tiek kārtīgi izpildīts un pabeigts. Ikreiz, dzirdot, ka latvieši veiks pārapgādi, es zinu, ka sadales vietā drošība būs stingra un preču apmaiņa būs efektīva.

Vai esat ievērojis atšķirības starp militāro apmācību Latvijā un jūsu militāro apmācību?

M. Jablonskis: – Ir nelielas atšķirības, bet lielākā daļa militāro mācību ir ļoti līdzīgas poļu armijas militārajām mācībām.

M. Bajovičs: – Mūsu valstu militārās mācības ir gandrīz vienādas. Mēs apmācām un darbojamies atbilstoši NATO noteikumiem un standartiem. Kopīgi veikto vingrinājumu laikā tas ir vairākkārt pierādījies.

A. Būms: – Galvenā atšķirība, ko esmu ievērojis, ir tā, ka Latvijas Nacionālie bruņotie spēki ir salīdzinoši jauni. Armijas vadībai nav bijis laika pieļaut visas tās kļūdas, kuras ir pieļāvušas un no kurām mācījušās vecākas armijas. Tāpēc viņi tik ļoti vēlas mācīties no

mūsu internacionālā kontingenta. Visas mūsu piedāvātās mācību iespējas viņi ar entuziasmu izmanto. Esmu pārliecināts, ka, kļūstot vecākiem, Latvijas armijas komandieri turpinās pilnveidot birokrātiskos procesus administrācijā, kas saistīta ar profesionālu kaujas spēku izveidi.

Ko jums patīk darīt brīvajā laikā?

M. Jablonskis: – Man patīk lasīt grāmatas, iet uz sporta zāli, skatīties filmas un sporta pārraides.

M. Bajovičs: – Brīvajā laikā man patīk doties skriet un trenēties sporta zālē. Turklāt es mācos runāt vāciski un lasu grāmatas. Dažreiz nedēļas nogalēs es ceļoju pa Latviju un cenšos apmeklēt skaistākās vietas un uzzināt vairāk par vietējo kultūru un cilvēkiem.

A. Būms: – Brīvajā laikā man patīk pārgājieni un braukšana ar kanoe, un lielāko daļu laika es pavadu dabā. Tas man ir sniedzis iespēju izpētīt un izbaudīt Latvijas tūrisma vai kultūras objektus. Apceļojot Latviju, esmu iepazinis tās vēsturi un krāšņo dabu – mežus un ūdeņus, ar ko tā ir tik pārpilna. Nepacietībā degu redzēt, vai ziemas mēneši Latvijā līdzinās tam, kādi tie ir manās mājās Kanādā.

Kāds ir jūsu viedoklis par Latviju (ēdiens, kultūra, laikapstākļi utt.)?

M. Jablonskis: – Esmu no Polijas, tāpēc mūsu kultūras, ēdieni un klimats nav tik atšķirīgi. Latvija ir skaista valsts ar daudzām skaistām vietām, ko apskatīt, un brīnišķīgiem cilvēkiem, kurus satikt.

M. Bajovičs: – Manuprāt, laukos ir brīnišķīgi. Latvijā ir skaisti meži, kur var iepazīt dabu un atpūsties. Esmu sajūsmā par Latvijas cilvēkiem. Lai kur dotos, cilvēki ir ļoti pieklājīgi un vienmēr ir gatavi palīdzēt, pat ja nezina angļu valodu.

A. Būms: – Esmu ievērojis, ka latviešu kultūrā ir iesakņojusies atturīga cieņa pret citiem un dabu. Latvieši, šķiet, gūst prieku ne tik trakulīgi kā kanādieši, bet tikpat pamatīgi. Viņi ir ļoti draudzīgi, bet neizrāda cieņu uzreiz, ja vien tas nav nopelnīts. Pirmām kārtām latviešu tautai ir dziļa saikne ar dabu, kas ir viņiem apkārt. Redzot daudzus cilvēkus mācību zonā sēņojot un ogojot un vairāk runājot ar biedriem par vietējās ekoloģijas saglabāšanu un aizsardzību, saprotu, cik svarīga viņiem ir zeme, kur viņi dzīvo.

Foto: seržante Zanda Puče

Vasaras lauka nometnes taktiskais vingrinājums sadarbībā ar sabiedroto spēku karavīriem no NATO eFP. Foto: seržante Zanda Puče

NATO PĀPLAŠINĀTĀS KLĀTBŪTNES LATVIJĀ KAUJAS GRUPA

Enhanced Forward Presence Battle Group Latvia established in 2017

"The multinational character of the eFP Battle Group Latvia is our greatest strength. More than one third of the NATO Alliance works together here in Adazi, Latvia on a daily basis and we are constantly learning from each other."

Contributing Nations

Framework Nation:
Canada

Commander:
Lieutenant-colonel
John Benson

Main Vehicle:
Light armoured
vehicle LAV 6.0

Troops:
~527

with ~1525 troops
largest eFP Battle Group
in the Baltic region

Spain

Main Vehicles:
Tank Leopard 2A6E
Infantry fighting vehicle Pizzaro

Troops:
343

Italy

Main Vehicles:
Tank Ariete C1
Wheeled tank destroyer Centauro

Troops:
200

Poland

Main Vehicle:
Tank PT-91 Twardy

Troops:
~175

Slovakia

Main Vehicle:
155 mm howitzer
Zuzanna

Troops:
~152

Czech Republic

Troops: 56

Slovenia

Troops: 40

Albania

Troops: ~21

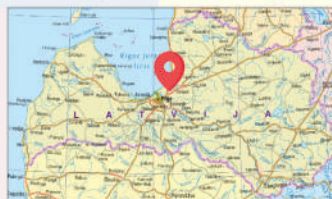
Montenegro

Troops: 10

Iceland

Troops: 1

Latvia

Location:
Adazi, Latvia

Host Unit:
Latvian National Armed Forces
Mechanized Infantry Brigade

NATO eFP. Foto: www.facebook.com/eFPBGLatvia, upload.wikimedia.org, seržante Zanda Puče

IV. RAKSTI UN PĒTĪJUMI

*Dr. sc. pol. Toms Rostoks,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Drošības un stratēģiskās pētniecības centra
vadošais pētnieks*

ATTURĒŠANA UN LATVIJAS DROŠĪBA

Pēdējos gados diskusijās par Latvijas drošību būtiska loma ir atturēšanas jēdzienam. Kas ir “atturēšana”? Atturēšana ir pasākumu kopums, kurus īsteno valstis, lai pārliecinātu pretinieku neuzsākt militāru agresiju vai īstenotu kāda cita veida nedraudzīgu rīcību. Atturēšanas primārais mērķis ir novērst militāru agresiju, un šī mērķa sasniegšanai parasti tiek izmantoti militāri līdzekļi, proti, notiek militāro spēju kāpināšana, lai pretinieku pārliecinātu par to, ka militāra agresija nerasniegs kāroto mērķi. Tomēr vienlaikus atturēšanā būtisku lomu spēlē arī nemilitārie instrumenti, kas var pastiprināt militāro līdzekļu radīto efektu. Lai arī atturēšana var šķist vienkārši īstenojama, tomēr praksē tas tā nav. Atturēšana ir kaut kas vairāk par draudu izteikšanu pretiniekam, un efektīvas atturēšanas stratēģijas veidošana ir sarežģīts uzdevums, jo potenciālajam pretiniekam pašam ir jānonāk pie secinājuma, ka uzsākt militāru agresiju nav vērts.

Pastāv dažādi atturēšanas veidi, un atturēšanas īstenošana ir atkarīga no konkrētās situācijas. Piemēram, Aukstā kara laikā īpašu nozīmi piešķīra kodolatturēšanai, savukārt mūsdienās vēlamo atturēšanas efektu NATO dalībvalstis Baltijas reģionā cenšas panākt ar konvencionālo spēju palīdzību. Atturēšanas jēdziena analīzei veltītā literatūra ir ļoti plaša, un īpaši jāizceļ tādi autori kā Tomass Šellings, Aleksandrs Džordžs, Glens Snaiders, Semjuels Hantingtons, Bernards Brodijs, Patriks Morgans, Džons Mēršaimers un citi. Arī mūsdienās lielvaru pieaugošās sāncensības apstākļos pieaug interese par atturēšanas jēdzienu, par ko liecina daudzās publikācijas par NATO centieniem atturēt Krieviju no militāras agresijas uzsākšanas Eiropā un ASV centieniem atturēt Ķīnu no agresīvas rīcības Āzijas austrumu daļā un Ziemeļkoreju no agresijas uzsākšanas pret Dienvidkoreju. Diezgan bieži diskusijās par atturēšanu ir pieminētas arī Baltijas valstis.

Atturēšanas nozīme būtiski pieauga pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu 2014. gadā. Krimas aneksija un tai sekojošais konflikts Ukrainas austrumu daļā radīja pamatotas bažas arī citām Krievijas kaimiņvalstīm, proti, nozīmīgs kļuva jautājums par to, kā tās varētu nodrošināties pret Krievijas agresiju nākotnē. Lai arī Latvija ir NATO dalībvalsts jau kopš 2004. gada, tomēr attiecības ar Krieviju tolaik vēl nebija pasliktinājušās līdz tādai pakāpei, kas prasītu nopietni apsvērt iespēju, ka Krievija varētu uzsākt militāru agresiju pret Latviju vai kādu citu no Baltijas valstīm. Pēc 2014. gada tādu iespēju gan vairs nebija iespējams izslēgt, tāpēc NATO nācās veikt virkni pārkārtojumu, lai nodrošinātos pret Krievijas potenciālo agresiju pret kādu no alianses vājākajām dalībvalstīm.

Atturēšanas jēdzienu palīdz saprast NATO kolektīvos centienus radīt apstākļus, kuros Krievijas izvēle par labu spēka lietošanai pret Baltijas valstīm būtu maz ticama.

Šī raksta ietvaros ir aplūkoti sekojoši jautājumi. Vienā no sadaļām ir aplūkoti NATO īstēnotie atturēšanas pamatelementi Baltijas reģionā, uzvaru liekot uz Latvijas paveikto šajā jomā. Otrajā daļā ir minēti iemesli, kāpēc NATO kolektīvie un dalībvalstu individuālie atturēšanas pasākumi varētu būtu efektīvi. Sadaļā par pašreizējiem atturēšanas pasākumiem ir norādīts arī uz potenciālajām problēmām, kas varētu samazināt atturēšanas centienu efektivitāti.

NATO ATTURĒŠANA BALTIJAS REĢIONĀ

Kā rīkoties, lai atturēšana izdotos? Veiksmīgai atturēšanai ir trīs nozīmīgi priekšnosacījumi. Pirmkārt, lai arī diskusijās par atturēšanu parasti lielākais uzsvars tiek likts uz atturēšanu īstenojošās valsts veiktajiem pasākumiem, tomēr ļoti būtiska ir potenciālā pretnieka motivācija agresīvai rīcībai. Ja tā ir zema, tad veiksmīgi varētu būt pat salīdzinoši pieticīgi atturēšanas pasākumi. Ja savukārt potenciālā agresora motivācija ir spēcīga, tad arī apjomīgi atturēšanas pasākumi varētu izrādīties nepietiekami. Lai cik tas būtu nepatīkami, tomēr atturēšana var neizdoties nevis tāpēc, ka to veicošā valsts būtu izdarījusi kaut ko nepareizi, bet gan tāpēc, ka agresoru atturēt ir gandrīz neiespējami, proti, ja agresors ir nolēmis sasniegt savus mērķus, neraugoties uz to, ka tam nāktos maksāt augstu cenu par kārotā rezultāta sasniegšanu. Līdz ar to diskusijā par Baltijas reģiona drošību būtiski ir izvērtēt arī Krievijas motivāciju. Baltijas valstu līdzšinējā pieredze attiecībā ar Krieviju liecina, ka Krievijas un Baltijas valstu intereses būtiski atšķiras un ka Krievijas rīcība bieži vien ir klaji nedraudzīga, tomēr Krievijas agresija ir maz ticama, jo tās intereses Baltijas reģionā ir pārāk nenozīmīgas, lai to dēļ būtu vērts riskēt uzsākt konfliktu ar pasaulē spēcīgāko aliansi.

Otrkārt, atturēšanu veicošajai valstij (valstu grupai vai aliansei) ir skaidri jādefinē un jādara zināms, kāda rīcība tiek atturēta un kādas būs sekas, ja potenciālais agresors tomēr izlems lietot spēku. Pastāv ļoti dažādi nedraudzīgas rīcības veidi, sākot no dažādiem zemas intensitātes apdraudējumiem un beidzot ar plaša mēroga militāru konfliktu. Veicot atturēšanu, ir jāreķinās, ka ne visas nedraudzīgās rīcības izpausmes varētu izdoties novērst, jo atturēšanas mērķis ir nepieļaut to, ka īstenojas sliktākais iespējamais scenārijs, proti, militārs konflikts. Latvijai kopā ar sabiedrotajiem varētu neizdoties novērst visus Krievijas kaitnieciskās rīcības aspektus, tomēr atturēšanu varētu uzskatīt par veiksmīgu, ja Krievija neveic darbības, kas liecinātu par konflikta eskalāciju.

Treškārt, ir jābūt pietiekamām spējām, lai agresoru sodītu par militāras agresijas uzsākšanu, turklāt potenciālajam agresoram jārada pārliecība, ka šīs spējas tiks izmantotas gadījumā, ja izcelsies konflikts. Arī šī atturēšanas elementa gadījumā nepietiek ar spēju demonstrēšanu, jo pretniekam ir iespēja pašam nonākt pie secinājumiem par to, vai atturošās valsts (valstu grupas vai alianses) rīcībā ir pietiekamas militārās spējas un vai tās konflikta gadījumā patiešām tiks lietotas. Baltijas valstu gadījumā skarbā patiesība ir tāda, ka tās nespēj saviem spēkiem atturēt Krieviju no militāras agresijas, tāpēc tām ir nepieciešams NATO militāri spēcīgāko valstu atbalsts.

Ja ar Baltijas valstu pašu spēkiem ir par maz, lai atturētu Krieviju, tad kādi citi elementi ir nepieciešami, lai sekmīgi īstenotu atturēšanas stratēģiju? NATO veidotajai atturēšanas sistēmai Baltijas reģionā ir četri nozīmīgākie komponenti. Pirmkārt, tās ir pašu Baltijas valstu aizsardzības spējas, kas ir būtiski pieaugušas kopš 2014. gada, kad Lietuvas un Latvijas aizsardzības izdevumi vēl bija salīdzinoši zemi. Kopš tā laika tie ir dubultājušies procentuālā izteiksmē attiecībā pret iekšzemes kopproduktu. Ir palielināts karavīru skaits, uzlabota kaujas gatavība un ievērojami līdzekļi ieguldīti kaujas spēju uzlabošanā. Tomēr ar to varētu nepietikt, lai atturētu Krieviju no militāras agresijas, tāpēc ir bijusi nepieciešamība pastiprināt NATO militāro klātbūtni Baltijas valstīs. Otrkārt, tā ir NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu izvietošana Baltijas valstīs. Atturēšana tādējādi tiek stiprināta ar alianses solidaritātes palīdzību, proti, katrā no Baltijas valstīm ir izvietota aptuveni 1000–1500 karavīru liela kaujas grupa, kurā darbojas karavīri no vairākām alianses dalībvalstīm. Militāra konflikta gadījumā šīs kaujas grupas jau no paša sākuma būtu iesaistītas Krievijas agresijas atvairīšanā, kas NATO tālāku iesaistīšanos konfliktā padarītu gandrīz neizbēgamu. Treškārt, arī ar NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu palīdzību

atturēšanas problēma netiek atrisināta pilnībā, jo Krievijas militārās spējas Rietumu kara apgabalā ievērojami pārsniedz to, ko NATO aliance var likt pretī Baltijas valstīs. Lai rastos pārliecība, ka atturēšanas pasākumi patiešām būs veiksmīgi, NATO ir nepieciešams nodemonstrēt, ka aliance spēs pietiekami ātri konflikta gadījumā nogādāt uz Baltijas valstīm kaujas vienības un ekipējumu. Tādējādi atturēšana tiktu ievērojami pastiprināta, jo praktiskas iespējas sniegt palīdzību Baltijas valstīm palielina iespēju, ka šāda palīdzība patiešām tiks sniegta. Ceturtkārt, milzīga nozīme ir arī NATO kopējām militārajām spējām (un iespējām sodīt potenciālo agresoru arī citos – nemilitāros veidos). Baltijas reģionā pastāv militārais disbalanss par labu Krievijai, savukārt alianses kopējās militārās spējas ir ievērojami lielākas nekā Krievijas rīcībā esošās. Tas ir būtiski, jo nodrošina iespēju NATO dalībvalstīm nebaidīties no konflikta eskalācijas tajā gadījumā, ja Krievijai izdotos īstenot savus sākotnējos politiskos un militāros mērķus Baltijas valstīs.

VAI PAŠREIZĒJIE ATTURĒŠANAS PASĀKUMI IR PIETIEKAMI?

Šajā sadaļā vispirms ir izklāstīti iemesli tam, kāpēc pašreizējie NATO atturēšanas pasākumi varētu būt pietiekami, lai atturētu Krieviju no agresijas uzsākšanas pret Baltijas valstīm. Savukārt turpinājumā ir minēti arī vairāki argumenti par labu viedoklim, ka līdzšinējie atturēšanas pasākumi varētu būt nepietiekami.

Vispirms par iemesliem, kāpēc atturēšanas pasākumi varētu izdoties. Iemesli ir vairāki. Pirmkārt, atbilde lielā mērā ir jāmeklē iepriekš aplūkotojos sekmīgas atturēšanas priekšnosacījumos. Krievijas interese par kontroles atgūšanu pār Baltijas valstīm ir salīdzinoši neliela. Lietuva, Latvija un Igaunija gluži vienkārši nav tik stratēģiski nozīmīgas kā Ukraina. Krievijas prezidents pēdējo gadu laikā joprojām savos publiskajos izteikumos un rakstiskajos vēstījumos ir turpinājis fokusēties uz Ukrainu un tās attiecībām ar Krieviju un rietumvalstīm nākotnē. Ne mazāk svarīgs pēc 2020. gada prezidenta vēlēšanām ir bijis jautājums par Baltkrievijas nākotni. Baltijas valstis jau pirms laba laika ir kļuvušas par NATO un ES dalībvalstīm, un Krievijas ārpolitika fokusējas uz to, lai nepieļautu tālāku Ukrainas un Baltkrievijas paplašināšanos postpadomju telpā. Ir grūti identificēt kādu tik nozīmīgu Krievijas interesi Baltijas valstīs, kas pieprasītu militāru līdzekļu izmantošanu pret tām.

Otrkārt, arguments par labu tam, ka atturēšanas pasākumi varētu izdoties, ir NATO dalībvalstu un alianses kopējās militārās spējas (un arī ekonomiskā vara). NATO dalībvalstu kopējie aizsardzības tēriņi ir daudz lielāki nekā Krievijas, un to rīcībā esošās militārās spējas ir pietiekami iespaidīgas, lai racionāls potenciālais agresors nonāktu pie secinājuma, ka agresijas izmaksas, visticamāk, ievērojami pārsniegtu ieguvumus. Turklāt, tā kā gan Krievijas, gan NATO dalībvalstu rīcībā ir kodolieroči, militārs konflikts starp šiem spēlētājiem rada kodolkara riskus. Politisko lēmumu pieņēmēji to labi apzinājās Aukstā kara laikā un noteikti ir informēti par kodolkara riskiem arī mūsdienās. NATO dalībvalstis arī ir paudušas kolektīvu vēlmi aizstāvēt Baltijas valstis pret militāru agresiju, par ko liecina NATO militārā klātbūtne Lietuvā, Latvijā un Igaunijā.

Ja pastāv daudzi visnotaļ nopietni argumenti par labu tam, ka Baltijas valstīs īstentie atturēšanas pasākumi ir pietiekami un sekmīgi, tad rodas jautājums, vai pastāv arī argumenti, kas rada pamatu šaubām par atturēšanas efektivitāti? Diemžēl šādi pretargumenti ir vairāki, un īpašu uzmanību ir vērts pievērst diviem – NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas ieguldījumam atturēšanā un militārās mobilitātes jautājumam. NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu mērķis Baltijas valstīs ir stiprināt atturēšanu un aizsardzību, taču pastāv iespēja, ka tās nebūs spējīgas sasniegt ne vienu, ne arī otru mērķi. Tās nespēj būtiski izmainīt militārās varas sadalījumu Baltijas reģionā, kā arī tās,

iespējams, nespēs pildīt būtisko funkciju, kas pētnieciskajā literatūrā tiek apzīmēta ar jēdzienu *tripwire*. Šis jēdziens raksturo situācijas, kad potenciālā agresora atturēšanai tiek izmantotas salīdzinoši nelielas militārās vienības, kuru mērķis, kā to raksturojis Tomass Šellings, ir varonīgi mirt, tādējādi tālāku konflikta eskalāciju padarot neizbēgamu.

Tomēr rodas jautājums, vai patiešām eskalācija neizbēgama, un šeit ir divas iespējas, kā potenciālais agresors varētu izvairīties no konflikta eskalācijas. Pirmkārt, agresors var pēc iespējas samazināt risku, ka atturēšanas funkciju veicošā militārā vienība tiek iznīcināta. Otrkārt, arī tajā gadījumā, ja šī vienība patiešām tiek iznīcināta, atturēšanu veicošajai pusei nāktos izdarīt sāpīgu izvēli – no vienas puses, zaudējuma atzīšana un konflikta neturpināšana draudētu ar nopietnu reputācijas zudumu (jo izrādītos, ka NATO ir “papīra tīģeris”), taču, no otras puses, tālāka karadarbības turpināšana un konflikta eskalācija draudētu ar kodolkaru. Šī ir visnotaļ sarežģīta izvēle, un nav garantijas, ka NATO līderi izvēlēties par labu palīdzības sniegšanai Baltijas valstīm.

NATO atturēšanas stratēģija Baltijas valstīs var būt efektīva tikai ar nosacījumu, ja aliance konflikta izcelšanās gadījumā spēs ātri pārvietot uz Baltijas valstīm pietiekami daudz karavīru un militāro ekipējumu. Diemžēl līdzšinējie pētījumi liecina, ka militārā mobilitāte no ASV un Rietumeiropas virzienā uz Baltijas valstīm ir problemātiska un ka militāra konflikta izcelšanās gadījumā Krievijai varētu būt iespējas ievērojami traucēt alianses centieniem palīdzēt Baltijas valstīm. Šīs problēmas, visticamāk, ir labi zināmas ne tikai alianses dalībvalstīm, bet arī potenciālajam pretiniekam. Lai arī pēdējos gados ir paveikts diezgan daudz, lai šīs problēmas atrisinātu, tomēr vēl joprojām nevar izslēgt, ka Baltijas valstis tiks iekarotas, vēl pirms NATO militāri spēcīgākās valstis spēs atsteigties palīgā. Savukārt Baltijas valstu atbrīvošanai būtu nepieciešama tik apjomīga un riskanta (kodolkara riski) militārā operācija, ka NATO dalībvalstu politiskie līderi varētu nevēlēties uzņemties tik lielus riskus.

SECINĀJUMI

Kādus secinājumus iespējams izdarīt par NATO atturēšanas stratēģiju Baltijas valstīs? Uz šo jautājumu atbildēt nav vienkārši, jo pastāv spēcīgi argumenti gan par labu tam, ka NATO atturēšanas stratēģija Baltijas valstīs darbojas veiksmīgi, gan arī tam, ka līdz šim veiktie atturēšanas pasākumi ir bijuši nepilnīgi. Tomēr, domājot par nākotni, īpaši nozīmīgi ir divi secinājumi. Pirmkārt, atturēšanas pasākumu efektivitāte lielā mērā ir atkarīga no potenciālā agresora motivācijas, tāpēc ir būtiski strādāt pie tā, lai arī nākotnē Krievijas motivācija militārai agresijai Baltijas valstīs saglabātos zema. Atturēšanas vārdā īstenotie militārie pasākumi ir nozīmīgi, taču vēl svarīgāks ir kopējais NATO un Krievijas attiecību politiskais fons, jo tieši tas noteiks, vai Krievija uzskatīs, ka tai ir nepieciešams izlēmīgi rīkoties Baltijas reģionā.

Otrkārt, NATO centieniem atturēt Krieviju vajadzētu būt elastīgiem. Tā kā miers un stabilitāte Baltijas valstīs lielā mērā ir atkarīga no Krievijas rīcības motivācijas, tad NATO dalībvalstīm būtu rūpīgi jāvēro izmaiņas Krievijas ārpolitikas motivācijā un jārīkojas atbilstoši šīm izmaiņām. Praksē tas nozīmētu to, ka aliance būtu gatava palielināt vai samazināt savu militāro klātbūtni Baltijas valstīs pēc nepieciešamības. Tas ir būtiski, jo mērķis ir nevis konkrēts citu alianses dalībvalstu karavīru un bruņutehnikas daudzums Baltijas valstīs, bet gan NATO klātbūtnes ietekme uz Krievijas uzvedību.

Dr. sc. pol. **Ieva Bērziņa,**
 Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
 Drošības un stratēģiskās pētniecības centra vadošā pētniece,
 Vidzemes Augstskolas asociētā profesore

NEVARDARBĪGĀS PRETOŠANĀS METODES UN AUTORITĀRO REŽĪMU VARDARBĪBA – KĀ AIZSTĀVĒT DEMOKRĀTISKĀS VĒRTĪBAS 21. GADSIMTĀ?

Kā gāzt autoritāru režīmu un kā pretoties agresoram ar lielāku militāru pārspēku – tie ir divi svarīgākie jautājumi, kuru kontekstā nevardarbīgās pretošanās metodes var apsvērt kā vienu no iespējamiem risinājumiem. Piemēram, Latvijas neatkarības atjaunošana notika nevardarbīgā veidā, ko precīzi raksturo Trešās atmodas lozungs “ar gara spēku pret karaspēku”. Tomēr pēdējo gadu notikumi Baltkrievijā, Krievijā un citās autoritārās valstīs rāda, ka nevardarbīgi protesti tiek nežēlīgi apspiesti un izšķirošā nozīme ir fiziskam spēkam un morālai gatavībai to lietot pret savu tautu. Tas rosina izvērtēt nevardarbīgās pretošanās metožu pielietojuma iespējas 21. gadsimtā.

NEVARDARBĪGĀ PRETOŠANĀS KĀ POLITISKĀS UN MILITĀRĀS CĪŅAS METODE

Lai pretotos britu imperiālismam, Indijas politiķis, garīgais līderis un neatkarības kustības vadītājs M. K. Gandijs 20. gadsimta sākumā izstrādāja un lietoja nevardarbīgās pretošanās teoriju. Tā ir pazīstama ar nosaukumu “satjagraha” (*satyagraha*, sanskrita transliterācija angļu valodā, ko burtiski varētu tulkot kā stingra turēšanās pie patiesības). Gandija idejas lielā mērā sakņojās džainismā – Indijas reliģijā un filosofijā, kuras viens no pamatprincipiem ir nevardarbība, jo savas dvēseles glābšanai ir svarīgi nedarīt pāri citām dvēselēm. R. E. Klitgards (*Klitgaard*) 1971. gada rakstā “Gandija nevardarbība kā taktika” uzsver, ka nevardarbīgās pretošanās īstenotāji sodu uzliek sev, nevis ienaidniekam, tādējādi iegūstot morālu pārkumu. Uzskatāms piemērs tam, kā tas notiek praksē, bija Baltkrievijas opozicionāres M. Koļesņikovas rīcība, kad 2020. gada septembrī viņa saplēsa savu pasi, lai netiktu deportēta uz Ukrainu, apzinoties, ka Baltkrievijā viņa tiks ieslodzīta cietumā. 2021. gada septembrī viņai tika piespriests 11 gadus ilgs cietumsods, bet Eiropas Padomes Parlamentārā asambleja viņai piešķīra Vāclava Havela cilvēktiesību balvu.

Gandija nevardarbīgās pretošanās idejas kalpoja par iedvesmas avotu vēlākām protesta kustībām citās pasaules valstīs. Nevardarbīgās pretošanās teoriju un praksi detalizēti izstrādāja ASV politologs un Alberta Einšteina institūta dibinātājs Dž. Šārps. Darbā “No diktatūras uz demokrātiju” Šārps formulē apsvērumus, kāpēc vardarbīgas pretošanās metodes ir neefektīvas. Viņaprāt, vardarbīgu pretošanās līdzekļu izvēle legītimē vardarbības lietojumam arī no apspiedēja puses un fiziska spēka ziņā apspiedējam vienmēr ir pārákums. Šārps ir kritisks arī par partizānu karadarbības taktiku gadījumos, kad ir neiespējama konvencionāla militāra pretošanās, jo tā prasa milzīgus cilvēku upurus un negarantē veiksmi. Atbilstoši Šārpa koncepcijai nevardarbīgā pretošanās izmanto psiholoģiskus, sociālus, ekonomiskus un politiskus instrumentus un to sekmīgā pielietojumam ir principiāli svarīgi konsekventi ievērot nevardarbības disciplīnu. Neatbildot uz pretinieka vardarbību, opozīcija vai pretošanās kustība var graut tā reputāciju un gūt atbalstu plašākā sabiedrībā, starptautiski un arī – pretiniekam pietuvinātajās aprindās, tajā skaitā spēka struktūrās. Diemžēl protesta kustību vardarbīga apspiešana Baltkrievijā, Krievijā un arī citās pasaules valstīs rāda, ka šī teorija ne vienmēr darbojas praksē. Nevardarbīgās pretošanās metodes bija sekmīgas PSRS sabrukuma periodā, kā arī vairākos “krāsaino

revolūciju” gadījumos pēc PSRS sabrukuma, tomēr laika gaitā arī autoritārie režīmi ir iemācījušies tām pretdarboties.

AUTORITĀRO REŽĪMU REAKCIJA UZ NEVARDARBĪGĀM PROTESTA KUSTĪBĀM

PSRS sabrukums lielā mērā bija demokrātijas uzvara. Pirmkārt, to veicināja gan PSKP CK ģenerālsekretāra M. Gorbačova 1985. gadā sāktā PSRS politisko un ekonomisko reformu politika “Pārbūve” (perestroika – no krievu val.), kuras viena no iezīmēm bija ierobežota demokratizācija un ekonomiskās reformas iekšpolitikā. Otrkārt, tajā laikā bija cerības, ka PSRS sabrukuma rezultātā izveidojušās valstis, tajā skaitā Krievija, attīstīsies kā demokrātijas. Piemēram, slavenais ASV politologs J. F. Fukujama (*Fukuyama*) 1989. gadā rakstīja, ka Aukstā kara beigās nozīmē arī “cilvēces ideoloģiskās attīstības beigas un Rietumu liberālās demokrātijas kā galīgās pārvaldes formas universalizāciju”. Tomēr prokremliskajam Krievijas politiskajam diskursam ir raksturīga nožēla par PSRS sabrukumu. Piemēram, Krievijas prezidents V. Putins gadskārtējā uzrunā Krievijas Federālajā sapulcē 2005. gadā teica, ka tā ir “gadsimta lielākā ģeopolitiskā katastrofa”, kā argumentus minot miljoniem Krievijas tautiešu, kas pēc PSRS sabrukuma dzīvo citās valstīs, ekonomisko lejupslīdi, pieaugošu iedzīvotāju nabadzību un citus faktorus. Tāpat arī viens no Krievijas informatīvajā telpā sastopamiem naratīviem ir, ka PSRS sabrukums ir Rietumu uzvara informācijas karā, nevis likumsakarīgs neefektīvas sistēmas gals. Tas iezīmē problēmu, ka vienu un to pašu fenomenu var interpretēt ļoti atšķirīgi, un tas ir redzams arī reakcijā uz nevardarbīgām protesta akcijām.

Līdz ar autoritārisma pieaugumu Krievijā, tajā pastiprinājās arī reakcija uz “krāsainajām revolūcijām”, kuras P. K. Bajevs (*Baev*) 2011. gada rakstā “Postpadomju “krāsaino revolūciju” matrica: velna izdzīšana no detaļām” definē kā “nevardarbīgus masu protestus, kuru mērķis ir mainīt kvazidemokrātiskas valdības vēlēšanu ceļā”. “Krāsaino revolūciju” viļnis sākās ar “buldozeru revolūciju” Serbijā 2000. gadā, kuras rezultātā krita S. Miloševiča valdība, tomēr Krievijas politisko eliti vairāk uztrauca 2004. gada “oranžā revolūcija” un 2013.–2014. gada Eiromaidans Ukrainā, kuras ģeopolitiskā izvēle par labu Rietumiem vai Krievijai ir būtiska Krievijas aizsardzībai un lielvaras statusam, kā arī demokratizācija kaimiņvalstī kā piemērs var ietekmēt Krievijas sabiedrības viedokli autoritāram režīmam nelabvēlīgā veidā.

“Krāsainās revolūcijas” daudzos gadījumos ir notikušas ar rietumvalstu atbalstu un Kremļa skatījumu uz “krāsainajām revolūcijām” pamatā nosaka tieši šis aspekts. Pretēji Rietumos dominējošam uzskatam, ka “krāsainās revolūcijas” ir sabiedrības demokratizācijas process, Kremļa interpretācijā tas ir instruments, ar kuru rietumvalstis iejaucas citu valstu iekšējās lietās. Piemēram, Krievijas bruņoto spēku ģenerālštāba priekšnieks ģenerālis V. Gerasimovs 2014. gada Maskavas starptautiskajā drošības konference raksturoja “krāsainās revolūcijas” kā politisko un militāro mērķu sasniegšanas instrumentu citās valstīs “nevardarbīgas varas maiņas veidā, ārēji manipulējot ar iedzīvotāju protesta potenciālu mijiedarbībā ar politiskiem, ekonomiskiem, humāniem un citiem nemilitāriem līdzekļiem”.

Pēc Ukrainas “oranžās revolūcijas” Krievija pret darbībā “krāsainajām revolūcijām” lika akcentu uz tajās īstenoto paņēmienu imitēšanu, kuru galvenais mērķis ir parādīt, ka demokrātijas veicināšana nav vienīgā iespējamā sabiedrību mobilizējošā ideja, kā arī to, ka nevardarbīgo protesta kustību dalībnieki nereprezentē visu tautu, tādējādi to margi-

nalizējot. Krievijas “krāsainā kontrrevolūcija”, pirmkārt, piedāvā alternatīvu ideoloģisko pamatu – “krāsaino revolūciju” galvenā ideja ir demokratizācija, bet Krievijas aktivitāšu ideoloģiskais pamats lielākoties ir Krievijas tautiešu interešu aizstāvēšana un nacisma apkarošana.

Otrs plaši izplatīts instruments ir masu mītiņi valdības atbalstam, jo nevardarbīgo protesta kustību veiksmes atslēga ir spēja mobilizēt lielas cilvēku masas, lai uzskatāmi demonstrētu tautas neapmierinātību. Izvedot ielās cilvēkus, kas atbalsta režīmu, informatīvajā telpā tiek konstruēts naratīvs, ka sabiedrībā ir atšķirīgi viedokļi, un tas mazina nevardarbīgās protesta kustības efektu.

Treškārt, demokrātijas veicināšana pasaulē notiek ar rietumvalstu finansētu starptautisku organizāciju atbalstu, piemēram, *National Endowment for Democracy*, *The Open Society Foundations* un citi. Krievija arī uzsāka aktīvi veidot savas valdības organizētas nevalstiskās organizācijas (*GONGO* – *government-organized non-governmental organization*, no angļu val. – starptautiskas organizācijas, kas izmanto nevalstiskas organizācijas tēlu, bet faktiski īsteno kādas noteiktas valsts ārpolitiku). Piemēram, 2007. gadā ir izveidots fonds *Russkiy Mir*, *Roosstrudničestvo*, Gorčakova fonds, organizācija “Pasaule bez nacisma” un citas. Tajā pašā laikā rietumvalstu starptautiskām organizācijām tika noteikti aizvien striktāki ierobežojumi darbībai Krievijā.

Ceturtkārt, noteikti jāmin arī Krievijas starptautiskas mediju sistēmas veidošana līdz ar starptautiskā televīzijas kanālu tīkla *RT* izveidi 2005. gadā un ziņu aģentūras *Sputnik* darbības uzsākšanu 2014. gadā, kas dod iespēju izplatīt Kremlim vēlamus naratīvus globālā mērogā dažādās valodās. Tāpat arī jāuzsver, ka pēdējos gados pieaug krasa jebkādu protesta izpausmju ierobežošana, kā arī vardarbības pielietojums attiecībā pret cilvēkiem, kas piedalās protesta akcijās. Lai varētu īstenot vardarbību pret neapmierinātajiem, šim nolūkam tiek stiprinātas un īpaši apmācītas spēka struktūras.

DAŽI SECINĀJUMI LATVIJAS DROŠĪBAS KONTEKSTĀ

Gan īsais ieskats Krievijas reakcijā uz “krāsainajām revolūcijām”, gan citu valstu piemēri rāda, ka nevardarbīgā pretošanās nav universāla veiksmes recepte. Opozīcijas kustību neveiksme kaimiņvalstīs Krievijā un Baltkrievijā rosina uz īpašām pārdomām par demokrātisko vērtību nozīmi un izredzēm 21. gadsimtā, jo šobrīd notiek autoritāro režīmu nostiprināšanās. Tas liecina, ka mūsdienų pasaule veidojas kā daudzpolāra, jo tajā pieaug autoritāru spēka centru ietekme. Tā kā Krievija ir kļuvusi par vienu no autoritāru valstu gravitācijas un atbalsta centriem, Latvijai ir vitāli svarīgi piederēt starptautiskām organizācijām, kuru pamatā ir demokrātiskas vērtības, piemēram, Eiropas Savienība, NATO u. c.

Lai piederētu demokrātisko valstu spēka centram, Latvijai ir jānostiprina demokrātiskās vērtības savā sabiedrībā, jo, kā rāda kaimiņvalstu pieredze, demokrātiskās brīvības ir daudz vienkāršāk nosargāt, nevis pēc tam atkarot. Tāpat iekšpolitiskās tendences Krievijā un Baltkrievijā nostiprina pārliecību, ka Latvijai ir svarīgi stiprināt savas militārās paš aizsardzības spējas un veidot sabiedrības sapratni par nepieciešamību iesaistīties valsts aizsardzībā un būt morāli un praktiski gataviem to darīt arī ar militāriem līdzekļiem, jo nevardarbīgās pretošanās metodes nebūs efektīvas attiecībā pret režīmiem, kuriem nav ētisku šķēršļu lietot vardarbību pret savām tautām.

Pulkvežleitnants **Raimonds Kursītis**,
 Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
 Vadības grupas vecākais eksperts (plānošanā)

VAI LODE VAR CAURSIST KOKA STUMBRU?

Ir pagājuši 30 gadi kopš 1991. gada janvāra notikumiem, kad ar PSRS politiskās vadības, Valsts drošības komitejas un Latvijā dislocētā PSRS karaspēka atbalstu Iekšlietu ministrijas milicijas īpašo uzdevumu vienība (*Otrjad miliciji osobovo naznačenija*) jeb OMON mēģināja pārņemt kontroli pār politisko situāciju Latvijā. Tas bija janvāra barikāžu laiks, kad tūkstošiem cilvēku no visiem Latvijas novadiem bija ieradušies Rīgā, lai nosargātu latviešu tautas mērķi – atjaunot Latvijas valstisko neatkarību. Stratēģiski svarīgākie objekti Rīgā tika apsargāti cauru diennakti un ap tiem bija izvietotas barikādes, smagā lauksaimniecības un celtniecības tehnika. Betona konstrukcijas, lieli laukakmeņi un nozāģētu koku balķi bija izvietoti tā, lai traucētu militārās tehnikas pārvietošanos pie šiem objektiem. Cilvēkiem nebija ieroču, taču tiem bija liela ticība, ka Latvija reiz būs brīva un demokrātiska valsts, kas respektē cilvēka pamattiesības un brīvības.

Savulaik Padomju Savienībā OMON vienības tika izveidotas, lai cīnītos ar bruņotām noziedznieku bandām, teroristiem un nodrošinātu pūļa kontroli masu nekārtību laikā. Ts. Rīgas OMON vienība (sākumā 148 vīri un no tiem 20 virsnieki) jau 1990. gada beigās pārgāja Latvijai naidīgo spēku pusē un organizēja dažādas bruņotas provokācijas un akcijas, lai destabilizētu situāciju Latvijā. Mērķis bija skaidrs – radīt priekšnoteikumus, lai Latvijā tiktu ieviesta PSRS prezidenta tieša pārvalde. Tas dotu iespēju Maskavai ar viltu un spēku Latviju atgriezt “padomju republiku saimē”.

Visdramatiskākais uzbrukums, ko īstenoja OMON vienība, bija 1991. gada 20. janvāra uzbrukums Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas ēkai Rīgas centrā (Raiņa bulvārī un blakus Reimersa ielā starp Raiņa bulvāri un Kalpaka bulvāri). OMON vienības uzbrukuma laikā smagi ievainoja Latvijas valdībai lojālos Iecavas mīlčus Jāni Jasēviču, Aļģi Simanaviču un Valēriju Markūnu. Kopumā uzbrukumā gāja bojā pieci cilvēki – Iekšlietu ministrijas ēkā nogalināja milicijas leitnantu Vladimiru Gomanoviču, bet Bastejkalna kanālmalas apstādījumos apšaudes laikā nogalināja milicijas leitnantu Sergeju Konoņenko, skolnieku Ediju Riekstiņu un kino operatorus Andri Slapiņu un Gvido Zvaigzni. Turpat ievainoja arī Maskavas televīzijas operatoru Vladimiru Brežņevu un ungāru žurnālistu Jonošu Fedoru.

Šajā dramatiskajā vakarā es redzēju šo uzbrukumu, jo vēl vakarā (ap plkst. 21) devos mājās no darba. Tā sanāca, ka pa dienu mācījos augstskolā, bet vakaros un brīvdienās strādāju un man vajadzēja doties uz autobusa pieturu pie Planetārija (tagad – Rīgas Kristus Piedzimšanas pareizticīgo baznīca), lai dotos mājup uz Pārdaugavu.

Pirmos šāvienus es izdzirdēju, jau nākot pa Merķeļa ielu uz Brīvības bulvāra pusi. Šajā krustojumā ātri iebruca trafarēta milicijas apvidus automašīna UAZ, pa kuras logu bija izkāries ar triecienšauteni (turpmāk tekstā – automātu) AKS-74U bruņots OMON kaujinieks. Viņš skaļi lamājās un draudēja apkārtējiem cilvēkiem ar ieroci. Automašīna ātri uzņēma ātrumu un aizbrauca tālāk pa Kalpaka bulvāri. Es sapratu, ka notikumu epicentrs ir tālāk uz priekšu, tāpēc pa Esplanādi devos uz Raiņa pieminekļa pusi, jo vēlējos labāk redzēt, kas tur notiek. Nekādu domu par to, ka tas varētu būt veselībai vai dzīvībai bīstami, man prātā tobrīd nebija.

Pienākot tuvāk Raiņa piemineklim, es tomēr sapratu, ka situācija ir nopietna, jo OMON vienības kaujinieki raidīja šāvienus gan Iekšlietu ministrijas virzienā, gan uz Bastejkalna pusi, gan uz Esplanādes parka pusi. Pa gaisu skrēja sarkanas trasējošās lodes, ko raidīja kaujinieki, kas atradās uz ielas, un kaujinieki no pretējās mājas (Rīgas pilsētas Arhitek-

tūras pārvaldes) logiem. Kā vēlāk noskaidrojās, *OMON* kaujinieki šāva ar 7,62 mm *PKM* ložmetēju pa pretējās mājas logiem, lai neļautu ēkas aizstāvjiem pārvietoties pa ēkas iekšpusi.

Pēc katras šāvieni kārtas es pieliecos un tajā brīdī nodomāju, ka esmu atradis labu aizsegu aiz Raiņa pieminekļa milzīgajiem granīta akmeņiem. Dabiska ziņkāre man lika piecelties, un es pamazām gāju uz Kalpaka bulvāra pusi, kur bija sapulcējies neliels cilvēku bariņš. Tie slēpās aiz lielajiem parka kokiem, jo pastāvēja risks, ka kāda lode trāpīs "skatītājos". Noskaņojums šajā cilvēku bariņā bija diezgan kareivīgs, jo daži vīri ierosināja noķert kādu no omoniešiem un sadot tam kārtīgi pa purnu. Vēlāk ar viņam atņemto automātu varētu dažus neliešus arī "atšaut" kā trakus suņus.

Protams, ka nevienam no mums nebija nekādu ieroču, tāpēc man likās, ka šī ideja ir pārāk riskanta. Es klausījos klātesošo sarunas un, apskatoties apkārt, nodomāju – dīvaiņi, ka augumā esmu pats garākais starp viņiem un, ja *OMON* kaujinieki sāks šaut uz mūsu pusi, man ir vislielākās iespējas "noķert lodi". Es pieliecos un piegāju tuvāk kokam, un tad man prātā ienāca vēl viena uzmācīga doma. Es uzdevu sev jautājumu – vai *OMON* kaujinieka raidīta automāta lode varēs cauršaut koka stumbru, aiz kura es stāvēju? Skaidras atbildes man toreiz nebija, jo Padomju armijā obligātā militārā dienesta laikā parasti šāvām ar 7,62 mm automātu *AKM* finiera un papīra mērķī. Nekādi šaušanas "eksperimenti" dienesta laikā netika veikti. Turklāt izšautās patronu čaulītes pēc skaita bija jānodod, lai novērstu munīcijas zādzības. Tiesa, tagad, balstoties uz dzīves un dienesta pieredzi, varu droši uzdod dažus jautājumus, lai veiktu nelielu aprakstu un analīzi.

Pirmkārt, jānoskaidro, kādi ieroči bija *OMON* vienības rīcībā uzbrukuma laikā? Gan atceroties redzēto, gan apskatot foto un video materiālus, var redzēt, ka vienība izmantoja tos pašus ieročus, ko citas PSRS iekšlietu ministrijas vai PSRS karaspēka vienības. Tās bija 9 mm *Makarova* pistoles, 5,45 mm *AKS-74*, *AKS-74U* un 7,62 mm *AKMS* automāti, 7,62 mm *SVD* snaiperšautenes un 7,62 mm *PKM* ložmetēji. Protams, vienības rīcībā bija arī rokas granātas, granātas ar asaru gāzi (ko lietoja uzbrukuma laikā iekšlietu ministrijai) un prettanku granātas. Daļa šo ieroču bija nolaupīta citās Latvijas milicijas vienībās un institūcijās, ko *OMON* kaujinieki "bezkaunīgi apmeklēja". Kā īpašai milicijas vienībai praktiski visi tās kaujinieki bija apgādāti ar individuālās aizsardzības bruņu vestēm, kas karaspēka vienībās un milicijā nebija bieži sastopamas deviņdesmito gadu sākumā. Bruņu vestes ar aramīda šķiedru auduma oderi un magazīnu kabatām varēja papildināt ar titāna bruņu plāksnēm. Tātad var teikt, ka *OMON* vienība bija labi apgādāta un sagatavota, lai veiktu taktiskos uzdevumus. Turpretim Latvijas valdībai lojālie milicijas darbinieki, kas apsargāja stratēģiski svarīgos objektus un barikādes, bija ierindas milicijas darbinieki bez šādas organizācijas un īpašas sagatavotības.

Otrkārt, jānoskaidro, kādu munīciju izmantoja *OMON* vienības kaujinieki? Šajā gadījumā var noteikti apgalvot, ka šāda vienība varēja izmantot praktiski jebkuru munīciju, kas bija PSRS iekšlietu sistēmas un militāro formējumu rīcībā līdz 1991. gada sākumam. 5,45 mm *AKS-74* un *AKS-74U* automātiem izmantoja 5,45 x 39 mm patronas *7N6 PS* ar tērauda serdeni un 5,45 mm trasējoši aizdedzinošās patronas *7TZ*. Parasti automāta magazīnā ielādēja divas parastās lodes un vienu "traseri", tādējādi, šaujot īsām kārtām, varēja veikt mērķu norādi naktī. 7,62 mm *AKM* un *AKMS* automātiem parasti izmantoja vislētāko munīciju jeb 1943. gada parauga 7,62 x 39 mm patronas *PS* ar svina vai tērauda serdeni. Arī 7,62 mm *PKM* ložmetējiem parasti izmantoja vislētāko munīciju 7,62 x 54R mm patronas *LPS* ar tērauda serdeni. Lai salīdzināšana būtu korekta, pieņemsim, ka visās patronās bija lodes ar tērauda serdeni, jo svina lodes, kas domātas dzīvā spēka iznīcināšanai, satiekoties ar cietāku šķērslī, parasti deformējas.

Foto: www.istockphoto.com

Treškārt, jānoskaidro, vai automāta un/vai ložmetēja lodes var caursist koka stumbru? Un visbeidzot jānoskaidro, kāds aizsegs var nodrošināt minimālu aizsardzību pret strēlnieku ieroču uguni?

Mācību literatūrā un internetā atrodamajos materiālos ir doti dažādi dati, kas ir jāapkopo un jāpaskaidro, lai tos varētu izmantot analīzes veikšanai. Piemēram, tiek minēts, ka 7,62 mm AKM automāta lode spēj caursist sausas priedes brusas 200 x 200 mm biežumā no attāluma 150 vai pat 500 m. Šajā gadījumā lode spēs caursist attiecīgi pusotru vai divas brusas (300 – 400 mm) vai tikai vienu brusu (250 mm dziļumā). Ja distance ir 650 m, tad lode spēs caursist vienu 200 mm biezu koka brusu tikai 50 % gadījumu. Savukārt 7,62 mm SVD snaiperšautenes vai 7,62 mm PKM ložmetēja lode var caursist šādu priedes koka brusu 1200 m attālumā 100 % gadījumu. Tāpat tiek minēts, ka arī 5,45 mm AK-74 automāta lode spēj caursist sausas priedes koka sienu 200 mm biežumā no attāluma 650 m, bet tikai 50 % gadījumu.

Ko šāda informācija mums dod? Es stāvēju Esplanādes parkā aiz liepas, kura atšķiras no zāģētu sausu priedes kokmateriālu kaudzes. Turklāt nav skaidrs, kāda 7,62 mm vai 5,45 mm patrona (ar kādu lodi) tika izmantota, lai eksperimentu laikā caursistu šīs priedes koka brusas. Kā lai saprot šo paskaidrojumu par lodes caursišanas spējām 50 % gadījumu jeb caursišanas varbūtību 0,5? Vai, piemēram, 600 m distancē būs simtprocentīga caursišana? Mani tas mulsina, tāpēc jādodas pārdomās tālāk...

Taktiskā situācijā karavīram jābūt pārliecinātam, ka viņa izvēlētais aizsegs (koka stumbrs, laukakmens, ķieģeļu siena, smilšu kaudze u. tml.) ir pietiekami drošs aizsegs, lai apturētu pretinieka raidītās lodes. Grūti iedomāties, ka lauka apstākļos karavīri izmantos labus kokmateriālus, lai ierīkotu lauka nocietinājumus. Parasti jau izmanto tos materiālus, ko var viegli atrast apvidū, piemēram, kritušu vai nozāģētu koku baļķus vai vecus dzelzceļa koka gulšņus un brusas. Tiesa, ir jāatceras, ka šāda koksne parasti ir jau bojāta, tāpēc nebūs labs aizsegs.

Lodes caursišanas spējas ir atkarīgas no vairākiem faktoriem, kas jāņem vērā. Tie ir lodes sākuma ātrums, lidojuma trajektorija, lodes masa, lodes forma un diametrs, lodes apvalka un serdeņa materiāla cietība, lodes kinētiskā enerģija un leņķis, satiekoties ar šķēršļi, u. tml. Arī šķērslim ir savi svarīgi parametri, piemēram, materiāla cietība, blīvums, dziļums u. tml.

Jebkurš karavīrs zina, ka vislabāk no automāta un/vai ložmetēja lodēm spēj pasargāt speciāli veidotas bruņu plāksnes. Parasti izmanto rūdīta tērauda, titāna vai alumīnija sakausējumu vai dažādu keramikas un kompozītu materiālu bruņas, jo to cietība ir ļoti augsta, salīdzinot ar citiem materiāliem. Tieši tāpēc karavīru individuālā aizsardzība tiek

nodrošināta ar bruņu vestēm un bruņu cepurēm, lai pasargātu tos no šķembu un ložu ievainojumiem.

Mūsdienās rietumvalstu bruņotajos spēkos ļoti izplatītas ir dažādas bruņu vestes, tāpēc Krievija ir pilnveidojusi savu strēlnieku ieroču munīciju, lai spētu caursist biežākās no tām. Tā ir izveidotas jaunas 5,45 x 39 mm patronas 7N10, 7N22 un 7N24 ar labākām lodes caursišanas spējām. Ar šādu munīciju, kurai ir instrumentālā tērauda vai volframa sakausējuma serdenis, tagad var caursist pašas biežākās bruņu vestes no 300 m attāluma. Savukārt ar speciālo 7,62 x 54R mm lodi 7N13 var caursist šādas bruņu vestes jau no 800 m attāluma. Pie tam modernizētās 5,45 x 39 mm lodes 7N6M un 7N10 (ar termiski norūdītu tērauda serdeni) var caursist 200 mm koka brusu attiecīgi jau 750 un 950 m attālumā. Turklāt internetā var atrast informāciju, ka Krievija sļepus piegādā Austrumukrainas separātistiem arī šādu munīciju reāliem kaujas testiem.

Cietība ir cietvielu raksturojošs lielums, kas apzīmē materiāla spēju pretoties pastāvīgai deformācijai. Cietībai ir trīs galvenās operacionālās definīcijas: skrāpējuma cietība; ierobojuma cietība; atsitiens, dinamiskā jeb absolūtā cietība. Esplanādes parka koka stumbra gadījumā mūs visvairāk interesē tieši koksnes cietība, lodes bimetāla apvalka un tērauda serdeņa cietība. Vēlāk apskatīsim arī koksnes blīvumu un citus faktorus.

Par koksnes cietību sauc materiāla spēju pretoties cieta ķermeņa iespiešanai tajā. Cietības noteikšanai un izpētei lieto dažādas metodes. Koksnes cietības noteikšanai plašāk pazīstamais paņēmieni ir rūdītās tērauda puslodes iespiešana koksnē. Šīs puslodes lielākais šķērsriezuma laukums ir 10 mm².

Cietības kritērijs ir spēks kilogramos, kas nepieciešams, lai tādu puslodi pilnīgi iespiestu attiecīgajā koksnes paraugā. Ar šādu metodi noteikt cietību ir grūti, salīdzinot ar metāla vai minerālu cietību. Var savā starpā salīdzināt dažādas koku sugas un to cietību atšķirības atkarībā no šķiedru virziena. Dažādu koku sugu cietības rādītājiem ir liels diapazons – no mazāk par 200 kg līdz vairāk nekā 1000 kg (Latvijā šādi koki neaug), kas nepieciešami iepriekš minētās puslodes pilnīgai iespiešanai koksnē. Pēc cietības visas koku sugas var iedalīt: mīksta koksnes koku sugas (ar cietību 200–350 kg); mēreni mīksta koku sugas (ar cietību 351–500 kg); vidēji cietas koku sugas (ar cietību 501–650 kg) un cietas koksnes koku sugas (ar cietību 651–1000 kg).

Jebkurš galdnieks zina, ka ir vismaz divu veidu koksne: mīksta koksne un cieta koksne. Mīkstu koksni iegūst no skujkokiem, piemēram, priedes un egles. Skujkoki aug ātri, tāpēc šis koksnes veids viegli padodas apstrādei (piemēram, zāģēšanai, urbšanai, ēvelēšanai u. tml.). Savukārt cietu koksni iegūst no platlapju kokiem. Cieta koksne ir ozolam, osim, gobai, kļavai, riekstkokam un sarkankokam. Tie ir lēni augoši koki, tāpēc to koksne ir grūtāk apstrādājama.

Materiālu cietību var noteikt pēc dažādām skalām, taču visbiežāk izmanto ts. “Brinela cietības skalu”. Piemēram, pēc šīs skalas priedes vai liepas cietības rādītājs ir no 1,6 līdz 3,5 HB, bērza cietības rādītājs no 2,1 līdz 3,5 HB, bet ozola cietības rādītājs no 3,7 līdz 7 HB. Cietības rādītāju diapazons mainās atkarībā no vietas un apstākļiem, kur koks audzis. Savukārt, ja mēs apskatām lodes serdeņa cietību, tad vidēji cietam tēraudam tā ir no 120 līdz 230 HB un bruņu tēraudam no 265 līdz 535 HB. Turklāt bieži vien lodēs tiek izmantotas tērauda markas, kas domātas metālapstrādes instrumentu izgatavošanai, un tad to cietības rādītājs sasniedz jau 615 HB. Viennozīmīgi var teikt, ka tērauda lode var caursist koka dēļus, brusas vai mazāku koka stumbru, bet šeit jāmin vēl viens svarīgs parametrs – koksnes blīvums.

Blīvums ir ķermeņa masas attiecība pret tilpumu, un to mēra g/cm³ vai kg/cm³. Koksnes blīvums ir atkarīgs no tās mitruma. Vienas gadskārtas robežās koksnes blīvums ir dažāds: vēlinājai koksnē tas ir divas trīs reizes lielāks nekā agrīnajai koksnē. Starp kok-

snēs blīvumu un tās mehānisko stiprību pastāv cieša sakarība: blīvākai koksnei vienmēr ir lielāka stiprība. Atkarībā no reducētā blīvuma lieluma visas koku sugas iedala trijās grupās: koku sugas ar zemu blīvumu (540 kg/m^3 un mazāks), piemēram, priede, egļu, baltegle, apse, liepa un alksnis; koku sugas ar vidēju blīvumu ($550\text{--}740 \text{ kg/m}^3$), piemēram, lapegļu, ozols, kļava, osis un bērzs; koku sugas ar augstu blīvumu (750 kg/m^3 un lielāku), piemēram, skābardis un dižskābardis.

Ja dažādos lodes caursišanas testos parasti izmanto sausus priedes dēļus (piemēram, 25 mm biežumā, kas izvietoti 25 mm attālumā viens aiz otra) vai brūšas (200 mm biežumā), tad jāsaprot, ka sausas koksnes blīvums ir par 20 vai 40 % mazāks nekā mitrai koksnei. Arī šeit varam veikt salīdzinājumu un teikt, ka citi materiāli ir vēl blīvāki nekā koksne, tāpēc tos ir vēl grūtāk caursist ar lodi. Piemēram, ķieģeļu blīvums ir 1800 kg/m^3 , bet betonam 2300 kg/m^3 , savukārt tērauda blīvums ir vēl lielāks – līdz 7800 kg/m^3 . Arī tādiem materiāliem kā smiltis un grants var noteikt blīvumu, kas sastāda attiecīgi $1200\text{--}1700 \text{ kg/m}^3$ un $1500\text{--}1700 \text{ kg/m}^3$.

Tieši šie parametri arī ir galvenie, kas raksturo konkrēta materiāla spēju apturēt lodi, kad tā ietriecas šķērslī. Ejot tālāk, mums ir jāapskata šķēršļa biežums jeb dziļums, kā vēl viens svarīgs aspekts, kas būtiski ietekmē lodes caursišanas spējas. Precizējot var uzdot jautājumu, cik dziļi šķērslī ietrieksies lode, līdz tā zaudēs savu kinētisko enerģiju un apstāsies?

Koka stumbrs nav viendabīgs materiāls, jo tas ir porains materiāls, kurš sastāv no ārējās un iekšējās mizas kārtas, kas nav pārāk ciets materiāls. Tālāk seko kambijs, aplieva, kodols un serde, kas arī aiztur lodes kustību stumbrā. Ja koka stumbra biežumu mēra pēc tā diametra, tad mūs interesē tieši šis maksimālais attālums cauri koka stumbra serdei. Var gadīties, ka ārēji resns un pamatīgs koks no iekšpuses ir jau bojāts. To skārušas koka trupes sēnes vai kokgrauži kukaiņi, kas noārda vai apēd koksnes komponentus. Rezultātā notiek neatgriezeniskas izmaiņas koksnes struktūrā, kas izraisa materiāla stiprības zudumu.

Tabula: PSRS/Krievijas strēlnieku ieroču un municijas kinētiskās enerģijas un efektivitātes rādītāji

Kalibrs un patronas nosaukums	Lodes sākuma ātrums (ierocha nosaukums)	Lodes svars	Lodes serdena tērauda marka	Lodes kinētiskā enerģija				Efektīvais šaušanas attālums pa auguma figūru
				0 m	400 m	600 m	800 m	
5,45 x 39 mm (7N6)	900 m/s (AK-74)	3,42 g	65G, 70 vai 75	1385 J	500 J	254 J	156 J	Līdz 500 m
7,62 x 39 mm (M43)	715 m/s (AKM)	7,90 g	65G vai U7	2019 J	617 J	362 J	284 J	Līdz 400 m
7,62 x 54R mm (LPS)	825 m/s (PKM)	9,60 g	St. 10 vai 65G	3267 J	1431 J	892 J	558 J	Līdz 800 m

Beigās jāapskata lodes parametri, lai salīdzinātu un analizētu. Mūs vairāk interesē lodes sākuma ātrums, lodes masa, lodes forma, lodes diametrs un materiāls, no kā izgatavots lodes serdenis. Arī lodes kinētiskā enerģija ir ļoti svarīgs parametrs (skat. tabulu). Parasti tiek uzskatīts, ka 5,45 mm automāta lode, kas izšauta no standarta garuma stobra, var sasniegt kinētisko enerģiju 1400 J, 7,62 mm automāta lode var sasniegt kinētisko enerģiju 2030 J, bet 7,62 mm snaiperšautenes un ložmetēja lode var sasniegt kinētisko enerģiju 3300 J. Diemžēl, pēc 400 m lidojuma, pateicoties gaisa pretestībai, automāta

ložu kinētiskā enerģija būtiski krītas un nepārsniedz 620 J (snaiperšautenes un ložmetēja lodei 1500 J). Vislabākie koksnes caursišanas rādītāji (līdz 750 mm) 7,62 mm snaiperšautenes un ložmetēja lodei ir 200 m distancē, jo lodes ātrums ir optimāls, lai caursistu koksni. Tiesa, šeit jāatgādina, ka, lai nāvīgi ievainotu vai nogalinātu cilvēku, pietiek ar nieka 85 J. Tas ir apmēram tikpat, cik nepieciešams, lai caursistu vienu sausu priedes dēli 25 mm biezumā. Šeit ir vērts pieminēt, ka 7,62 mm automāta lode šādu kinētisko enerģiju saglabā līdz 1500 m attālumā, bet 7,62 mm snaiperšautenes un ložmetēja lode līdz 3800 m.

Latvijas armijas 1934. gada kareivja rokasgrāmatā tika minēts, ka pret šauteņu, patšauteņu un ložmetēju uguni aizsargā priežu vai egļu koks 900 mm biezumā (līdz 400 m) vai 650 mm biezumā lielākos attāļumos. Savukārt ozola koka biežums varēja būt mazāks – attiecīgi 750 vai 500 mm. Tagad Latvijas NBS karavīriem māca, ka nepieciešams aizsēgs ne mazāk kā 700 vai pat 1000 mm koksnes. Interesanti, kur atrodami šāda diametra dižkoki un šādi dižkoku meži?

Ziemeļvalstu ANO vienību taktikas rokasgrāmatā minēts, kas šautenes lodes apturēšanai nepieciešami vismaz 750 mm koksnes, bez sīkākiem paskaidrojumiem. Savukārt Somijas armijas karavīra rokasgrāmatā minēts, ka nepieciešami 600 mm koksnes, lai apturētu pretinieka raidītu lodi.

ASV armijas rokasgrāmatās parasti tiek minēts, ka NATO standarta 5,56 x 45 mm vai 7,62 x 51 mm patronas lodes spēj caursist 400 mm koksni, un tas saskan ar krievu militārās literatūras datiem. Viena nianse, kas karavīram jāņem vērā, – ļoti tuvās distancēs (līdz 25 m) 5,56 mm ložu caursišanas spējas ir krietni mazākas, jo lodes ātrums ir ļoti liels un lode var sašķīst gabalos, ja atsitas pret cietu šķērslī. Vislabākie caursišanas rādītāji ir distancē ap 200 m, jo 5,56 mm lode var caursist mīkstu priedes koksni 630 mm biezumā. Turpat noteikts, ka karavīram ir jāmeklē aizsēgs aiz ozolkoka stumbra ne mazāk kā 700 mm biezumā (pret 5,56 mm lodi). Labi, ja šie resnie ozoli mežā ir atrodami, bet mani tas vienlīga neliek mierā.

Vēl pāris piemēru. Lielbritānijas armijas mācību filmā tika salīdzinātas krievu parauga 5,45 x 39 mm automāta lodes, britu armijas 5,56 x 45 mm triecienšautenes lodes un 7,62 x 51 mm ložmetēja lodes caursišanas spējas. Praktisko eksperimentu rezultātā tika atzīts, ka 5,45 mm un 5,56 mm lodes nespēj caursist vairāk par 350 mm koksnes, bet 7,62 mm ložmetēja lodes nespēj caursist vairāk par 520 mm koksnes. Savukārt Austrālijas armijas mācību filmā tika atzīts, ka standarta armijas 5,56 mm triecienšautene nespēja caursist 300 mm resnu koka stumbru. Redz, kur aug tie cietas koksnes koki!

Kā šie dažādie dati tagad mums var palīdzēt noskaidrot minimālo koka stumbra diametru? Laikam nekādi nepalīdz, ja paši neveicam praktiskos eksperimentus šautuvē un nesākam piemeklēt vajadzīgās formulas. Bet vai mēs varam iztikt bez formulām un citādi izdomāt – aiz cik minimāli resna koka stumbra karavīrs var justies droši? Kā jau minēju iepriekš, karavīram vajag vienkāršus un saprotamus padomus, lai nav jāveic sarežģīti aprēķini. Mēģināsim apkopot un sakārtot iepriekš aprakstīto informāciju un informāciju, kas mums jau sen zināma.

- Nosacītais pretinieks joprojām izmanto dažādus strēlnieku ieročus ar 5,45 x 39 mm, 7,62 x 39 mm un 7,62 x 54R mm kalibru. Motostrēlnieku apakšvienībās (rota, vads, nodaļa) ir pieejami dažādi strēlnieku ieroči (automāti, patšautenes, snaiperšautenes un ložmetēji), tāpēc ir jārēķinās ar to, ka visi šie ieroči var tikt lietoti taktisko apakšvienību līmenī.

- Nosacītais pretinieks pastāvīgi uzlabo strēlnieku ieroču parametrus, bet taktiskajā līmenī var izmantot gan novecojušus, gan modernus ieročus (piemēram, 5,45 mm AN-94, AK-12, AK-105 vai 7,62 mm AK-103, AK-104 u. c.). Turklāt Iekšlietu ministrijas un speciālo vienību rīcībā ir arī citas ieroču sistēmas ar citiem kalibriem un speciālo munīciju.

• Nosacītā pretinieka rīcībā ir gan parastās patronas, gan speciālās patronas (bruņusitēja, bruņusitēja aizdedzinošās u. c.) un modernizētā munīcija, kas nodrošina labākus caursišanas rādītājus.

• Ja 5,45 mm automāta lode *PS (7N6)* un 7,62 mm automāta lode *PS (M43)* spēj 150 m attālumā caursist līdz pat 400 mm dziļumā divas sausas priedes (mīksta koksne ar zemu blīvumu) brusas (200 x 200 mm) biežumā, tad dzīva un mitra koka stumbram (no vidēji cietas vai cietas koksnes ar vidēju vai augstu blīvumu) vismaz 500 mm diametrā jāspēj apturēt šādas lodes.

• Ja pretinieks izmanto jaunāko 5,45 mm automāta (*7N10*, *7N22* vai *7N24*) un 7,62 mm snaiperšautenes un ložmetēja munīciju (*7N13* vai *7N26*), tad jāmeklē aizsegam vēl resnāks koka stumbrs (ne mazāk kā 600 mm diametrā) vai cits aizsegs ar lielāku cietību un blīvumu.

• Latvijā guļbūves parasti izgatavo no mīksta vai mēreni mīksta koksnes baļķiem, kas parasti nepārsniedz 240–260 mm diametru, tādējādi guļbūves siena nespēs apturēt automāta vai ložmetēja lodi. Šeit jāmeklē aizsegs aiz trijiem baļķiem to maksimālā platumā. Tas pats attiecas uz elektrības stabiem (diametrs no 150 mm tievgaļī līdz 290 mm resgaļī).

• Latvijā dzelzceļa koka gulšņus un brusas parasti izgatavo no skujkoka (egles, priedes, lapegles) vai ozolkoka, bet tās nepārsniedz 260 mm platumu, tādējādi nevarēs apturēt automāta vai ložmetēja lodi. Šeit jāsaliek kopā divas vai trīs koka brusas. Turklāt jāņem vērā, ka dzelzceļa koka gulšņi un brusas ir piesūcinātas zem spiediena ar speciālu šķīdumu (*Tanalith E* vai *Kreozot C*), taču 15-20 gadu laikā zemē brusas satrunē un nav izmantojamas par labu aizsegu. Tas pats attiecas uz mežā kritušiem kokiem un celmiem. Ja koka stumburā ir trupe, tad ārēji resns koks var izrādīties ar dobumu iekšienē un arī nav uzskatāms par labu aizsegu.

• Praktiski ir pierādīts, ka 7,62 mm lode *PS*, kas izšauta no *SKS* karabīnes (stobra garums par 106 mm garāks nekā *AKM* automātam un tāpēc lodes sākuma ātrums sasniedz 735 m/s), nespēj caursist svaigu bērza celmu 500 mm diametrā no 100 m attāluma.

• Praktiski ir pierādīts, ja 5,45 mm lode *7N6*, ietriecoties priedes vai egles koka stumburā (diametrs ap 300 mm), turpina savu kustību un iznāk ārā, tad parasti tā krietni novirzās no sākotnējās trajektorijas par 150–300 mm uz jebkuru pusi. Tas izskaidrojams ar lodes formu, uz aizmuguri novirzīto smaguma centru, koksnes struktūru un šķiedru virzienu. Turklāt lode bieži vien sagriežas ar sānu vai aizmugurējo daļu uz priekšu un nav spējīga vairs caursist pat karavīra kevlāra auduma bruņu vesti.

• Mežā bieži krūmi un zemāki koku zari var būtiski izmainīt 5,45 mm lodes lidojuma trajektoriju (veidojas lodes rikošets), ja lode lielā ātrumā pieskaras šķērslim. Šajā gadījumā lodes kinētiskā enerģija un caursišanas spējas nav būtiski samazinājušās, bet ir izmainījusies lodes trajektorija un leņķis, kādā lode satiekas ar nākamo šķērslī. Tas ir bīstami, jo lode var atlidot no iepriekš neparedzama virziena.

• Ja karavīrs apguļas aiz koka stumbra kā aiz aizsega, tad būtiski samazinās varbūtība (līdz 20 %), ka lodes (arī rikošeta lodes) var to aizķert. Turklāt koka stumbrs pie zemes ir biežāks un koksne blīvāka. Šajā gadījumā karavīra bruņu veste un bruņu cepure labi palīdzēs aizsargāt ķermeni un galvu pret lodes šķembām un koksnes šķēpelēm, kas var izrauties no koka stumbra.

Noslēgumā vēlos pieminēt, ka katram karavīram ir jānovērtē apvidus un jāizvēlas aizsegs atbilstoši pretinieka strēlnieku ieroču maksimālajiem caursišanas rādītājiem (skat. zemāk pievienoto attēlu). Augstāk aprakstītie piemēri dod informāciju pārdomām un patstāvīgiem secinājumiem. Atcerieties, ka nepamatots risks var izjaukt kaujas uzdevuma izpildi un radīt neatgriezeniskas (arī letālas) sekas.

Bruņu tērauds	10 mm	AIZSEGA MATERIĀLU MINIMĀLAIS BIEZUMS AIZSARDZĪBAI NO STRĒLNIEKU IEROČU UGUNIS
Tērauds	20 mm	
Akmens mūris	200 mm	
Betons	240 mm	
Ķieģeļu siena	240 - 360 mm	
Grants vai oļi	500 mm	
Sausas un mitras smiltis	500 - 700 mm	
Mitra un sausa koksne	600 - 750 mm	
Velēnas vai mitra augsne	1000 mm	
Ledus vai sablētēts sniegs	800 - 1500 mm	
Kūdra vai sniegs	3000 mm	

Sagatavoja: pulkvežleitnants Raimonds Kursītis

Mana raksta sākumā aprakstītā Esplanādes parka liepa (aiz kuras es stāvēju), 30 gadu laikā ir palikusi resnāka (tagad vismaz 600 mm diametrā). Nav zināms, vai tagad tās koksni bojā trupe un grauž kukaiņi, bet domāju, ka 30 gadus atpakaļ tā bija labā stāvoklī. Es domāju, ka omoniešu lodes (ja būtu izšautas mūsu virzienā) būtu iestrēgušas koka stumbrā un glābušas mūsu “ziņkārīgās dvēseles”.

Es esmu pārliecināts, ka mēs stingri rokās turēsim savus ieročus un nekad vairs neļausim jelkādiem neliešiem Rīgas centrā vai citā Latvijas vietā šādā veidā mums uzbrukt vai draudēt mums ar ieročiem.

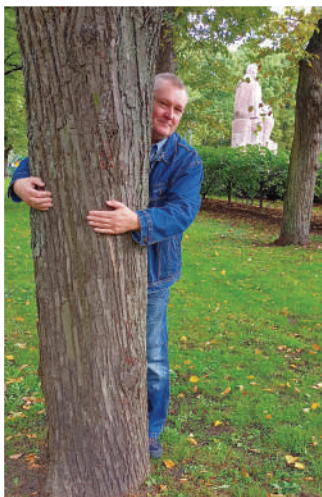

Foto: Kristaps Kursītis

V. KADETU ESEJAS

Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija kā Kara skolas tradīciju pārmantotāja turpina cienīt, atjaunot un ievērot ne vien Latvijas pirmās brīvvalsts tradīcijas, bet arī ikdienā ievieš arvien jaunas tradīcijas ar mērķi stiprināt kadetu patriotismu. Jau vairākus gadus Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā tiek organizēts Kadetu eseju konkurss, kura mērķis ir veicināt kadetu prasmi rakstveidā izteikt, argumentēt un pamatot savas domas par tēmām, kas aktuālas suverēnai Latvijas valstij un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem. 2021. gadā notika sestais Kadetu eseju konkurss un tika noskaidroti labāko eseju autori. 1. vieta kadetam Robertam Pladaram un 2. vieta Robertam Rasumam. 3. vieta netika piešķirta.

*Kareivis Roberts Pladars,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Sauszemes spēku Militārās vadības 1. kursa kadets*

“TĒVZEMES MĪLESTĪBA IR AUGSTĀKĀ MĪLESTĪBA. IKVIENAM MŪSU PILSONIM JĀBŪT GATAVAM SARGĀT UN AIZSTĀVĒT MŪSU ZEMI UN MŪSU BRĪVĪBU, MŪSU NEATKARĪBU KATRĀ DRAUDU BRĪDĪ.” (LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS KĀRLIS ULMANIS)

Latvija ir mana Tēvzeme, vieta, kur ir manas mājas, kur esmu dzimis un audzis, kuru mīlu un ar kuru lepojos. Latvija nav tikai teritorija, bet gan zeme, kurai ir sava valoda, senas tradīcijas un vēsture. Mana Latvija ir visskaistākā vieta pasaulē un es to cienu, godāju un tā man ir dārga. Mūsu Latvijā ir skaista daba, jo mums ir dāvāta gan jūra un liedagi, gan meži un birzis, gan ezeri un upes, gan pļavas un noras.

Latvijas tauta ir sīksta, jo ir izdzīvojusi un pārdzīvojusi smagus vēstures griežus. Tikai nedaudz vairāk kā pirms simt gadiem Latvija ieguva savu neatkarību, kuru izcīnīja Latvijas karavīri, stājoties pretī Bermonta armijai, kas bija daudz lielāka un labāk bruņota. Kā tas bija iespējams? Tāpēc, ka latviešu vīri un puīši aizstāvēja savu Tēvzemi, lai to atbrīvotu no svešzemju jūga. Viņi cīnījās par savas dzimtenes brīvību.

Man ļoti tuvs ir Viļa Plūdoņa dzejolis “Trīs zvaigznes”:

Trīs zvaigznes debesīs mums mirdz,
Divas krāsas karogā,
Trīs vārdi lūgšanā mums skan,
Dievs svēti Latviju!
Kad manas Dzimtenes laukos
Vējš valsi sniegotu dej
Un slaidos karogu mastos
Sārtbaltas liesmas jau skrej,
Ir atkal novembra vidus,
Un laiku pieminam mēs,
Kad cauri tumsai, pret rītu
Bij' piedzimt Latvijai lemts.
Tā zeme ir mūsu, tās pilsētas mūsu, –
Un mūsu šī Baltajā jūrā mūždien;
Mūsu tēvi te cieta, mūsu asins te lieta,
Viss, viss pie šīs zemes simtu saitēm mūs sien.

Pēc neatkarības iegūšanas Latvija strauji attīstījās un kļuva par valsti, kurā ir izglītoti un zinoši cilvēki, kurā ir intelīģence un zemnieki, kuriem pieder lielas saimniecības un kuri eksportē saražoto produkciju. Minētajā laikā izveidojās arī Latvijas armija, kurā dienēt bija pilsonisks pienākums un liels gods. Latvijas armijas virsnieki tika cienīti un godāti, jo viņi bija goda vīri.

1940. gada 17. jūnija rītā Latviju okupēja padomju karaspēks. Tā bija diena, kad Latvija zaudēja savu neatkarību un brīvību. Kārlis Ulmanis, kurš šajās liktenīgajās dienās bija ne tikai Latvijas prezidents, bet arī bruņoto spēku un visas valsts aizsardzības augstākais vadonis savā uzrunā tautai teica: “Es palikšu savā vietā, jūs palieciet savās.”

Diemžēl patiesība izrādījās daudz skaudrāka, briesmīgāka un necilvēcīgāka, jo būtībā nevienam nebija iespēja palikt savā vietā. 1940. gada 25. jūnijā Latvijas armiju nosauca par Tautas armiju. Neilgā laika posmā atlaida vairākus simtus Latvijas armijas virsnieku, ar karavīriem tika veikts “pāraudzināšanas” darbs, nedaudz vēlāk tika arestēti, nosauti vai deportēti uz Sibīriju simtiem virsnieku un karavīru. Tika iznīcināta intelīģence, neskaitāmas ģimenes ar maziem bērniem tika izsūtītas uz Sibīriju. Nedaudz vēlāk bēgļu gaitās devās tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju, kuri baidījās no padomju varas represijām. Latvija piedzīvoja vairāk nekā 50 okupācijas gadus, kuru laikā izauga vairākas paaudzes, bet alkas pēc brīvības un neatkarības saglabājās.

No vecvecāku un vecāku stāstītā zinu, cik emocionāli savijņojošs un neatkārtojams notikums bija *Baltijas ceļš* 1989. gada 23. augustā, kad tūkstošiem cilvēku sadevās rokās no Igaunijas, caur Latviju un Lietuvu. Tas bija tautas pašapziņas celšanas ceļš, tas parādīja visai pasaulei, ka cilvēki alkst pēc brīvības un ka to var parādīt miermīlīgā veidā.

Stūrakmeņi ceļā uz Latvijas neatkarības atjaunošanu bija 1990. gada 4. maijā pieņemtā Neatkarības atjaunošanas deklarācija, 1991. gada janvāra barikādes un tā paša gada 21. augustā pieņemtais konstitucionālais likums, kas pasludināja pilnīgu Latvijas brīvību.

“Atmodas brīvības ilgās un barikāžu ugunsuros rūdījies ne vien tautas raksturs tā labākajās izpausmēs, bet arī dzimis kopējais, vārdos neizsakāmais un Satversmē neaparakstāmais priekšstats par Latvijas nākotni,” pauž Dainis Īvāns. “Ir tik svarīgi joprojām izmantot Atmodas kodolreaktorā akumulēto enerģiju, meklēt jaunus ceļus, lai piekļūtu barikāžu laikā uzkrātajiem tautas garīgā un morālā spēka krājumiem,” saka Atmodas līderis.

Manā ģimenē stāsti par barikāžu laiku vienmēr ir bijuši dzīvi, jo gan mans opis, gan tētis bija barikāžu dalībnieki janvāra dienās Vecrīgā. Tētis atradās Bastejkalnā, kad notika uzbrukums Iekšlietu ministrijai. Vecāki mani un māsu vienmēr janvāra dienās veda uz Vecrīgu, Doma laukumu, kur bija piemiņas uguns kuri un foto izstādes. Man kā mazam puikam tas likās ļoti interesanti un aizraujoši, lai gan domāju, ka tajā laikā līdz galam neapzinājos, cik riskants un trausls bija šis brīvības sākuma posms.

Pusaudzā gados un arī vēlāk mani aizrāva grāmatas par Latvijas armiju, par partizānu cīņām, mani uzrunāja šo vīru sīkstums, drosme, bezbailība un dzimtenes mīlestība. Viņi bija gatavi riskēt ar visdārgāko – ar savu dzīvību, lai Latvija būtu brīva.

Latvija ir atguvusi savu neatkarību un jau 30 gadus tai ir sava Latvijas armija un Zemessardze. Latvija ir NATO dalībvalsts, un šie spēki ir efektīvs līdzeklis gan kolektīvās aizsardzības nodrošināšanai, gan cīņai ar mūsdienu drošības izaicinājumiem.

Es lepojos ar to, ka esmu Latvijas pilsonis un tagad arī Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadets. Man ir dārga un svarīga Latvija, tās izaugsme un drošība. Man žēl, ka tik daudz latviešu ir aizbraukuši no Latvijas, lai varētu nopelnīt savām ģimenēm iztiku, ka viņu bērni soli pa solim kļūst par citu valstu patriotiem, ka viņu sirdīs vairāk nav tik spēcīgas alkas pēc Latvijas.

“Bet dzimtene ir tā, kuru tu nevari izveidot par mājām tāpēc, ka tā ir dzimtene. Un tam ir tāda lielāka, kosmiskāka vērtība. Dzimtene ir tā, kuru tu nevari radīt. Tā ir tāda palie-

koša vērtība. Tāpēc man liekas, ka ir ārkārtīgi svarīgi pret dzimteni izturēties ar cieņu, lai dzimtene cienītu tevi. Tās ir attiecības,” pauž Rēzija Kalniņa.

Vēlētos teikt, ka jāveicina jaunatnes patriotiskā audzināšana, bet to nevar izdarīt tikai ar saukļiem un idejām, jo ikkatram cilvēkam ir jājūtas vajadzīgam un svarīgam savai valstij, lai ikvienam ir darbs un pienācīgs atalgojums. Ja būs nodrošinātas pamatvajadzības, ja būs iespēja iegūt labu un kvalitatīvu izglītību, tad cilvēki būs lepnī par savu valsti un būs gatavi to aizstāvēt, kad rastos tāda nepieciešamība. Vēlos aicināt ikvienu savu vienaudzi novērtēt to, ko mūsu vecāki un vecvecāki ir izdarījuši, lai saglabātu un atjaunoto mūsu Latviju. Mīlēsim un godāsim savu Tēvzemi!

*Kaprālis Roberts Rasums,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Komandējošā sastāva virsnieka pamatkursa 21/22 kadets*

“TĒVZEMES MĪLESTĪBA IR AUGSTĀKĀ MĪLESTĪBA. IKVIENAM MŪSU PILSONIM JĀBŪT GATAVAM SARGĀT UN AIZSTĀVĒT MŪSU ZEMI UN MŪSU BRĪVĪBU, MŪSU NEATKARĪBU KATRĀ DRAUDU BRĪDĪ.” (LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS KĀRLIS ULMANIS)

Satversmes preambulā rakstīts: “1918. gada 18. novembrī proklamētā Latvijas valsts ir izveidota, apvienojot latviešu vēsturiskās zemes un balstoties uz latviešu nācijas negrozāmo valstsgribu.”⁸ Lai cik miglaina varētu likties šī tēze, nelokāmās valstsgribas manifestācija ir Latvijas valsts vairāk nekā simt gadu ilgā eksistence par spīti virknei nopietnu satricinājumu. 1918. gada 18. novembris – Latvijas valsts proklamācija – bija tikai priekšvēstnesis Latvijas valsts reālai eksistencei. Pēc Pirmā pasaules kara, sabrūkot impērijām, daudzviet – Ukrainā, Bavārijā, Igaunijā, Gruzijā un citur – tika proklamētas jaunas valstis, taču tikai dažas ieņēma reālu vietu uz kartes. 1918. gada nogalē par jauno Latvijas valsti sapņoja tikai saujiņa politiķu, inteliģentu, studentu un ideālistu, kas kara plosītajā Latvijas teritorijā pieteica tiesības uz savu valsti.

Tautas izvēle palika aptuveni 1,6 miljoni latviešu rokās, taču tā tika izteikta ne tik daudz Satversmes sapulces vai 1. Saeimas vēlēšanās – Latvijas tautas nelokāmā valstsgriba dzima nākamajos divos gados, kad smagās un asiņainās Neatkarības kara kaujās tika izcīnīta Latvijas neatkarība. No dažiem simtiem vīru, kas 1918. gada nogalē drūmi pameta Rīgu, 1920. gada 11. augustā, kad tika noslēgts miers ar Padomju Krieviju, Latvijas armijas rindas bija izaugušas līdz 76 000 vīru.

Romiešu dzejnieks Horācijs rakstīja: “*Dulce et decorum est pro patria mori,*” – cēli un skaisti ir mirt par tēviju. Katrs no vairāk nekā 3000 par Latviju kritušajiem karavīriem ir pierādījums Latvijas nācijas Tēvzemes mīlestībai. Tautas brīvprātīga gatavība stāties Latvijas armijas rindās pielika galējo punktu garajai sakrītību virknei, kas pavēra iespēju latviešiem radīt savu valsti, – panākuma, kas reti kurai nācijai, kura nenasiedz divus miljonus iedzīvotāju, ir izdevies.

Nest ieročus un aizstāvēt sevi ir brīvu cilvēku privilēģija. Izvēle to darīt ir brīvprātīga – lai gan daudzi Neatkarības kara laikā tika mobilizēti Latvijas armijas rindās, viņu izvēle palikt bija skaidri izteikta izvēle par labu nacionālas, demokrātiskas un uz Rietumiem orientētas Latvijas valsts modelim. Tajā pašā laikā Padomju Latvijas armija kusa kā sniegs saulē, neskatoties uz lielās Padomju Krievijas atbalstu.

Pēc Neatkarības kara nelokāmā valsts griba nekur nepazuda. Spēja un gatavība sevi aizstāvēt un pastāvēt par saviem ideāliem ir katras neatkarīgas valsts privilēģija un uz-

⁸ Latvijas Republikas Satversme: Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/57980-latvijas-republikas-satversme>.

devums. Pēc neatkarības atjaunošanas, kad nebija nepieciešama visas valsts totāla iesaiste militārās drošības nodrošināšanā, šī funkcija ir atstāta Nacionālo bruņoto spēku pārziņā. NBS savu uzdevumu būs izdarījuši tad, ja Latvijas pilsoņi varēs veidot savu dzīvi un līdz ar to – savu valsti – mierā un pārticībā.

Daudzi Latvijas pilsoņi mūsdienās uz NBS skatās kā uz drošības garantu, kam pietiek atvēlēt likumā noteiktos 2 % no IKP aizsardzībai, lai darbs būtu padarīts. Mazas valstis eksistē pastāvīgā nedrošības stāvoklī – elementāri starptautiskās politikas principi nosaka ikviena varas centra vēlmi padarīt sevi spēcīgāku. Tikpat elementāri drošības politikas pamatprincipi nosaka, ka laba drošības sistēma ir tā, kas nekad netiek pārbaudīta – veiksmīga atturēšanas politika un miers ir lielākā NBS un Latvijas pilsoņu uzvara, ko netieši atzīmējam katru 18. novembri. Tajā pašā laikā Latvijā sabiedrības patriotiskums ir samērā zems – tikai aptuveni trešdaļa pilsoņu ir gatavi aizstāvēt Latviju ar ieročiem rokās.⁹

Mūsdienu starptautiskie notikumi, it īpaši karš Gruzijā un Ukrainā, ir baiss atgādinājums tam, ja pret valsts drošību attiecas vieglprātīgi. Mācības “Zapad” ik četrus gadus, Krievijas īstenotās patstāvīgās hibrīdoperācijas un mēģinājumi iejaukties Latvijas un tās Rietumu partneru iekšpolitikā mudina ikvienu izvērtēt savu pienākumu pret Latvijas drošību un neatkarību. Lai palielinātu pilsoņu gatavību aizstāvēt savu valsti, piemērs ir jāmeklē pie tiem, kas diendienā rūpējas par Latvijas drošību – NBS virsnieku korpusa.

Lai gan virsnieki diendienā mācās un trenējas cīnīties un – vajadzības gadījumā mirt par Tēviju, daudz svarīgākas ir virsnieku dzīves, nevis viņu potenciālās nāves. Šī iemesla dēļ NBS nelieto vārdu “darbs”. Tas ir dienests – atbildīgāks, ievērojamāks un pārļaičīgāks. Dienests uzliek pienākumu, kas nebeidzas piektdienās plkst. 17, – katra virsnieka pienākums ir būt atbildīgam, nesodītam, rūpēties par savu garīgo un fizisko attīstību, būt citiem par piemēru. Dienests nebeidzas ne plkst. 17, ne atvaļinoties un pat ne vecuma dēļ beidzot dienestu Nacionālo bruņoto spēku rezervē. Gatavībai sargāt un aizstāvēt dzimteni draudu brīdī ir jābūt ne mazākai par gatavību visiem spēkiem izvairīties no draudu brīža pienākšanas.

21. gadsimtā, kad dažādas hibrīdkara formas sasniedz mūs aizvien personīgāk, pat jaunākais virsnieks kļūst par paraugu ne tikai draudu brīdī. Jaunais Nacionālās drošības likums nosaka, ka pavēli par nepretošanos nedrīkst dot – tas nozīmē, ka draudu gadījumā katram virsniekam būs jāspēj lemt par Latvijas valsts nākotni. Pēc hipotētiskā scenārija, kad pretinieka uzbrukuma gadījumā sabruktu ierastās komunikācijas sistēmas, tie pilsoņi, kas ir gatavi cīnīties par Latviju, atbalstu un piemēru meklēs pie NBS virsniekiem. Šī iemesla dēļ virsnieku korpusa sagatavošanu nedrīkst nošķirt no sabiedrības pilsoniskās audzināšanas. Virsnieks nav tikai amats birokrātiskā sistēmā – viņš ir lakmusa papīrs visas sabiedrības attieksmei pret Latviju un tās vērtībām. Ne velti tieši NBS vienmēr bauda vadošās vietas aptaujās par sabiedrības uzticības līmeni valsts institūcijām.

Lai šāda savstarpēja uzticības sistēma funkcionētu, ir nepieciešams virsnieka tēlu uzturēt spodu un klātesošu ikdienā. Nacionālā aizsardzības akadēmija šajā kontekstā ir jāuztver nevis kā vienkārša mācību iestāde, kur iegūst “augstākās profesionālās izglītības” diplomu, bet gan Latvijas nacionālās un intelektuālās elites kalve, vieta, kur katrs kadets sevī noglabā daļu nācijas valstsgribas. Ja virsnieku audzinās par vienkāršu kaujas mašīnu, kas uz dienestu skatās kā uz darbu, nevis kā uz aicinājumu aizstāvēt un būt par piemēru, sabiedrība vairs nevarēs pajauties uz NBS draudu brīdī.

Šādi viegli dzimst loģikas ķēde, kas beidzas ar secinājumu: virsnieku korpusi ir jāaudzina tāds, kādu vēlamies redzēt Latvijas valsti. Šajā ziņā K. Ulmaņa minētā tēvzemes

⁹ Bērziņa, I., Zupa, U., “Latvijas sabiedrības griba aizstāvēt valsti: veicinošie un kavējošie faktori”, Rīga, DSPC, 2020.

mīlestība nav tikai gatavība “X stundai” – tā ir ikdienas pārliecība. Mūsdienās, kad šķietami grīļojas gadu desmitiem būvētas drošības, ētikas un kultūras sistēmas, tieši virsnieka pārliecība un piemērs var kļūt par iedvesmu arī citiem pilsoņiem atbildīgi izturēties pret savu valsti, taču tas būs iespējams tikai tad, ja virsnieks savos darbos būs pamanāms.

NBS virsnieki ir sevi pierādījuši un pierāda gan ikdienas dzīvē, gan starptautiskajās misijās. Neskatoties uz to, lielākajai daļai sabiedrības tas paslīd garām nepamanīts. Mūsdienās virsnieku korpusa iespējas reprezentēt sevi sabiedrībā ir ļoti ierobežotas – daļēji tas ir pagātnes mantojums, daļēji – gadu desmitiem ilgais sabiedrības vēsums pret militāro prestižu. Lielākā daļa no tiem 70 % cilvēku, kas nav gatavi valsti aizstāvēt ar ieročiem rokās, nezina, ar ko ikdienā nodarbojas NBS, kā īsti un kas Latviju apdraud, tāpēc viņiem paslīd garām arī viss skaistais, ko spēj sniegt apziņa, ka esi daļa no karavīru brālības, – biedriskums, patriotisms un savstarpējā uzticība. Šajā situācijā piemērs nav jārada tikai individuāli – par to ir jārūpējas institucionāli un piemērojot attiecīgas likuma un reglamenta formas. Mūsdienās ir jāspers solis atpakaļ un jāatgūst virsnieka profesijas prestižs un atpazīstamība – pilsoņi, kas uzticēsies un mīlēs savu virsnieku korpusu, būs gatavi tā vadībā arī aizstāvēt savu valsti. Pašlaik tādi ir tikai 33 % – katra karavīra pienākums pašlaik ir rūpēties, lai šis procents būtu lielāks, jo sekas var būt draudīgas un “X stundā” var būt par vēlu.

NBS Kājnieku skolā Alūksnē kadeta kandidāti – topošie virsnieki svinīgā ceremonijā dod karavīra zvērestu. Foto: Armins Janiņš (Aizsardzības ministrija)

VI. LABS PADOMS IR ZELTA VĒRTS

*Pulkvežleitnants Raimonds Kursītis,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Vadības grupas vecākais eksperts (plānošanā)*

KĀ UZRAKSTĪT LABU REFERĀTU?

Latviešu valoda ir mūsu nācijas bagātība, kas veidojusies vairāku gadsimtu laikā. Tā ir neatņemama mūsu latviskās identitātes sastāvdaļa, tāpēc prasme pareizi latviešu valodā domāt, runāt un rakstīt ir kritiski svarīga. Latvijas virsniekiem un kadetiem šajā jomā būtu jānodrošina labs paraugs citiem Latvijas iedzīvotājiem, jo mēs esam latviešu tautas, dzimtenes aizstāvju un Latvijas patriotu pirmajās rindās.

NAA kadeti akadēmijas studiju procesa ietvaros bieži vien ir jāraksta dažādi patstāvīgie akadēmiskie rakstu darbi (piemēram, esejas, referāti, studiju darbi u. tml.), tāpēc kadetu domu izteikšana grafiskā veidā ar roku vai datoru pastāvīgi ir jāpilnveido. Rakstītprasmes izkopšana attīsta redzes atmiņu, uzmanību, koncentrēšanos, rūpību un sistematizē domāšanas procesu. Kadets, kas labi apguvis rakstītprasmi, varēs vieglāk iejusties sociālajā vidē un sasniegt labākus rezultātus studijās. Vieglāk ir iemācīties pareizi rakstīt, ja šis radošais process notiek atbilstoši noteiktai struktūrai un vispārpieņemtiem principiem. Es vēlos dot kadetiem padomus – kā uzrakstīt labu referātu, lai uzlabotu viņu rakstītprasmi.

Referāts ir informatīvs konspektīvs rakstisks vai mutisks svarīgākā satura izklāsts vai novērtējums. Referāta galvenais uzdevums ir attīstīt kadetu patstāvīgā radošā darba prasmi un pētnieciskā darba iemaņas. Rakstot referātu, kadeti iemācās strādāt ar literatūru (atrast un izmantot svarīgākos un uzticamākos informācijas avotus), izveidot rakstu darbu atbilstoši metodiskajiem noteikumiem un mācībspēku norādījumiem. Referāts var sniegt atbildi gan uz vienu vai vairākiem jautājumiem, gan argumentēti pierādīt vai noliegt kādu apgalvojumu, gan aprakstīt kādus vēsturiskus notikumus, faktus un procesus, gan salīdzināt un analizēt zinātnieku un pētnieku dažādus viedokļus par kādu svarīgu problēmjautājumu.

Galvenais ir veidot referātu kā rakstu darbu ar skaidru ievadu, iztirzājumu (galveno daļu) un nobeigumu, bet vienlaikus saglabājot referāta galveno domu. Referātam ir jābūt kā stāstam, kurā saturs ir viegli uztverams, loģiski izkārtots un pamatots. Kadeti ir jāiemācās pareizi noformulēt referāta mērķi un jautājumus, uz kuriem jāsniedz atbildes referātā. Protams, ja referāts pretendē uz pētījuma kvalitāti, tad jāpamato arī izvēlētais pētniecības metode. Visbeidzot vajag apkopot iegūtos rezultātus un izdarīt pamatotus secinājumus, kas izriet no referāta satura.

Akadēmijas mācībspēki piedāvā kadetiem savas referātu tēmas, jo viņi vēlas dot iespēju kadetiem pašiem padziļināti izpētīt kādu tēmu (problēmu) sava mācību kursa ietvaros, tādējādi uzlabojot kadetu zināšanas un kompetenci. Labi izstrādāts referāts var kalpot kā sākums vai atsevišķa daļa studiju darbam, kursa darbam vai studiju noslēguma darbam. Pieredze, ko kadets iegūst, patstāvīgi izstrādājot savu rakstu darbu, nav citādi iegūstama. Citu autoru rakstu darbu uzdošana par savu referātu ir kategoriski aizliegta! Arī tad, ja izmantojat savu rakstu darbu, kas iepriekš ir izstrādāts un iesniegts vai publicēts, ir jānodrošina atsaucis.

Ja mācībspēks piedāvā savas referāta tēmas, mēģiniet uzsākt diskusiju par konkrētu tēmu, kas jūs interesē, jo jums būs iespēja labāk izprast tēmas aktualitāti, pamatojumu un apjomu. Mēģiniet saprast – kāpēc tieši šī tēma ir piedāvāta un ko mācībspēks vēlas saņemt no jums. Kāda apjoma darbs, kādā kvalitātē (piemēram, noformējums, attēli, diagrammas, tabulas, shēmas, citātu izmantošana, terminu skaidrojumi u. tml.) un kādā

terminā ir jāiesniedz. Vienmēr atstājiet rezerves laiku pirms referāta nodošanas, lai vēlreiz to pārlasītu, papildinātu un izlabotu stila, ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas. Ja par vienu un to pašu tematu vairāki kadeti sagatavo savus referātus, tad jums ir jāmēģina tos pārspēt, sagatavojot pilnvērtīgāku un interesantāku rakstu darbu. Kadeti var sadarboties referātu izstrādes laikā, taču katrs pats veido oriģinālu un vienreizēju rakstu darbu, kam jāatšķiras no citu kadetu darbiem. Atcerieties, ka mācībspēks ar atbilstošu kvalifikāciju un pieredzi ir vairāk lasījis un, visticamāk, labāk pārvalda jūsu referāta tēmu, tāpēc paveiciet darbu pēc iespējas labāk, lai iemantotu viņa cieņu un atzinību.

Referāta sagatavošanas laika plānošana ir ļoti svarīga, ja vēlaties paveikt darbu noteiktajā termiņā un atbilstošā kvalitātē! Sastādiet referāta plānu (satura uzmetumu):

- ievadā jāpamato tēmas izvēle, aktualitāte, nozīmīgums vai pamatproblēma, kas tiks pētīta. Jānosaka mērķis un jautājumi, kā arī jāapraksta, kāda literatūra tiks izmantota;
- galvenajā daļā jāsniedz atbildes uz iepriekš izvirzītajiem jautājumiem, kas veidos attiecīgās nodaļas un apakšnodaļas. Šajā daļā ir pakāpeniski un loģiski jāveic apraksts, svarīgāko faktu, notikumu, procesu, aspektu izvērtēšana un analīze, lai atklātu referāta tēmu;
- nobeigumā jāveic īss apkopojums, lai pamatotu savus secinājumus, kas radušies rakstu darba izstrādes laikā. Šeit jāpārlicinās, vai ir atbildēts uz referāta sākumā izvirzītajiem jautājumiem.

Informācijas vākšana par uzdoto vai izvēlēto referāta tēmu ir jāsāk pēc iespējas ātrāk, jo pastāv risks, ka arī citos mācību priekšmetos būs jāveic kāds patstāvīgs darbs, un tad atliks mazāk laika referāta sagatavošanai. Arī pieejamās literatūras saraksts vai apjoms, kas attiecas uz konkrēto tēmu, var izrādīties nepietiekams, tāpēc būs jāmeklē papildu informācijas avoti (arī svešvalodās). Enciklopēdijas, zinātniskā un speciālā literatūra, zinātniskie raksti žurnālos un laikrakstos, kā arī dažādas speciālās rokasgrāmatas, normatīvie akti u. tml. parasti dod pietiekamu informācijas pamatu un apjomu sekmīgai referāta izstrādei. Ja savlaicīgi sāksiet lasīt un sistematizēt informāciju, ko atradāt, tad arī ātrāk jums izveidosies labāka izpratne par referāta tēmu. Cilvēkiem, kas daudz lasa, labāk padodas rakstīšana, jo lasīšana ir nozīmīgs informācijas un ideju avots.

Pirmo reizi lasot cita autora tekstu, mēģiniet atzīmēt ar zīmulu vai marķieri attiecīgās vietas, kas tekstā ir interesantas vai svarīgas un varētu noderēt referāta izstrādē. Jebkurš cita autora teksts, kas tiek izmantots referātā, ir jānoformē ar atsauci uz avotu. Mācībspēkam var rasties šaubas par informāciju, ko atradāt un citējat, tāpēc korektas atsauces ir ļoti svarīgas. Literatūras sarakstā tiek uzskaitīti tikai tie materiāli, uz kuriem ir atsauces tekstā. Pārāk liela aizraušanās ar citu autoru teksta pārrakstīšanu nav pieļaujama, jo mācībspēks galvenokārt vērtēs jūsu oriģinālo tekstu. Mācībspēku vairāk interesēs jūsu pārdomas, viedoklis un atziņas. Dodiet savu interpretāciju darbā minētajiem faktiem, notikumiem, procesiem un citu autoru viedokļiem, kā arī izdriet savus secinājumus (tēzu veidā). Pašsaprotami vai vispārzināmi secinājumi nav jāraksta!

Rakstiet vienkāršā valodā un izvairieties no pārāk gariem teikumiem, jo varat pazaudēt domu, ko vēlējāties pateikt. Teksts jāveido tā, lai tas būtu viegli lasāms un teksta jēga būtu viegli uztverama. Viena ideja – vienā rindkopā! Mēģiniet sasaistīt idejas un rindkopas loģiskā secībā, lai veidotos raits un interesants stāsts par referāta tēmu. Veiksmīga vārdu izvēle un teikumu uzbūve liecinās ne tikai par latviešu valodas apguves, bet arī par apgūstamo zināšanu līmeni attiecīgajā mācību priekšmetā.

Ja tulkojat tekstu no svešvalodas, tulkojuma valodai ir jābūt saskaņā ar latviešu valodas gramatikas prasībām. Izvairieties no burtiskas tulkošanas, proti, tiešas vārdu un teikuma daļu secības pārceļšanas no svešvalodas latviešu valodā. Ja jums ir šaubas par pareizo konkrētā jēdziena vai vārda tulkojumu, tad ielieciet to iekavās aiz piedāvātā vari-

anta (piemēram, uguns spēks vai uguns jauda (*Fire Power*) u. tml.).

Ja rakstu darbā ir sastopami dažādi termini vai saīsinājumi, par kuru nozīmi varētu būt dažādi viedokļi, mēģiniet atrast vispareizāko (no uzticama avota) termina vai saīsinājuma skaidrojumu. Ja šādu terminu vai saīsinājumu ir pārāk daudz, tad varat izveidot atsevišķu sarakstu kā pielikumu referāta beigās.

Savā rakstu darbā varat izmantot arī savas vai citu autoru radītas diagrammas, shēmas un tabulas, taču praktiski jebkuru diagrammu, shēmu vai tabulu vajag izskaidrot tekstā. Kas tur attēlots, kam jāpievērš uzmanība, ko var redzēt un salīdzināt un kas no tā secināms. Daudz informācijas un datu šādā formā labāk ievietot rakstu darba pielikumos, lai iekļautos rakstu darba apjomā. Parasti referāta apjoms nepārsniedz sešas, astoņas lapas (bez titullapas, satura rādītāja un pielikumiem). Atcerieties, ka mācībaspēkam būs jālasa un jālabo jūsu darbs, tāpēc pārāk garš rakstu darbs var sakrāt vairāk stila, ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.

Ja vēlaties saņemt pozitīvu vērtējumu par akadēmisko rakstu darbu, tad pārbaudiet savu referātu pēc šādiem kritērijiem.

- Vai rakstu darbs saturiski atbilst piedāvātajai vai izvēlētajai referāta tēmai?
- Vai rakstu darbs demonstrē jūsu izpratnes dziļumu par konkrēto tēmu, problēmu, jautājumu?
- Vai rakstu darbs ir interesants, pilnīgs un loģiski sakārtots?
- Vai rakstu darba izstrādē ir izmantoti atbilstoši un uzticami informācijas avoti?
- Vai atsauces ir korekti noformētas un pārbaudāmas?
- Vai jūsu viedoklis, atziņas, spriedumi un argumenti ir korekti un pierādāmi?
- Vai jūsu secinājumi izriet no rakstu darba satura?
- Vai rakstu darbs ir noformēts atbilstoši noteiktajām prasībām?

Novēlu jums veiksmi un labas atzīmes akadēmiskajos rakstu darbos!

NATO eFP Spānijas kontingenta kājnieku kaujas mašīnas Pizzaro nakts praktiskās šaušanas nodarbību laikā. Foto: www.facebook.com/eFPBGLatvia

*Dr. med. profesore Liāna Plaviņa,
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
Militārās vadības studiju nodaļas viesprofesore*

KARAVĪRU KĀJU PĒDU PROBLĒMAS UN TO RISINĀJUMI

Lai kļūtu par virsnieku savas valsts armijā, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti ir jāiztur dažādi pārbaudījumi, kas trenē gan psiholoģisko noturību, gan fizisko sagatavotību. Viens no šādiem pārbaudījumiem ir Kaujas izturības kurss, kur kadeti veic uzdevumus pastiprinātas slodzes, stresa un noguruma apstākļos. Kurša laikā kadeti zināšanu trūkumu dēļ nereti gūst ar veselību saistītas problēmas, tai skaitā pēdu iekaisumus.

Karavīra dzīve nav iedomājama bez aktīvas pārvietošanās no vienas vietas uz citu, veicot militāros uzdevumus un dažādas fiziskās aktivitātes, kas rada paaugstinātu noslodzi pēdām un kā sekas izpaužas ar kāju pēdu veselību saistītās problēmās.

Intensīva taktiskā uzdevuma veikšana bieži vien noris laika deficīta apstākļos – ar īsiem atpūtas brīžiem. Galvenā uzmanība tiek pievērsta militārā uzdevuma izpildei, kam nepieciešamas gan zināšanas, gan praktiskās iemaņas, bet nozīmīgākais – fiziskā sagatavotība, fiziskā izturība un veselība, t. sk. arī kāju pēdu veselība. Tieši pateicoties kāju veselībai, karavīrs – kājnieks var veikt viņam uzticētos uzdevumus. Jau karavīra pamatapmācības posmā tiek ielikti pamati pareizai kāju pēdu veselības uzturēšanai, kas pozitīvi ietekmē turpmāko dienesta gaitu. Karavīriem lielākā dienas daļa jāpavada zābakos, tāpēc apavu pareiza izvēle, kopšana, kāju pēdu un apavu higiēnas ievērošana ir nozīmīgi gan kāju pēdu veselībai, gan kopumā fizisko darba spēju saglabāšanai.

Apavi ietekmē to valkātāja spējas izturēt fizisku slodzi, ietekmē kustības un ķermeņa stāvokli kopumā. Apavu (karavīra zābaku) spiediena sadalījums uz zolēm, to konstrukcija un dizains ietekmē kāju pēdu (locītavu) stāvokli, maina muskuļu spriedzi un noslodzes punktus, un arī karavīra stāju. Tādā veidā nepareizi apavi kļūst par riska faktoru muskuļu un skeleta patoloģijām. Karavīram pašam jāveic rūpīga apavu piemeklēšana un pielāgošana, ņemot vērā fiziskās slodzes specifiku – vai daudz laika ir jāpavada stāvus vai arī daudz jāstaigā. Ja daudz jāstāv, vajadzētu izvēlēties apavus ar atbilstošu pēdas velles atbalstu, kas novērstu risku plakanās pēdas izveidei ar tālākām sekām – hroniskiem iekaisuma procesiem. Ja karavīram daudz jāstaigā, jo īpaši pa cietu pamatu, rodas pārāk liels spiediens uz kāju pēdu kauliem un ir nepieciešams vairāk amortizējošs to atbalsts. Cilvēka ķermenis pats absorbē triecienus, kas rodas, pārvietojoties kājām. Triecienu absorbciju nodrošina zemādas tauku līmenis, bet triecienu līmeņa palielināšanās ietekmē locītavas, tās saņem paaugstinātu spiedienu. Bez papildu elementiem apavos, kas papildus absorbē trieciena enerģiju, neiztikt. Ja apavi nodrošina lielākas amortizācija spējas, tad būs zemāki enerģijas patēriņi attiecīgajām muskuļu grupām un arī slodze un tās ietekme uz ķermeņa locītavām un visiem ķermeņa elementiem līdz pat mugurkaulam. Papildu lietotās ergonomiskās zoles materiāli palielina virsmas komforta platību pēdai un samazina spiedienu uz zonām, kas izjūt pastiprinātu spriedzi. Turklāt apavu materiāla veids, blīvums un forma nosaka zoles triecienu absorbciju līmeni. Piemēram, lielāku triecienu absorbciju panāk ar zema blīvuma materiāliem, kā arī vairākām slāņu kārtām.

Apavu galvenā funkcija ir aizsargāt cilvēka pēdas no mehāniskiem bojājumiem, nelabvēlīgiem laika apstākļiem un visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi – no iespējamiem apkārtnes radītiem bojājumiem. Papildu iestrādātas zoles atvieglo pēkšņi apturētu dinamiku rotācijas kustības darbības laikā. Ar īpašu aizsardzību var stabilizēt potīti, lai nodrošinātu dabiskās kustības, un aizsargāt to pret šiem riskiem. Apavu aizmugurējā daļa tiek

ieskauda elastīgā plastmasa “aprocē”, kas neļaus potītei kustēties pretēji anatomiskajām kustībām.

Neatbilstošu apavu nēsāšanas negatīvos aspektus var iedalīt divās galvenajās kategorijās: ortopēdiskās problēmas, kas daudzos gadījumos rada paliekošas deformācijas, un kāju pēdu ādas problēmas.

Vairāku firmu militāro un darba apavu ražotāji sāk piedāvāt dažādus ergonomiskus uzlabojumus, lai klientiem nodrošinātu augstāku komforta līmeni un labsajūtu, iestrādājot: paplašinātu pēdas zoli, anatomiski veidotu kapi, kura neļauj papēdim izslīdēt, pretvērpes atbalstu pēdas velves daļai, kas nodrošina apavu pareizu locīšanos un mazāk nogurdina kājas.

Daži faktori, ko Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija, domājot par darbinieku veselību, norāda iepirkumu darba apģērbiem un apaviem tehniskajā specifikācijā: augstas kvalitātes ūdeni atgrūdoša gludāka āda (*water repellent full grain leather*); antistatiska, eļļas un benzīna izturīga, neslīdoša, aukstumu izolējoša zole, trieciena uzveres spēja papēža daļā, ar necaurduramu, elastīgu, nemetālisku starpzoli; iekšzofīte (pēdiņa) – ar temperatūru izolējošām īpašībām, anatomiski pielāgota, mitrumu uzsūcoša, ventilējoša, antistatiska, viegla, izņemama; starpzole – nemetāliska, elastīga, *kevlar* vai ekvivalenta tipa – aizsargā pret zoles caurduršanu.

Cilvēka pēda ir dabas unikāli izveidota atspere, kas ļauj staigāt, skriet, amortizējot katra soļa radīto triecienu. Pēdas patoloģijas gadījumā, piemēram, plakanās pēdas gadījumā, šī atsperes funkcija ir traucēta un trieciena vilnis virzās augšup uz ceļa locītavām, gūžas locītavām, mugurkaulu, visvairāk tiek ietekmētas un cieš mugurkaula jostas un kakla daļas. Pēdas patoloģiju var noteikt, veicot podometrijas izmeklējumus, kuru laikā tiek atklātas problēmas pēdas noslogojumā. Ja konstatē jau izveidojušos deformāciju, ieteicams valkāt individuāli piemēklētus apavu ieliktnišus (*supinatorus*). Tie palīdz pēdu turēt pareiza pozīcijā, pasargā no pārslodzes un noslogo vietas, kas ir dīkā.

Neviens nevar būt pilnībā drošs, ka neiegūs traumu. Kā viena no problēmām pārslodzes rezultātā ir stresa lūzumi. Stresa lūzuma risks militārajā vidē ir īpaši liels, jo karavīri pastāvīgi veic taktiskos uzdevumus paaugstinātas slodzes un stresa apstākļos. Karavīriem bieži ir gari pārgājieni, marši, kas bieži notiek vairākas dienas pēc kārtas ar papildu ekipējuma svaru. Šajos garajos pārgājienos liela slodze tiek likta uz kājām un mugurkaulu. Bieži karavīri nepareizi pārvieto smagumus, kas savukārt var izraisīt stresa lūzumus, jo smaguma sadalījums ķermenī nav sabalansēts, vairs nav tāds, kādam tam vajadzētu būt.

Darbība militārajā vidē, stress un arī paaugstināta fiziska slodze bieži pavada karavīrus, kuriem ilgstoši jāveic militārie uzdevumi paaugstinātas slodzes un stresa apstākļos. Fiziski noslogoti un stresa pilni darba uzdevumi paaugstina stresa lūzumu risku, it īpaši, ja nav pietiekamas atpūtas. Vairāk nekā puse no visām sastopamajām kāju traumām ir sastiepumi, mežģījumi vai saišu traumas. Militāro mācību gadījumos darba vides apstākļi ir vienlīdzīgi sadalīti starp aktīvu pārvietošanos un stāvēšanu uz vietas.

Katram individuāli ir jāseko kāju pēdu stāvoklim, lai uzturētu kāju pēdu veselību, kas ir būtiska, lai novērstu pēdu saslimšanas un veiktu dienesta pienākumus. Kājas jāmazgā katru vakaru aukstā ūdenī. Kājas rūpīgi jānoslauka, īpašu vērību veltot pirkstu starpām (mitra āda ir labvēlīga vide sēnīšu slimību attīstībai). Katru dienu jāmaina un jāmazgā arī zeķes. Svarīgākais ir novērst kāju pastiprinātu svīšanu. Ņemot vērā apstākļus militārajā dienestā, it īpaši militāro pārgājienos un nometņos laikā, būtu ieteicams lietot līdzekļus kāju dezinfekcijai, lai izvairītos no kāju sēnīšu infekcijas izplatības.

Statistika par kāju pēdu problēmām Kaujas izturības kursā (KIK) rāda, ka 2016. gadā pēc KIK 35,2 % kadetu bija veselības problēmas, kas saistītas ar ādas problēmām, un jau 55,2 % kadetu bija neieciešama pēdu veselības aprūpe tieši tulznu un noberzumu

dēļ. Savukārt 2018. gadā pie mediķiem pēc palīdzības tulznu ārstēšanā vērsušies 27 % kadetu. Aptaujas dati kadetu vidū pirms KIK uzrādīja, ka lielākai daļai no respondentiem 54,0 % kāju pēdu problēmu nebija (pēc pašnovērtējuma), bet 45,9 % no aptaujātiem atzīmēja dažādas kāju pēdu veselības problēmas. No tām izplatītākās bija: ieaudzis nags (5,4 %), pastiprināta svīšana (5,4 %), varžacis (5,4 %) , 16,2 % respondentu atzīmēja pēdu ādas infekcijas (nagu sēnīte) uc. Tikai 21,6 % no šiem respondentiem ar kāju veselības problēmām vērsās pēc palīdzības pie speciālista (ģimenes ārsta, dermatologa uc). Lai samazinātu kāju pēdu problēmas, preventīvi uzmanība tika pievērsta 2020. gadā un 2021. gadā KIK sagatavošanās posmā. Kadeti saņēma informāciju (ārsta dermatologa lekciju par kāju veselību un aprūpi) par kāju pēdu ādas slāņa bojājumiem – tulznām, kas ir “ieejas vārti” dažādiem infekciju izraisītājiem. Karavīrs ar kāju pēdu veselības problēmām vairs nespēj pilnvērtīgi pildīt kaujas uzdevumus. Kāju pēdu veselības problēmas var būt ne tikai nepareizas kāju un apavu higiēnas un aprūpes dēļ, bet arī sekas vitamīnu trūkumam (piemēram, A, D un E vitamīni).

Pirms KIK atbalstu jaunāko kursu kadetiņiem sniedza vecāko kursu kadeti – Krīvu padomes pārstāvji dalījās pieredzē, kā tikt galā ar kāju veselības problēmām. Vecāko kursu kadeti dalījās savā pieredzē par kāju pēdu veselības uzturēšanu, iepazīstinot un demonstrējot dažādus apavus, materiālus un līdzekļus kāju pēdu veselības uzturēšanai.

Kāju un apavu higiēna ir ļoti svarīga un aktuāla problēma. Kāju pēdu kopšanas instrukcijas ir iekļautas mācībās un vērstas uz to, lai samazinātu mācībās zaudētās dienas un stundas. Pēdu higiēnas neievērošana joprojām ir problēma, kas ietekmē mācības.

Vēlreiz vēlos uzsvērt, ka katram karavīram pašam jāveic rūpīga savu kāju pēdu veselības uzraudzība un savlaicīga problēmu aktualizēšana. Podologa konsultācija un ieteikumi ļaus pareizi piemeklēt apavus un pielāgot tos ar iekšzolišu, supinatoru palīdzību. Nozīmīga ir arī zeķu izvēle pēc kvalitātes kritērijiem, ņemot vērā fiziskās slodzes specifiku. Tikai no paša karavīra un viņa attieksmes ir atkarīga kāju pēdu veselība un apavu higiēna.

KIK pēc ūdens tilpnes šķērsošanas ar improvizēto plostu. Foto: seržante Zanda Puče

VII. LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA

*Virslieņants (rez.) Kārlis Līdaka, bac. et dipl. paed.
Latviešu Virsnieku apvienības (LVA) valdes priekšsēdētājs,
Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes
3.Kājnieku bataljona S-9 rezerves virsnieks
<http://virsnieki.lv/kontakti/>*

IEVADRAKSTS

Pateicos LVA biedriem par man dāvāto uzticību, šī gada 24. jūlija biedru sapulcē ievēlot mani par LVA valdes priekšsēdētāju.

Aicinu ikvienu Virsnieku apvienības biedru, it īpaši ārpus Rīgas dzīvojošos un reģionālo nodaļu biedrus, aktīvi atbalstīt un iesaistīties LVA valdes un apvienības ikdienas darbā mūsu virsnieku organizācijas mērķu un uzdevumu īstenošanā!

Par LVA valdes locekļiem uz nākamajiem 3 gadiem ir ievēlēti LVA biedri:

kkpt. Artis Tīrzmālis (19. oktobrī nolīcis pilnvaras),
plt. (atv.) Ansis Strazdiņš,
maj. Raimonds Krasinskis,
maj. (atv.) Gunārs Rusiņš,
maj. (atv.) Aivars Vucāns,
kpt. Silva Andersone,
kpt. (atv.) Sarma Līne,
lt. (atv.) Liāna Pļaviņa.

*LVA valdes priekšsēdētājs
vlt. (rez.) Kārlis Līdaka.
Foto: Armīns Janīks
(Aizsardzības ministrija)*

LVA valde ir sadalījusi pienākumus un apstiprinājusi amatpersonas nākamajam pusgadam: LVA valdes priekšsēdētāja pirmais vietnieks – kkpt. Artis Tīrzmālis (amatā līdz 19. oktobrim); plt. (atv.) Ansis Strazdiņš (no 19. oktobra), priekšsēdētāja vietnieks – maj. (atv.) Gunārs Rusiņš, valdes sekretāre-lietvede – kpt. (atv.) Sarma Līne.

Valdes sēžu protokoli uc. LVA biedriem svarīgi paziņojumi ir pieejami LVA mājaslapas sadaļā biedriem <http://virsnieki.lv/lva-biedriem/>.

Nākamo trīs gadu laikā vēlos panākt, lai LVA kļūtu par modernu 21. gadsimta organizāciju, vienlaikus neaizmirstot LVA iepriekšējos simts gadus kopš 1922. gada 1. decembra, kad mūsu organizāciju – sākotnēji Kara skolas bijušo kadetu savstarpējās palīdzības biedrību pie Latvijas Kara skolas nodibināja Kara skolas 2. izlaiduma virsnieki. Šī gada 26. oktobrī LVA atzīmēja 30. gadadienu kopš darbības atjaunošanas Latvijā.

Vēlos apzināt un atjaunot pirmskara Latvijas armijas virsnieku korpusa un Virsnieku apvienības tradīcijas; aicinu jau tagad uzsākt diskusiju par kādreiz Latvijas armijā un Virsnieku apvienībā pastāvējušo virsnieku goda tiesu (lūdzu skat. laikrakstu *Valdības Vēstnesis*, nr.60, 16.03.1931). Likums par virsnieku goda tiesām Saeimā tika pieņemts 1931. gada 6. martā <https://ej.uz/jkkg>). Tā atjaunošana mūsdienām atbilstošā redakcijā

un virsnieku goda tiesas izveide varētu notikt LVA paspārnē. Virsnieku goda tiesas pastāv virsnieku cieņas un goda aizsargāšanai; tās izskata virsnieka goda, cieņas un tikumības pārkāpumus un izšķir strīdus virsnieku starpā.

LVA valdes ikdienas saziņa un informācijas apmaiņa notiek, izmantojot saziņas lietotni *Signal*.

Šī gada 17. jūlijā esmu izveidojis LVA lapu tiešsaistes sociālā tīkla tīmekļa vietnē *Facebook* <https://www.facebook.com/LVA1922> – lūdzu tos, kuri ir reģistrējušies *Facebook*’ā, sekot, respektīvi, notīkšķot šo lapu un dalīties ar tajā publicētajām ziņām.

Ceru, ka LVA turpināsies reģionālo struktūrvienību – nodaļu izveide; daudz cerību topošo virsnieku militāri patriotiskajā audzināšanā, ieinteresēšanā un iesaistē LVA darbā lieku uz 2020. gada 11. jūnijā izveidoto LVA Nacionālās aizsardzības akadēmijas nodaļu.

Kadeti, manuprāt, LVA vissvarīgākais uzdevums ir nodot jums – Nacionālo bruņoto spēku nākamajiem virsniekiem un komandieriem, mūsu zināšanas un pieredzi un panākt, lai jūs izprastu un savās ikdienas gaitās stingri ievērotu virsnieka godaprātu un pienākumu apziņu, lai jūs būtu teicamas stājas, pareizas latviešu valodas un uzvedības paraugs ikvienam karavīram!

LVA valdei šobrīd ir ļoti daudz darāmā, tsk., uzlabojot komunikāciju valdes un biedru starpā un godam sagatavojoties biedrības simtgadei.

No šī gada 1. augusta LVA valde ir mainījusi LVA emblēmu, par pamatu ņemot pirmskara Latvijā, trimdā un kopš Virsnieku apvienības darbības atjaunošanas Latvijā no 1991. līdz 2000. gadam lietoto Latvijas Kara skolas krūšu nozīmi – “sudraba vairogs, uz kura spožs zobens ar zelta ugunskrustu; uz zobena asmens – zvērestam salikta roka” (Apsardzības ministra 1922. gada pavēle nr. 29), kas papildināta ar LVA nosaukumu – LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA; Kara skolas dibināšanas datuma vietā ir norādīts Kara skolas bijušo kadetu savstarpējās palīdzības biedrības dibināšanas datums – 1.XII 1922. Ir izgatavota arī šāda LVA piemiņas monēta – *koins*, kuras pirmie saņēmēji būs LVA aktīvākie biedri. Piemiņas monētas reversā ir LVA devīze: SAVAM GODAM, LATVJU SLAVAI, TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI!

Ikviena virsnieka ir laipni aicināts pievienoties LVA – lai kopā mums izdodas!

*Virslieņants (rez.) Kārlis Līdaka,
LVA valdes priekšsēdētājs*

IESKATS LVA VĒSTURĒ¹⁰ UN TAGADNĒ

Latviešu virsnieku apvienības (LVA) vēsture sākās 1922. gada 1. decembrī, kad Latvijas Kara skolas (KS) 2. izlaiduma virsnieki KS ietvaros nodibināja Kara skolu beigušo kadetu savstarpējo palīdzības biedrību.

Savā pastāvēšanas laikā līdz 1940. gadam, kad PSRS okupēja un likvidēja Latvijas armiju, biedrība bija vairākkārt mainījusi nosaukumu un paplašinājusi darbību. 1940. gadā Latvijas Kara skolu beigušo virsnieku biedrībā bijuši 1338 aktīvie biedri, 47 biedri veicinātāji un 90 goda biedri.

1926. gada 1. decembrī biedrības kopsapulce pieņēma lēmumu Biedrības pārziņā dibināt Dāmu komiteju; 1928. gada kopsapulce maina biedrības nosaukumu – Virsnieku savienība un nodibina bērnu kasi (ar šo gadu biedrība ir Kara ministra pārziņā); 1929. gadā kopsapulce nolēma dibināt Krājaizdevumu sabiedrību, kur virsnieki varētu noguldīt savus ietaupījumus un saņemt aizdevumus. 1930. gada 1. decembra kopsapulce (pēc ministra un armijas vadības ieteikuma) maina biedrības nosaukumu – Latvijas Kara skolu beigušo virsnieku apvienība (LKSBVA).

Pirmskara Virsnieku apvienības galvenie uzdevumi bija saglabāt un attīstīt virsniecības tradīcijas, izkopt morāli un kopības sajūtu. Tam nolūkam regulāri tika rīkotas lekcijas, atpūtas vakari, ekskursijas. Apvienība sniedza materiālu atbalstu savu biedru ģimenēm, sedzot bērnu izdevumus virsnieku nāves gadījumos; biedrība pabalstīja materiālās grūtībās nokļuvušās mirušo virsnieku ģimenes.

Izveidotā goda tiesa izskatīja virsnieku pārkāpumus.

LKSBVA biedri ziedoja naudu dažādiem fondiem, t. sk. arī Armijas ekonomiskajam veikalam.

1931. gadā pie LKSBVA tiek dibināts militāri zinātniskais pulciņš, kura mērķis bija izziņāt, apkopot un izdot ģen. Pētera Valdemāra Radziņa rakstus.

Pēc Otrā pasaules kara pirmais mēģinājums atjaunot LKSBVA notika jau 1947. gada pavasarī Vācijā, Hamburgā, kad bijušais LKSBVA biedrs plt. Jānis Kalniņš saaicināja kopā KS beigušos virsniekus, bijušos LKSBVA biedrus. Sapulcējās 15 virsnieki un konstatēja, ka darbību atjaunot šajos apstākļos būs ļoti grūti, pat neiespējami, jo virsnieki ir izkļūduši pa visu pasauli. Vācijā tolaik mitinājās ap 100 KS beigušo virsnieku. Rosīgākie virsnieki politiskās darbības aktivitāšu laikā negribēja stāvēt malā. Radās doma dibināt jaunu Latviešu Virsnieku apvienību (LVA), kurā uzņemtu ne tikai KS beigušos, bet arī visus latviešu virsniekus, neatkarīgi no tā, kādu kara skolu katrs beidzis vai arī dienesta pakāpi ieguvis Otrā pasaules kara laikā.

Apmēram trīs gadus pēc ieceļošanas Kanādā tur dzīvojošie latviešu virsnieki sāka sazināties un 1951. gada beigās Toronto sanāca uz pirmo apspriedi, lai pārrunātu iespēju dibināt Latviešu Virsnieku apvienību (LVA) trimdā.

1954. gada 30. oktobrī, kpt. Augusta Millera aicināti, Daugavas Vanagu namā Toronto sapulcējās 18 Kanādā mītošie latviešu virsnieki (pēc citām ziņām, vēl astoņi atsūtījuši rakstveida apliecinājumu pievienoties apvienībai) un nolēma dibināt Latviešu Virsnieku apvienību globālā mērogā, t. i., visā pasaulē, cerot, ka tai pievienosies latviešu virsnieki arī citās valstīs un kontinentos. Apvienības mērķis bija apzināt un vienot latviešu virsniekus visā brīvajā pasaulē; uzturēt latviskumu svešumā un ticību brīvai Latvijai; iespēju robežās sniegt morālu un materiālu atbalstu biedriem un viņu ģimenēm; pieminēt un cildināt

¹⁰ Izmantota informācija no grāmatas "Latviešu Virsnieku apvienība / 1922–2012", R., 2013.

tos, kas cīnījušies un darbojušies Latvijas brīvības labā; parādīt godu un saglabāt trimdā mirušo virsnieku piemiņu; veicināt savstarpēju sadraudzību, rīkojot pārrunu sanāksmes.

Visām vēlāk izveidotajām LVA citās mītnu zemēs galvenie mērķi bija līdzīgi.

Līdz 1955. gada 20. oktobrim valde bija apzinājusi 303 dažādās valstīs (ārpus PSRS) dzīvojošus latviešu virsniekus: Kanādā – 110; ASV – 55; Dienvidamerikā – 14; Rietumvācijā – 37; Anglijā – 17; Zviedrijā – 6; Austrālijā – 62; Austrijā – 2. Valde nosūtīja visiem apzinātajiem virsniekiem izvērtēšanai izstrādāto pagaidu statūtu projektu; ievērojot iesūtītās atbildes, izstrādāja statūtu galīgo variantu.

1956. gada 7. aprīlī Kanādā, Toronto, sasauktā virsnieku sapulce nodibināja LVA Kanādas nodaļu jeb LVA Kanādā. Tā pieņēma un apstiprināja statūtus un nosūtīja tos visiem apzinātajiem virsniekiem.

Pēc LVA Kanādā izstrādāto statūtu parauga dažādos laika periodos tika nodibinātas sešas zemju apvienības un vietējās nodaļas: Kanādā, Toronto; ASV, Ņujorkā; trīs nodaļas Austrālijā – Sidnejā, Melburnā un Adelaidē; Anglijā, Londonā.

No 1951. līdz 1964. gadam LVA bija nonākusi līdz faktam, ka pastāv trīs atsevišķas zemju apvienības bez kopējas vadošās pārvaldes:

- 1957. gada 19. oktobrī dibinātā LVA Ņujorkas nodaļa ASV (no 1963. gada saucās LVA ASV); valdes priekšsēdis maj. Vilis Hāzners;
- 1954. gada 30. oktobrī dibinātā LVA Kanādas nodaļa; pagaidu valdes priekšsēdis plt. Jānis Rucels; no 1956. gada saucās LVA Kanādā – valdes priekšsēdis plt. Jānis Rucels; valdes priekšsēdis kpt. Augusts Millers;
- 1956. gada 10. jūnijā dibinātā LVA Melburnas nodaļa Austrālijā – valdes priekšsēdis L.k.o.k. kpt. Jēkabs Dzenis;
- 1956. gada 11. augustā dibinātā Sidnejas nodaļa Austrālijā – valdes priekšsēdis plkv. Arvīds Krīpens;
- 1958. gada 29. novembrī nodibinātā Adelaides nodaļa (kopa) Austrālijā – valdes priekšsēdis vlt. Brunis Andersons;
- vienota LVA Austrālijā tika nodibināta 1964. gada 10. oktobrī – valdes priekšsēdis plkv. Arvīds Krīpens;
- pastāvēja arī LVA Londonas nodaļa Anglijā, bet par tās dibināšanas un darbošanās laiku konkrētu ziņu nav.

ASV darbojās arī LVA nodaļa Dienvidkalifornijā (vēlāk – LVA Kalifornijā), bet ziņu par tās darbības sākumu un nobeigumu nav.

Lai pārstāvētu un reprezentētu visas jau agrākajos gados dibinātās LVA, paredzēja izveidot globālās LVA prezidiju. Prezidija uzdevums bija apvienot brīvajā pasaulē izklīdušos latviešu virsniekus, uzturēt dzīvas latviešu virsnieku un Latvijas armijas tradīcijas, veicināt Latvijas neatkarības atjaunošanu, izdot žurnālu “Kadets”. Prezidija pienākumus rotācijas kārtībā uz diviem gadiem uzņēmās un izpildīja katras zemes LVA valde. Pirmā prezidējošā valde bija tā, kuras priekšsēdis bija dienesta pakāpē vecākais virsnieks. 2000. gadā globālās LVA prezidija darbība tika izbeigta.

1991. gada 26. oktobrī Pulvertornī (tagad – Latvijas Kara muzejs) Rīgā uz LVA atjaunošanas sapulci pulcējās dažādu likteņu latviešu virsnieki: KS beigušie virsnieki, Latviešu leģiona virsnieki; virsnieku vidū bija arī pāris gados jaunāku vīru, kuri militāro pieredzi guvuši pēckara padomju armijā. 30 LKSBVA biedri atjaunoja LVA darbību Latvijā; biedru sapulce ievēlēja valdi un revīzijas komisiju. Par atjaunotās LVA valdes priekšsēdētāju tika ievēlēts KS 1937. gada izlaiduma virsnieks **kpt. (atv.) Arnolds Zariņš**.

Atjaunotā Latviešu Virsnieku apvienība (LVA) ir brīvprātīga sabiedriska patriotiska organizācija, kurā apvienoti Latvijas valstij un latviešu tautai lojāli Latvijas armijas, Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku (NBS) aktīvā dienesta, rezerves, atvaļinātie, kā arī

ārvalstu armijās dienējuši latviešu izcelsmes virsnieki, virsnieki pēc militāro kursu beigšanas civilajā mācību iestādē, lai morāli saliedētu virsnieku korpusu latviešu tautas brīvības un Latvijas valsts neatkarības aizstāvībai, kā arī NATO dalībvalsts pienākumu pildīšanai.

Apvienība ir KS beigušo virsnieku apvienības un Latviešu virsnieku ģimeņu apvienības tiesību, īpašumu un tradīciju pārmantotāja. 2001. gadā LVA savā īpašumā atguva 2,1 ha lielu zemes gabalu Carnikavas pagastā, Gaujā, Uzvaras ielā 7, kas savulaik piederēja Latviešu virsnieku ģimeņu apvienībai.

LVA himna ir Svēts *mantojums šī zeme mūsu tautai* ar Leonīda Breikša vārdiem un Jāņa Norviļa mūziku. LVA devīze – KS kadeta, 1937. gada izlaiduma virsnieka Alfreda Zirneklja ieteiktais kadetu zvērests: *Savam godam, latvju slavai, tēvzemei un brīvībai!*

Sākot ar 1991. gadu, viens no LVA svarīgākajiem darbības virzieniem ir bijis Latvijas armijas un KS tradīciju kopšana un tālāknodošana Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) kadetiem un NBS virsniekiem, tādējādi vienojot virsnieku paaudzes Latvijas aizsardzības darbam.

LVA piedalās KS iedibinātajās tradīcijās (Vakara junda, Melnās kafijas vakars, kadetu izbroukums uz Brīvības kauju lauku pie Vareļiem, jauno virsnieku svinīgais solījums Brāļu kapos, žurnāla “Kadets” izdošana (tagad žurnālu izdod NAA kopā ar LVA). LVA atbalsta un līdzdarbojas jauniešu fiziskās sagatavotības, militāri patriotiskās audzināšanas, sacensību un zināšanu apguves norisēs, militārās vēstures liecību saglabāšanā. Kopā ar ZS 45. NBN LVA piedalās Skrundas pilsētas Karoga svētkos un sacensībās “Skrundas jaunie sargi”, plkv. O. Kalpaka bataljona Ventas forsēšanas atceres pasākumos pie Lēnu muižas. LVA organizē Mores kauju ikgadējos atceres sarīkojumus, piedalās un piešķir balvas ikgadējos Karoga svētkos plkv. O. Kalpaka Liepsalās – militārizētajās sacensībās 5.–6., 7.–9. un 10.–12. klašu komandām. NBS militārajā poligonā Mežaine, Kuldīgas novadā, LVA kopā ar Zemessardzes 4. Kurzemes brigādi organizē sporta spēles jauniešiem, kurās uzvarētājiem tiek piešķirts LVA ceļojošais kauss.

LVA līdzdarbojas Latvijas armijas karavīru un LVA biedru apbedījumu vietu sakopšanā. Atzīmējot Varoņu dienu un Neatkarības cīņu simtgadi, 2019. gada jūnijā LVA biedra (tagad – ZS 4. Kurzemes brigādes komandiera) plkv. Andra Rieksta vadībā Aizputes novada Kalvenes pagasta Aizpores kapos ar svinīgu svētbūri atklātas divpadsmit jaunas, granītā kaltas piemiņas zīmes pie katras no plkv. O. Kalpaka vienības karavīru, aizporiešu, atdušas vietām.

Brāļu kapos Rīgā, pateicoties LKS 1939. gada izlaiduma virsnieka vlt. Vernera Līguta neatlaidībai (pa labi no Mātes tēla, pie izvirzījuma sienas), atrodas plāksne ar uzrakstu:

VIENS NO LITENĒ ARESTĒTAJIEM UN NORIŠKĀ NOBENDĒTAJIEM LATVIJAS ARMIJAS VIRSNIEKIEM 1941–1953.

Pie kādreizējās KS ēkas K. Barona ielā 99, Rīgā, 2012. gada 13. februārī tika atklāta plāksne ar uzrakstu: *1919–1940 šajā ēkā atradās Latvijas armijas KARA SKOLA*; par plāksnes uzstādīšanu neatlaidīgi iestājās un skubināja NAA vadību toreiz vēl dzīvie Latvijas KS beigušie virsnieki.

Vēl vienas vēsturiskas patiesības grauds iesēts Valkā – 2015. gada 2. oktobrī blakus Valkas pilsētas kultūras namam atklāta piemiņas zīme Latvijas armijas leitnantam Ādolfam Maršaus, stāstot par varonību un Valkas tautas nama izglābšanu no uzspridzināšanas 1941. gada 8. jūlijā. Šīs ieceres iniciatori ir LVA biedrs kpt. (atv.) Ojārs Uldis Aleksis un viņa dzīvesbiedre Ilze, Ādolfa Maršaua atraitnes māšasmeita.

2018. gada 5. oktobrī NAA pagalmā Ezermalas ielā 6/8, Rīgā, LVA iestādīja sarkano zolu – simbolu virsnieku paaudžu vienotībai, pie kura uz plāksnītes rakstīts: *Latviešu Virsnieku apvienības dāvinājums Latvijas simtgadē, vēlot vēsturisko tradīciju turpināšanu nākamajās Latvijas simtgadēs.*

Daugavmalā, Likteņdārzā, kur 2008. gada 23. aprīlī pirmo ābelīti par godu Latvijas Zemessardzei iestādīja toreizējais LVA valdes priekšsēdētājs maj. (atv.) Roberts Millers, aizvadītajos 30 gados kopskaitā aug 39 LVA stādīti ozoliņi – veltījums mūžībā aizsauktajiem latviešu virsniekiem.

LVA biedri, Latvijas aizsardzības darba grupas dalībnieki ASV (grupa sekmēja Latvijas NBS struktūru veidošanu, kā arī Latvijas virzību uz iestāšanos ES un NATO), dāvinājuši gleznas Lestenes muzejam un Latvijas Kara muzeja filiālei, plkv. O. Kalpaka muzejam Airītēs. Lestēnē skatāms ASV Jūras kājnieku korpusa kpt. (atv.) Alfona Medņa dāvinājums 2008. gadā – karavīra, mākslinieka Audriņa glezna “Kauja pie Cieceres” (1944. gada Ziemassvētku kaujas aina), bet Airītēs – ASV Ohaijo pavalsts Nacionālās gvardes brģen. (atv.) Vilmāra Kukaiņa dāvinājums 2016. gadā – Annas Lapiņas glezna “Atsevišķās jātnieku nodaļas karavīri 6. marta kaujā” (Latvijas Atbrīvošanas cīņās 1919. gadā).

Plašs ir LVA biedru publikāciju klāsts, sākot no rakstiem ikgadējos žurnālos “Kadets” (kopš 1994. gada žurnāla saturu veido NAA un LVA) līdz grāmatām, atzīmējot dažas: kkpt. (atv.) H. Legzdīņš “Ronis – mana būdiņa un pils” (R., 2002), vl. (atv.) V. Līguts “Virsošnes ēnā / Latviešu virsnieka stāsts” (R., Aplis, 2002), vl. (atv.) R. Kovtuņenko “Neatzi tie karavīri/ Kaujas virsnieka stāsts” (R., Aplis, 2004., 2005), “Kauja Lubānas zemienē”/ Vēsturisks ieskats (R., 2010–2019), pl. (atv.) A. Pētersons “Mums jāpārņāk” (R., 2003), “Krustugunīs/ 60 gadus no tautas slēptais 1940–1945” (R., 2007), “Stratēģijas priekšlaukā/ Latvijas armija un latviešu karamāksla” (2016), “Operāciju māksla / Nacionālās kara mākslas sastāvdaļa” (2019), klt. (atv.) M. Grinšteins, viens no “Latviešu–angļu–vācu–krievu jūrniecības terminu vārdnīcas” autoriem (R., Avots, 2006), “Gaidi mani atkal mājās” (R., 2012), plkv. (atv.) J. Melderis “6000 latviešu virsnieku likteņi Otrā pasaules kara gados” (R., 2015), kpt. (atv.) V. Šteinbergs, pl. (atv.) V. Jurgelāns “Latvijas armijas virsnieku, kuri no 1940. gada 17. jūnija līdz 24. augustam atradās aktīvajā karadienestā, dzīves gājums” A daļa (R., Avots, 2018).

LVA ir viena no septiņām organizācijām, kas 2021. gada 8. septembrī nodibināja Latviešu karavīru piemiņas biedrību “Lestene”. Lestēnē blakus leģionāru piemiņas istabai muzeja aizmugurē esošajā telpā ar LVA atbalstu ir izveidots bunkurs, līdzīgs tam, kādi bunkuri tika veidoti ierakumos Otrā pasaules kara laikā. Bunkura apmeklētājiem skatāma tālaika kaujas ieroču, munīcijas, karavīru piederumu un dažādu aprīkojumu ekspozīcija.

LVA biedri pēc ziedu nolikšanas Litenē pie Baltajiem krustiem 2021. gada 14. jūnijā. No kr.: vl. (rez.) K. Līdaka, pl. (atv.) A. Millers, bijušais Valsts prezidents R. Vējonis, maj. R. Krasinskis, kpt. (atv.) S. Līne, pl. (rez.) V. Jurgelāns un pl. (atv.) J. Staņko. Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

LVA biedri noliek ziedus pie komunistiskā terora upuru pieminējā Gulbenes stacijā
2021. gada 14. jūnijā.

1. rindā no kr.: plt. (atv.) J. Staņko, vlt. (rez.) K. Līdaka, plt. (rez.) V. Jurgelāns un kpt. (atv.) S. Līne.
Foto: LVA arhīvs

Piedaloties Zemessardzes 30. gadadienas svinībās Jelgavā 2021. gada 21. augustā, LVA biedri noliek ziedus pie Valsts prezidenta J. Čakstes pieminējā. No kr.: vlt. (rez.) K. Līdaka, kpt. (atv.) S. Līne un plt. (atv.) V. Supe. Foto: A. Krusts

LVA biedri – Zemessardzes veterāni Zemessardzes 30. gadadienas svinībās Jelgavā 2021. gada 21. augustā. No kr.: maj. (atv.) I. Baumanis un maj. (atv.) A. Vucāns. Foto: LVA arhīvs

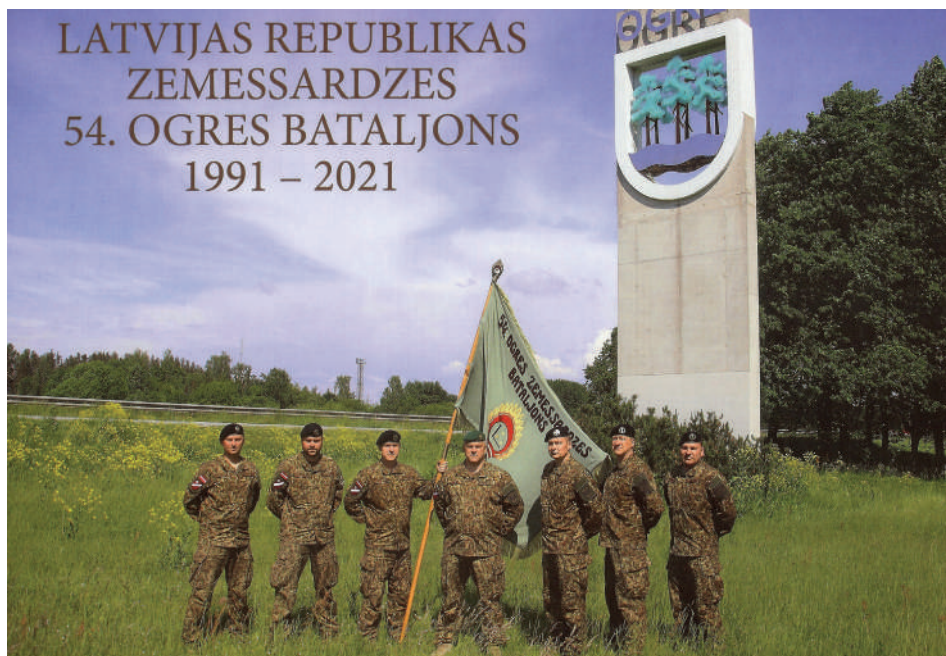
2021. gada 9. septembrī Ogres Kultūras centrā tika atzīmēta Zemessardzes 54. kaujas atbalsta bataljona 30. gadadiena. LVA valdes priekšsēdētāja vietnieks maj. (atv.) G. Rusiņš, sveicot bataljonu LVA valdes vārdā, pasniedz bataljona komandierim plt. A. Rauzam grāmatu "Latvijas armijas krūšu nozīmes 1918–1940". Foto: LVA arhīvs

Latviešu karavīru piemiņas biedrības "Lestene" atklāšanā 2021. gada 8. septembrī piedalījās arī LVA pārstāvji. Foto: LVA arhīvs

2021. gada 9. aprīlī nodibināta un 8. septembrī atklāta Latviešu karavīru piemiņas biedrība "Lestene".
Pie tēlnieces Artas Dumpes veidotā pieminekļa "Dzimtene Māte - Latvija" biedrības dibinātāji. No kreisās: Daugavas Vanagu fonda valdes priekšsēdis A. Sinka, fonda "Namejs" vadītājs, LVA goda biedrs ģlt. (atv.) R. Graube, LVA biedrs kpt. J. Slaidiņš, Latvijas Nacionālo karavīru biedrības valdes priekšsēdētājs E. Gailis, Latvijas ģenerāļu kluba valdes priekšsēdētājs, LVA goda biedrs vadm. (atv.) G. A. Zeibots un Lestenes Evāņģēliski luteriskās draudzes priekšniece I. Kokina. Foto: LVA arhīvs

Bataljona 30. gadadienā tika atklāta LVA līdzfinansētā grāmata "Latvijas Republikas Zemessardzes 54. Ogres bataljons 1991–2021". Foto: LVA arhīvs

2021. gada 17. septembrī plkv. O. Kalpaka dzimtas mājās Liepsalās 23. Karoga svētkos pulcējās Madonas novada skolu jaunsargi un skolnieki, lai trīs vecuma grupās: 5.–6., 7.–9. un 10.–12. klašu, – komandas sacenstos gadskārtējos militāri patriotiskos vingrinājumos veiklības, izturības un atjautības uzdevumos. Balvas uzvarētājiem sarūpēja Aizsardzības ministrija, Latvijas ģenerāļu klubs, LVA, Madonas novada pašvaldība, Sarkanais Krusts un Ošupes pagasta pārvalde. Pirms balvu pasniegšanas – no kr.: vadm. (atv.) G. A. Zeibots, LVA biedri – maj. R. Krasinskis, vlt. (atv.) J. Kakstiņš, vlt. (rez.) K. Līdaka, kpt. (atv.) S. Līne, maj. (atv.) A. Vucāns, Ošupes pamatskolas direktora vietniece E. Zaube un Sarkanā Krusta pārstāve I. Ramane. Foto: LVA arhīvs

2021. gada 25. septembrī Mores kauju 77. gadadienas atceri Latviešu leģionāru kapos pie Roznēnu ozola atklāj LVA valdes loceklis, Zemessardzes vecākais kapelāns maj. R. Krasinskis. No kr. otrais ar LVA karogu LVA valdes loceklis maj. (atv.) A. Vucāns. Foto: LVA arhīvs

LVA valdes priekšsēdētājs vlt. (rez.) K. Līdaka ar asistentiem (no kr.: plt. (atv.) A. Millers, no labās: plt. (atv.) J. Staņko) noliek ziedus Latviešu leģionāru kapos pie Roznēnu ozola Mores kauju 77. gadadienas atcerē 2021. gada 25. septembrī. Foto: LVA arhīvs

LVA valdes priekšsēdētājs vlt. (rez.) K. Līdaka uzrunā Mores kauju 77. gadadienas atceres dalībniekus Mores kauju piemiņas parkā 2021. gada 25. septembrī. Foto: LVA arhīvs

LVA valdes locekļi pie memoriālās plāksnes Mores kauju 77. gadadienas atceres noslēgumā 2021. gada 25. septembrī. No kr.: atceres sarīkojuma vadītājs kkpt. A. Tīrzmalis, maj. R. Krasinskis, kpt. (atv.) S. Līne, vlt. (rez.) K. Līdaka, lt. (atv.) L. Pļaviņa un maj. (atv.) A. Vucāns. Foto: LVA arhīvs

LVA ceļojošā kausa sacensību "Izaicinājums 2021" organizatoru un dalībnieku kopilde Mežaines poligonā Kuldīgas novadā 2021. gada 25. septembrī. Foto: I. Rozenfelde

LVA ceļojošā kausa sacensības "Izaicinājums 2021" Mežaines poligonā Kuldīgas novadā 2021. gada 25. septembrī. Godinot Zemessardzes 30. gadadienu, pasākuma noslēgumā sacensību dalībnieki iestādīja 30 liepu aleju. No kr.: LVA biedri plkv. A. Rieksts un plt. (atv.) A. Strazdiņš. Foto: LVA arhīvs

*Pulkvežleitnants (atv.) Andris Millers,
LVA biedrs*

KAPTEINIS (ATV.) VALDIS ŠTEINBERGS (01.07.1931. – 14.03.2021.)

Valdis Šteinbergs dzimis 1931. gada 1. jūlijā Jāņa un Alvīnes ģimenē Sirmaušu mājās, netālu no Pļaviņām. Bērība paiet, augot kopā ar māsu Rūtu un palīdzot vecākiem 18 ha lielajā saimniecībā.

Skolas gaitas sākas Gostiņos un pēc atgriešanās no bēgļu gaitām turpinās Kurzemes pusē. Tad seko mācības Valsts celtniecības tehnikumā, dienests padomju armijā. Pēc armijas darbs celtniecības nozarē, taču tas nedod dzīves gandarījumu. Valdis praksē apgūst mērnika arodu, kurā nostrādājis visu savu apzinīgo mūžu, precīzi un bezgala atbildīgi veicot darba pienākumus izvēlētajā arodā.

Bijis divreiz precējies, kopā ar dzīvesbiedri izaudzinājis divus bērnus. Daudz mīlestības un sirds siltuma veltījis arī pieciem mazbērniem un trīs mazmazmeitām. Vienmēr ir bijis atsaucīgs un gatavs palīdzēt savai ģimenei, radiem un draugiem.

Laika gaitā vairākkārt izgājis padomju armijas rezerves virsnieku kursu apmācību, un viņam tika piešķirta rezerves kapteiņa dienesta pakāpe.

Atmodas laikā V. Šteinbergs aktīvi piedalās tautas Atmodas kustībā, ir 1991. gada barikāžu dalībnieks. 1998. gadā iestājas Latviešu Virsnieku apvienībā. 1999. gadā ievēlēts tās valdē un vairākkārt atkārtoti kļuvis valdes loceklis. Valdē veicis sabiedrisko attiecību virsnieka pienākumus. Regulāri informējis LVA biedrus par presē publicētajām sabiedriskajām un politiskajām aktualitātēm. Sadarbojies ar Latvijas Kara muzeju, sniedzot materiālus un informāciju par Latvijas armiju un tās karavīriem; vācis, uzkrājis un komplektējis LVA biedru un Latvijas armijas karavīru dzīves un cīņu gaitu aprakstus; fotografējis un aprakstījis LVA dzīves notikumus. Izveidojis Latvijas armijas virsnieku atmiņu stāstu audiotēku.

V. Šteinbergs aktīvi piedalījies LVA slimo biedru apciemojumos viņu dzīvesvietās un arī slimnīcās. Pārzinājis un kārtojis LVA zemes īpašuma lietas un uzturējis aktuālu sadarbību starp Aizsardzības ministriju un Rīgas domi par karavīru kapu izveidošanu Rīgas pilsētā.

Piedalījies NBS dienās daudzviet Latvijā, uzrunājis skolu jaunatni karavīru patriotisko organizāciju saietos un Latvijas vēsturisko notikumu atceres dienās.

Aktīvi līdz pat mūža pēdējām dienām LVA darba grupā ilgstoši pētījis un sistematizējis Latvijas Valsts Vēstures arhīva materiālus par Baigajā, 1940.–1941. gadā represēto, nogalināto Latvijas armijas virsnieku dzīves, dienesta un tālākajām likteņa gaitām. Apkopotie materiāli ir jau publicēti pirmajās divās grāmatās. Šīs publikācijas tiks turpinātas.

V. Šteinberga darba mūžu un aktīvo sabiedrisko dzīvi raksturo saņemtie apbalvojumi: Barikāžu dalībnieka Piemiņas zīme (1996), NBS komandiera Goda zīme "Par nopelniem" (2001), NBS komandiera Piemiņas medaļa "Skmējot Latvijas dalību NATO" (2004), Valsts Aizsardzības fonda Lāčplēsis Goda zīme (2004), NBS komandiera Goda raksts (2011), Aizsardzības ministra apbalvojums "Goda raksts" (2012).

Lai gaiši Tev, kaptein, Aizsaules ceļi!

Aiz katra paliek dzīve un pasacītais vārds.

Papildus informācija par V. Šteinbergu https://lmb.lv/post_categories/aktualitates/posts/muziba-devies-valdis-steinbergs

Foto: Aigars Liepiņš (Diena)

*Majors Raimonds Krasinskis,
Zemessardzes vecākais kapelāns,
LVA valdes loceklis*

KAPTEINIS (ATV.) ATIS ANTONS HOMKA
(02.02.1917. – 11.04.2021.)

2021. gada 11. aprīlī 104 gadu vecumā Vācijā, Frankfurtē pie Mainas, savās mājās mūžībā devās Latvijas armijas virsnieks Atis Homka.

Atis Antons Homka ir dzimis 1917. gada 2. februārī Daugavpils apriņķa Asūnes pagastā Annas un Pētera Homku ģimenē kā piektais bērns. Skolas gaitas sāka Asūnes pagasta skolā, bet no otrā mācību gada mācījās Daugavpils Valsts skolotāju institūta pamatskolā un dzīvoja pie mātesmāšas ārstes Jadvīgas Pavlovskas. Pēc pamatskolas beigšanas 1933. gadā iestājās Rēzeknes Valsts komercskolā, kuru absolvēja 1938. gadā. Trīsdesmitajos gados strādāja Daugavpils Valsts skolotāju institūtā par grāmatvedi un saimniecības pārzini.

Foto: LVA arhīvs

1939. gada sākumā A. Homka tika iesaukts Latvijas armijas obligātajā dienestā, kura laikā pabeidza Instruktoru skolu un Virsnieku vietnieku kursu Latvijas Kara skolā un ieguva virsnieka vietnieka pakāpi.

1941. gada decembrī A. Homka sāka studijas Latvijas Universitātes Inženierzinātņu fakultātē; studijas pabeigt neizdevās. 1944. gada 3. februārī Ati iesauca Latviešu leģionā. Viņš nokļuva 2. latviešu brigādē (2. latviešu divīzijā), Ostrovas frontē pie Mudes (kr. Veļikajas) upes. Caur Opočku atkāpies līdz Latvijas – Baltkrievijas robežai. Viņa vienība ieņēmusi pozīcijas Lubānas ezera rietumu krastā, turpinot smagas atvaires kaujas Mores apkārtnē, kurās Homka leitnanta dienesta pakāpē komandēja 44. pulka 4. rotu. 1944. gada oktobra sākumā A. Homka atrodas aizstāvēšanās pozīcijās Kurzemē Džūkstes rajonā. Par kauju nopelniem 1944. gadā A. Homka vairākkārt apbalvots: martā – ar II šķiras Dzelzs krustu, maijā – ar I šķiras Dzelzs krustu, augustā – ar Tuvciņas nozīmi sudrabā, oktobrī – ar levainojuma nozīmi sudrabā.

Oktobra beigās viņu smagi ievaino (kopumā ievainots piecas reizes) un pārved ārstēties uz Vāciju. Lazareti Homka atstāj pēc Vācijas kapitulācijas un apmēram pusgadu pavalda gūstekņu nometnēs. 1945. gada novembrī, pēc atbrīvošanas no gūstekņu nometnes, uzsāk dzīvi Oldenburgā.

1946. gada sākumā Atis ierodas Hamburgā; turpina studijas Baltijas Universitātē Inženierzinātņu fakultātē. Bijis ļoti aktīvs dažādu latviešu sabiedrisko organizāciju biedrs, pārstāvis un vadītājs; darbojies Latviešu Studentu apvienības prezidijā, Latviešu Nacionālajā Padomē (LNP) Vācijā (kopš 1952. g. – Latvijas Atbrīvošanas komiteja – Eiropas centrs (LAK-EC)), vadījis Eiropas Jaunatnes daļu, bijis Latviešu Kristīgo Demokrātu partijas pārstāvis, Minsterē rīkojis ikgadējus Eiropas latviešu jaunatnes seminārus ar dalībniekiem no Anglijas, Zviedrijas, Austrijas uc. pasaules valstīm.

Pēc studiju beigšanas A. Homka pārcēlās uz dzīvi Braunšveigā, kur nodibināja un vadīja Daugavas Vanagu nodaļu. Vēlāk A. Homka pārcēlās uz Kaizerslauternu, uzsākot dienestu ASV armijas pakļautībā izveidotajā Latviešu būvrotā, kur bija rotas inženieris un būvdarbu vadītājs.

1961. gadā A. Homka apprecējās un pārcēlās uz dzīvi Frankfurtē. Strādāja NATO Būvniecības štābā būvniecības plānošanas un kontroles jomā. Šajā dzīves posmā paaug-

stināts kapteiņa dienesta pakāpē. Paralēli darbam NATO dienestā A. Homka trīs reizes ievēlēts Frankfurtes pilsētas Domē, kur piedalījās pilsētas plānošanas un atjaunošanas darbos. Par īpašiem nopelniem apbalvots ar Frankfurtes pilsētas medaļu, un 1972. gadā viņam piešķirts Goda ierēdņa tituls. A. Homka 10 gadus darbojies Frankfurtes pilsētas zvērināto tiesā.

A. Homka aktīvi iesaistījās Minsteres Latviešu ģimnāzijas darbībā, ilgus gadus darbojās, lai saglabātu Baltijas pētniecības institūtu Kēnigšteinā, nodrošinātu zinātniskā rakstu krājuma *Acta Baltica* izdošanu. Divus gadu desmitus nodrošināja Vācijas latviešu katoļu biedrības “Druva” darbību. Nesavtīgi palīdzēja līdzekļu piesaistē jaunajai Rīgas katoļu ģimnāzijai, Latvijas katoļu baznīcu būvniecībai neatkarību atguvušajā Latvijā un savai Asūnes pamatskolai.

A. Homkas darbs dažādās Vācijas un starptautiskajās organizācijās, skaidrojot patiesību par Latvijas okupāciju, spodrināja Latvijas tēlu. Tika iegūti domubiedri un draugi plašā sabiedrībā, politiskajās partijās un valstu valdībās. A. Homka darbojās arī ANO Cilvēktiesību aizsardzības Latvijas nodaļā, Rīgas Latviešu biedrībā (1995. gadā tika ievēlēts un trīs gadus darbojās RLB padomē), Latviešu katoļu studentu un akadēmiķu apvienībā “Dzintars”. 1994. gadā kpt. (atv.) A. Homka iestājās Zemessardzes Padomnieku rotā.

Kopš 1999. gada līdz mūža beigām A. Homka bija LVA biedrs. Piedalījies NBS karavīru sabiedrisko organizāciju saietos un pasākumos, referējis par savām karavīra gaitām LVA un tiekoties ar jaunsargiem.

Ir izaudzinātas divas meitas – Angela un Biruta. Dzimtu turpina divi mazbērni.

2010. gada 15. martā Valsts prezidents Valdis Zatlers A. Homkam pasniedza V šķiras Viestura ordeni ar šķēpiem. A. Homkam piešķirti aizsardzības ministra apbalvojumi: “Atzinības Goda zīme” (2004), goda zīme “Par ieguldījumu Bruņoto spēku attīstībā” (2001.), Piemiņas medaļa “Sekmējot Latvijas dalību NATO” (2004), vairāki Atzinības raksti un Pateicības; Romas katoļu arhibīskapa metropolita kardināla J. Pujata medaļa un atzinība (1993); LVA 90 jubilejas medaļa (2012).

Pēdējos četrus gadus Atis Homka pavadīja savās mājās meitas Angelas Fengleras aprūpē, būdams fiziski un garīgi možs. Ģimene un kristietība – tās bija viņa dzīves būtiskākās vērtības.

LVA lepojas ar dāvinājumu, ko saņemsim šī gada nogalē – Ata meitas Angelas dāsni novēlētu daļu no tēva bagātās bibliotēkas. Par grāmatu atlasu un nogādāšanu Latvijā LVA izsaka lielu pateicību Latvijas aizsardzības atašejam Vācijā plkv. Edgaram Einikam, kurš 7. maijā Švecingenā (*Schwetzingen*) bija kopā ar A. Homkas ģimeni atvadu ceremonijā un kapos, guldot Ata pelnu urniņu blakus dzīvesbiedrei.

Novēlu kadetiem – topošajiem virsniekiem iegaumēt kpt. (atv.) Ata Homkas sacīto: ***“Dzīvot ir jāprot. Manuprāt, tas nozīmē uzticēties Dievam un sev. Nereti sūrojāmies, ka kļūmē un neveiksmēs vainīgs liktenis. Nebūt ne, pats vien esi ko izdarījis nepārdomāti, steidzīgi vai neizlēmīgi, bet kļūdu ir vērts labot. Dari nevis ērtāko, izdevīgāko, bet pareizāko!”***

Papildus informācija par A. Homku: <https://www.ordenubraliba.lv/aktualitates/latviesu-legionars-zemessargs-atvalinats-kapteinis-godavirs-latvijas-ordenubralibas-goda-biedrs-ati?pp=>

*Kapteine (atv.) Sarma Line,
LVA valdes locekle*

PULKVEŽLEITNANTS (ATV.) PĒTERIS VALDIS DZIRNE-DZIRNIS
(2.12.1939. – 30.10.2021.)

Pulkvežleitnants (atv.) Pēteris Valdis Dzirne-Dzirnīs dzimis 1939. gada 2. decembrī Rīgā.

No 1958. gada līdz 1987. gadam dienējis PSRS Gaisa spēkos. No 1962. gada līdz 1971. gadam studējis Rīgas Politehniskajā institūtā; studijas beidzis ar radioinženiera kvalifikāciju. No 1966. gada līdz 1967. gadam mācījies PSRS Rīgas Jēkaba Alkšņa Augstākajā kara aviācijas inženieru skolā.

1994. gadā ar Valsts prezidenta pavēli paaugstināts pulkvežleitnanta dienesta pakāpē; no 1994. gada bijis NAA Stratēģijas un vispārējās taktikas katedras (vēlāk Taktikas katedra) mācībspēks – vecākais pasniedzējs, vēlāk docents. Kā labu savas jomas speciālistu viņu joprojām atceras NAA absolventi, NBS un Zemessardzē dienāšie, rezerves un atvaļinātie virsnieki.

Šos sešus gadus, no 1994. gada līdz 2000. gadam, Valdis dēvēja par saviem aizrautīga darba “zvaigžņu gadiem” – viņš varēja savu pieredzi un zināšanas sniegt neatkarību atguvušās Latvijas pirmajiem kadeti un instruktoriem.

Pēc atvaļināšanas no profesionālā dienesta NBS, 2000. gadā, Valdis iestājās LVA. Ātri ieguva domubiedrus un autoritāti LVA biedru vidū. Labprāt iesaistījās LVA aktivitātēs un NBS Sporta kluba nodarbībās, īpaši aizraujoties ar tenisu un peldēšanu.

Valdis bija optimists pēc pārliecības, sirsnīgs tēvs, vectēvs un vecvectēvs savā ģimenē. Smaga slimība pārrāva Valda dzīves pavedienu...

Mēs klusējot paliekam...

Vējš šalko un mierina mūs...

/N. Dzirkale/

Foto: LVA arhīvs

Foto: <https://uumilwaukee.org/taking-children-charlottesville/>

**LVA BIEDRU, GODA BIEDRU UN BIEDRU-VEICINĀTĀJU
IEVĒROJAMĀS JUBILEJAS 2022. GADĀ**

*Daudz baltu dieniņu, Laimiņa, lem(i),
Diženi, raženi dzīvojoj(i)!*

100 gadi	leitnants (atv.)	Kārlis VANAGS	12. aprīlī
99 gadi	kapteinis (atv.)	Ojārs Uldis ALEKSIS	29. martā
96 gadi	ASV armijas vec. ierēdnis (atv.)	Egons GOLDSCHMIDTS	2. oktobrī
91 gads	ASV armijas avsrž. (SGM) (atv.)	Zigurds LIELJURIS	19. janvārī
	ASV armijas majors (atv.)	Osvalds Edvards BLAUS	25. augustā
90 gadi	ASV armijas pulkvežleitnants (atv.)	Ilmārs DAMBERGS	5. jūlijā
89 gadi	pulkvežleitnants (atv.)	Aivars Kārlis PĒTERSONS	22. jūnijā
	ASV GS majors (atv.)	Tāļivaldis Modris BOĢIS	7. novembrī
88 gadi	pulkvedis (atv.)	Gunārs VEIDE	8. aprīlī
	ASV Jūras kājnieku kapteinis (atv.)	Valdis PAVLOVSKIS	29. aprīlī
	pulkvežleitnants (atv.)	Gunārs GOBA	30. jūnijā
	ASV jūras kapteinis (atv.)	Ilmārs KRASTS	14. oktobrī
87 gadi	virslleitnants (atv.)	Ģirts OZOLIŅŠ	19. martā
86 gadi	kapteine (atv.)	Sarma LĪNE	13. jūlijā
	virslleitnants (atv.)	Zigurds MARKOVIČS	3. decembrī
85 gadi	ASV komandkapteinis (atv.)	Jānis <i>John</i> KARPS	12. martā
	virslleitnants (atv.)	Heinrihs ROGINSKIS	2. aprīlī
	virslleitnants (atv.)	Kurts MULAKS	14. maijā

84 gadi		Maija ZĀLĪTE	8. janvārī
	virslleitnants (atv.)	Juris LEJAS-SAUSS	9. janvārī
	komandleitnants (atv.)	Māris GRINŠTEINS	15. martā
	flotiles admirālis (atv.)	Andrejs Modris MEŽMALIS	28. aprīlī
	kapteinis (atv.)	Andris Vitauts KĻAVIŅŠ	2. maijā
	ASV armijas pulkvežleitnants (atv.)	Visvaldis ĶIMENIS	24. maijā
80 gadi	ASV armijas pulkvežleitnants (atv.)	Freds Harijs STROBELS	15. februārī
	ASV armijas pulkvežleitnants (atv.)	Ģirts JĀTNIĒKS	24. maijā
75 gadi	pulkvežleitnants (atv.)	Andris MILLERS	29. janvārī
70 gadi	pulkvežleitnants (atv.)	Agris LĪBERGS	12. janvārī
	kapteinis (atv.)	Artūrs CĪRULIS	8. jūlijā
	kapteinis (atv.)	Gunārs ZAĶIS	28. augustā
65 gadi	ģenerālleitnants	Leonīds KALNIŅŠ	13. februārī
	ģenerālleitnants (atv.)	Raimonds GRAUBE	28. februārī
	pulkvežleitnants (atv.)	Aivars BULS	6. maijā
		Ilze RADZIŅA	14. oktobrī
60 gadi	pulkvedis (atv.)	Ģirts Valdis KRISTOVSKIS	19. februārī
	virslleitnants (atv.)	Aigars DADZIS	24. jūnijā
50 gadi	komandkapteinis	Artis TIRZMALIS	3. aprīlī
	virslleitnants	Helmuts KORNS	5. maijā
	majors (rez.)	Druvis KLEINS	23. septembrī
45 gadi	majors	Guntars ROŽLAPA	24. janvārī
40 gadi	virslleitnants	Normunds DAIZIS	11. martā
	majors	Ronalds MANDELIS	18. novembrī

LATVIEŠU KARAVĪRU PIEMIŅAS BIEDRĪBA "LESTENE" UZSĀK DARBĪBU

2021. gada 8. septembrī plkst. 16.00 Lestenes Brāļu kapos notika Latviešu karavīru piemiņas biedrības "Lestene" svinīgā atklāšana. Biedrība dibināta, lai veicinātu un attīstītu patriotismu, kalpošanas ideālu sabiedrības interesēs un stiprinātu pilsonisko sabiedrību Latvijā.

Biedrības svinīgajā atklāšanā klātesošos uzrunāja gan biedrības dibinātāji, gan valsts un pašvaldības amatpersonas, kā arī pēc svētbrīža baznīcā klausījās vēsturnieka Valda Kuzmina referātu par Lestenes apkārtnes kaujām un to nozīmi. Noslēgumā svinīgā koncertā latviešu un latīņu valodā dziedāja Rīgas projektu kora ansamblis.

Karavīru piemiņas biedrības galvenie uzdevumi ir pārraudzīt Lestenes Brāļu kapu kompleksa uzturēšanu, atbalstīt Kurzemes kauju muzeja attīstību, Lestenes baznīcas atjaunošanu, padarot šo kompleksu par vienu no Latvijas neatkarības izcīnīšanas, valstiskās identitātes un nacionālās pašapziņas simboliem, kā arī veicinot diskusijas un vēstures izziņāšanu, jo sevišķi – par Kurzemes lielkaujām un latviešu leģionāru gaitām pasaules notikumu un Latvijas vēstures griežos.

"Būtiski ir atspēkot mītus un netaisnību, pieminēt šos cilvēkus un stāstīt par īstenību," pauž jaundibinātās biedrības vadītājs Aivars Sinka. "Latvijas leģionāru loma allaž skatīta piesardzīgi un tikusi pretrunīgi vērtēta – abās pusēs uniformas bija "nepareizajās krāsās", latvietim nācās iet kaujā pret otru latvieti pie Džūkstes un citos kaujas laukos. Mobilizācija Latvijā no Padomju Savienības un nacistiskās Vācijas puses bija skaidrs kara noziegums pret Latvijas tautu, par ko atlīdzība nav bijusi saņemta. Cīnītāji tika ierauti karā pret savu gribu, kritušo skaits bija milzīgs, puse neatgriezās mājās. Puiši un vīri, saņemti gūstā Kurzemē, līdz pat otrās neatkarības atgūšanai bijuši apspiestā mūsu tautas daļa. Pēc cīņām Kurzemē viņi tika aizvesti uz spaidu darbiem Padomju Savienības gulaga sistēmā. Pat atgriežoties no Sibīrijas gadus vēlāk, dzīvi palikušajiem gūstekņiem bija jāizcieš pazemojumi un represijas. Biedrība rādīs cieņu pret kritušajiem, uzturot kapu kompleksu, vāks ziedojumus baznīcas atjaunošanai, izziņās cilvēkstāstus un papildinās Latvijas vēstures lappuses, izgaismojot tā laika notikumus."

Nozīmīgi ir tas, ka, dibinot biedrību, kopā sanākušas septiņas spēcīgas, jau pastāvošas organizācijas, tostarp arī latviešu apvienības ārvalstīs:

- Daugavas Vanagu Centrālā valde;
- Latviešu Virsnieku apvienība;
- Latvijas ģenerāļu klubs;
- Latvijas Nacionālo karavīru biedrība;
- Lestenes Evaņģēliski luteriskā draudze;
- Pasaules Brīvo latviešu apvienība;
- Valsts aizsardzības un patriotisma fonds "Namejs".

"Esmu gandarīts, ka sešas ar karavīru un valsts vēsturi saistītās biedrības kopā ar Lestenes baznīcas draudzi ir apņēmušās uzturēt Lestenes Brāļu kapu kompleksu un ar to saistīto kritušo karavīru piemiņu. Šis ir labs piemērs, ka viena mērķa vārdā mēs varam apvienoties un veikt darbus kopā," ģlt. (atv.) Raimonds Graube, bijušais Nacionālo bruņoto spēku komandieris.

SLUDINĀJUMS

Lestenes muzeja ēkā 2021. gada maijā tika iekārtota 1944. gada Ziemassvētku kaujām veltīta ekspozīcija – guļbaļķu bunkurs, kas līdzīgs tam, kādus izmantoja karavīri Kurzemes frontē kauju apstākļos. Ekspozītie priekšmeti sniedz bunkura apmeklētājiem reālu ieskatu karavīru dzīves ikdienā. Bunkura izbūves un iekārtojuma iniciators ir LVA biedrs kpt. Jānis Slaidiņš.

Foto: kpt. Jānis Slaidiņš

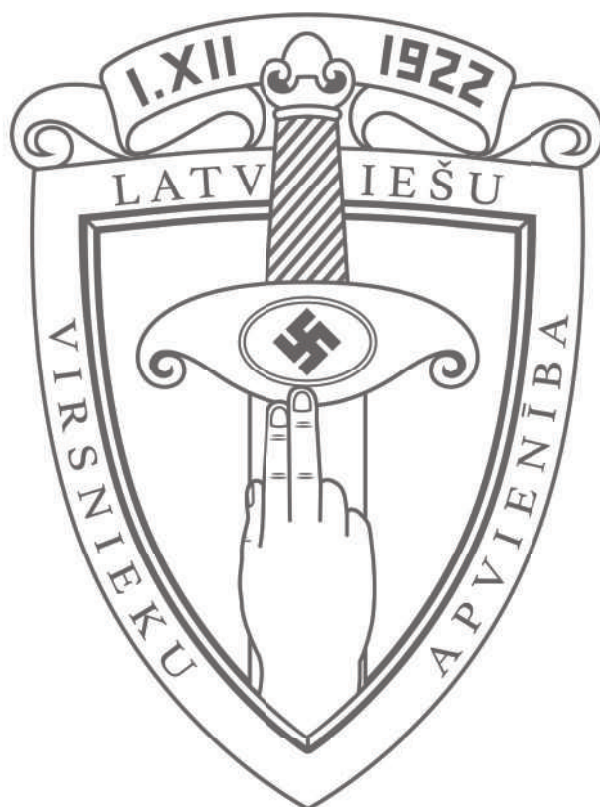
KURZEME. Šim nosaukumam ir īpaša nozīme. Tieši šeit Otrā pasaules kara laikā latviešu karavīri ierakstīja savu vārdu pasaules karu vēsturē. Ne bēgt, ne padoties, bet cīnīties – kaut arī pret deviņiem – un, ja krist, tad krist kā varonim. Šim nerakstītajam latvju karavīra goda kodeksam ir sekojuši latviešu leģionāri, izcīnot Kurzemes kaujas un atstājot nākamajām paaudzēm to mantojumu, kas mums jāsaģlabā un jānodod tālāk.

Lai iepazītu latviešu karavīru veikumu Lestenes apkārtnē 1944. gada Ziemassvētku kaujās, tiek piedāvāts tās apmeklēt gīda pavadībā. Ir vairāki maršruti, gan vienas dienas, gan divu dienu garumā.

Interesenti var zvanīt kapteinim **Jānim Slaidiņam**, lai saskaņotu ierašanās laikus **+371 26522079**, vai rakstot uz e-pastu **janisslaidins@inbox.lv**, bet vēlams vismaz nedēļu iepriekš.

LVA ir līdzfinansējusi bunkura izbūvi, iekārtošanu un eksponātu iegādi. Ieceres realizēšanā piedalījies LVA biedri, NBS un to struktūrvienības, kā arī kpt. J. Slaidiņa domubiedri. Foto: kpt. Jānis Slaidiņš

NAA ABSOLVENTU SARAKSTI

GS Militārā vadība 17/21 (5. kurss)

1. Viktors Jankovskis
2. Reinis Simanovičs
3. Juris Babiško
4. Ieva Būmerte
5. Edgars Dāvidsons
6. Roberts Gūtmanis
7. Jānis Jasaitis
8. Valters Odzulis
9. Nils Ronkausks
10. Linda Kristiāna Švirberga

JS Militārā vadība 17/21 (5. kurss)

1. Intars Baumanis
2. Agīta Kimmele
3. Ilva Linuža
4. Rihards Vucāns

SzS Militārā vadība 17/21 (5. kurss)

1. Roberts Dergunovs
2. Klāvs Elksnītis
3. Vilmārs Friļiņš
4. Jānis Govilovskis
5. Jānis Jansons
6. Kristaps Kokarevičs
7. Helvijs Riženkovs
8. Antons Sinkevičs
9. Alekss Slavinskis
10. Rihards Utināns
11. Agris Vasars

KSV 20/21

1. Roberts Āls
2. Edgars Barovskis
3. Ilgvars Bisenieks
4. Anna Gulbe
5. Arnis Hansons
6. Oļģerts Homičs
7. Dāvids Kovaļevskis
8. Artūrs Kronbergs
9. Vairis Leiboms
10. Tomass Šmits
11. Jevgēnijs Uzulēns
12. Oskars Vidovskis
13. Artis Zadvinskis

2020. gadā VSP absolvēja 17 jaunie speciālisti – astoņi IT speciālisti, pieci juristi, divi kapelāni, viens ārsts un viens psihologs.

SAĪSINĀJUMI

Saīsinājumi	Skaidrojums
AM	Aizsardzības ministrija
Covid-19 vai SARS-2	Koronavīrusa izraisītas infekcijas slimības
CQB	<i>Close Quarter Battle</i> – Kauja tuvās distancēs
CRO	<i>Crisis Response Operations</i> – Krīzes atbildes operācijas
eFP	<i>Enhanced Forward Presence</i> – Paplašinātās klātbūtnes (kaujas grupa)
EMILYO	<i>Exchange of Military Young Officers</i> – starptautiskā topošo virsnieku apmaiņas programma
ERASMUS	Programma, kas atbalsta izglītību, apmācības, jaunatnes un sporta jomu Eiropā.
FTX	<i>Field Training Exercise</i> – Lauka taktiskais vingrinājums
GS MV	Gaisa spēku Militārā vadība
ILIAS	Integrēta mācību, informācijas un sadarbības sistēma
JIK	Jaunākā instruktora kurss
JS MV	Jūras spēku Militārā vadība
JS VLŠVK	Jūras spēku Vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kurss
JŠVK	Jaunākā štāba virsnieka kurss
KANMC	Kaujas atbalsta un nodrošinājuma mācību centrs
KIK	Kaujas izturības kurss
KS	Kājnieku skola
KNK	Kājnieku nodaļas komandiera kurss
KSV	Komandējošā sastāva virsnieks (kurss)
JSMC	Jūras spēku mācību centrs
LNAA vai NAA	Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija vai Nacionālā aizsardzības akadēmija
LVA	Latviešu Virsnieku apvienība
MNC	Medicīnas nodrošinājuma centrs
MVP	Mācību vadības pavēlniecība
MVPŠ	Mācību vadības pavēlniecības štābs
NATO	<i>North Atlantic Treaty Organization</i> – Ziemeļatlantijas līguma organizācija
NBS	Nacionālie bruņotie spēki
PSO	<i>Peace Support Operations</i> – Miera uzturēšanas operācijas
RKKUK	Rotas komandiera kvalifikācijas uzturēšanas kurss
SZS MV	Sauszemes spēku Militārā vadība
TLP	<i>Troop Leading Procedures</i> – Vada komandiera procedūras
TSI	Transporta un sakaru institūts
VLN	Vasaras lauka nometne
ZS	Zemessardze
ZS VKK	Zemessardzes vada komandiera kurss

Dienesta pakāpes: kareivis (kar.), dižkareivis (dkar.), kaprālis (kpr.), seržants (srž.), virsseržants (vsrž.), štāba virsseržants (štvsrž.), galvenais virsseržants (gvsrž.), augstākais virsseržants (avsrž.), leitnants (lt.), virsleitnants (vlt.), kapteinis (kpt.), majors (maj.), pulkvežleitnants (plt.), pulkvedis (plkv.), brigādes ģenerālis (brģen.), ģenerālmajors (ģmaj.), ģenerālleitnants (ģlt.).

Jūras spēku dienesta pakāpes: matrozis (mtr.), dižmatrozis (dmtr.), kaprālis (kpr.), seržants (srž.), bocmanis (bcm.), štāba bocmanis (štbcm.), galvenais bocmanis (gbcm.), augstākais bocmanis (abcm.), leitnants (lt.), virsleitnants (vlt.), kapteinleitnants (kptlt.), komandleitnants (klt.), komandkapteinis (kkpt.), jūras kapteinis (jkpt.), flotiles admirālis (fadm.), kontradmirālis (kadm.), viceadmirālis (vadm.).

